

POLITIKOS APZVALGA

LATVIŲ MINISTERIAI UŽSIENYJE. Praėjusią savaitę kai kurie Latvijos ministrai lankėsi užsienyje: užsienių reikalų ministeris Munteris — Italijoje, finansų ministeris Ekis ir propagandos ministeris Berzinis — Lenkijoje.

NESUSIPRATIMAI SOVIETŲ IR ESTŲ PASIENYJE. Ant užšalusio Peipaus ežero ledo buvo įvykęs susirėmimas tarp Sovietų ir Estijos pasienio sargybinių. Sovietų pasienio sargyba norėjo sulaikyti vieną estų žveją ir buvo bejsiveržusi į estų teritoriją. Estų sargyba juos perspėjo šūviais. Nekreipiant dėmesio į šūvius, estai keletą kartų iššovė į Sovietų pasienio sargybą, kurios du asmenys buvo nukauti. Šis įvykis dabar tiriamas abiejų pusių.

SUDARYTA NAUJA SOVIETŲ VYRIAUSYBĖ. Sovietų Sąjungos aukščiausioji taryba išrinko Sovietų Sąjungos liaudies komisarų tarybą. Komisarų tarybos pirmininku išrinktas Molotovas, o jo padėjėjais — Čubaras ir Mikojanas, pavaduotoju — Kosioras, kuris drauge bus ir Sovietų Sąjungos kontrolės komisijos pirmininku.

NEPASITIKĖJIMAS GEN. ŽELIGOVSKIUI. Lenkijos tautinės apsaugos komisija pareiškė savo nepasitikėjimą šios komisijos pirmininkui gen. Želigovskiui, kurį mes pažįstame iš Vilniaus pagrobimo laikų. Tuo būdu gen. Želigovskis iš pirmininko pareigų atsistatydino. Reikšdami jam draugiškumą, kartu atsistatydino dar penki šios komisijos nariai. Komisija gen. Želigovskiui nepatenkinta dėl jo kalbos, pasakytos praėjusių metų gruodžio 2 d. Lenkijos seime. Gen. Želigovskis kaltino ministerį pirmininką apsilenkus su konstitucijos dėsniais, pakeliant maršalą Smigly-Rydzą antroju Lenkijos valstybės asmeniu po respublikos prezidento.

SOVIETŲ GYNIMOSI TARYBOS NUTARIMAS. Anglų laikraštis „Daily Express“ rašo, kad Kremliuje buvęs Sovietų gynimosi tarybos posėdis, kuriam pirmininkavęs pats Stalinas. Tarp kitko esą nutarta: 1) pagaminti 25 milijonus dujokaukių ir jas išdalinti pasienio sričių gyventojams, 2) visuose didesniuose miestuose įrengti milžiniškas priešdujines slėptuves, 3) iš vadinamųjų pirmos eilės fronto linijų atitraukti visus lėktuvus, kurie nesą pirmos rūšies, 4) pastatyti 500 naujų bombonešių ir 500 kovos lėktuvų. Be to, ateityje, kur bus manevrai, į juos įtraukti kai kuriems uždaviniams atlikti ir tų sričių gyventojus.

PERTRAUKTOS ANGLŲ - AIRIŲ DERYBOS. Dėl griežto airių vadų nusistatymo, kad šiaurės Airijos Ulsterio provincija būtų priskirta prie Airijos respublikos, anglų-airių derybos buvo pertrauktos, nebaigus spręsti pagrindinių reikalų. Derybos bus pakartotos tik po kovo mėn. 8 d., t. y. po rinkimų Ulsterio provincijoje, kai paaiškės gyventojų nusistatymas.

KO UKRAINIEČIAI REIKALAUJA IŠ LENKŲ. Penktame didžiausios ukrainiečių organizacijos Undo kongrese, kuris buvo sušauktas Lvove, ukrainiečiai savo nutarimuose reikalauja autonomijos ir savojo seimo, vyriausybės ir savo teritorinės kariuomenės. Taip pat, kad Lvove būtų įsteigtas ukrainiečių universitetas. Lenkų ministeris pirmininkas Skladkovskis pranešė, kad jis atstovų rūmų biudžeto komisijos posėdyje pasisakys dėl šių ukrainiečių reikalavimų.

JUGOSLAVIJOS IR VOKIETIJOS SPAUDOS SANTYKIAI. Jugoslavijos ministerio pirmininko ir užsienio reikalų ministerio Stojadinovičiaus lankymosi Vokietijoje proga buvo surengti pasitarimai tarp jugoslavų ir vokiečių spaudos viršininkų. Nutarta ir ateityje plėsti per spaudą draugiškus santykius tarp abiejų valstybių, o taip pat palaikyti ryšius tarp abiejų kraštų spaudos atstovų. Be to, vengti spaudoje pranešimų ir straipsnių, kurie galėtų drumsinti Vokietijos ir Jugoslavijos santykius.

HITLERIS VYKS Į ITALIJĄ. Vykstantį į Italiją Hitlerį lydės daugumas Vokietijos vyriausybės narių ir taip pat kariuomenės štabo viršininkas gen. Fricas.

KARYS

Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis
Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 56

Leidžia
Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.
Redaktorius
kpt. S. Urbanavičius

Honorarų gauti ir visais kitais reikalais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos

Prenumerata puskarininkams, kareiviams ir mokslieviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

„KARYS“
visuomet
bus gausiai iliustruojamas, jeigu
ji
visi
išsirašysime

SUDARYTA NAUJA PRANCŪZIJOS VYRIAUSYBĖ. Naują ministrų kabinetą sudarė Chautempsas.

ITALAI NORI GERESNIŲ SANTYKIŲ SU ANGLIJA. Sausio 19 d. Italijos ambasadorius Grandis lankėsi pas Britų užsienių reikalų ministerį Edeną. Anglų laikraštis „Daily Mail“ rašo, kad italų sluoksniuose reiškiamas pageidavimas atnaujinti derybas dėl geresnių Italijos ir Didžiosios Britanijos santykių užmezgimo. Kitas anglų laikraštis „Daily Express“ pabrėžia, kad užsienių reikalų ministeris Edenas pareiškęs Grandžiui, jog norint pagerinti britų ir italų santykius, pirmiausia turinti būti nutraukta italų propaganda prieš Didžiąją Britaniją.

Italai Londone buvo darę pastangų gauti iš anglų paskolos italų importininkams. Derybos likusios be vaisių.

AMERIKOS VYRIAUSYBĖ GAL PERIMS ANGLIŲ KASYKLAS. Antracito anglies kasyklos Pensilvanijoje einančios prie bankroto. Anglies gamyba nuo 99 milijonų tonų 1917 m. sumažėjo iki 1936 metų apie 54 milijonus tonų. Visos Pensilvanijos anglies kasyklos vertinamos vienu milijardu dolerių. Tuo būdu Pensilvanijos gubernatorius, pasitaręs su kasyklų savininkų ir kasyklų darbininkų profesinėmis sąjungomis, pareiškęs, kad šios kasyklos galinčios būti išgelbėtos nuo bankroto tik jeigu jas perims vyriausybė. Gubernatorius pateiks tuo reikalu pasiūlymą valstybės prezidentui.

ISPANIJOJE. Nacionalistai buvo bandę pulti Teruelio apylinkėse, ypačiai atkakliai puolė Seladaso lygumą ir aukštumas. Po penkių valandų kautynių nacionalistams pavyko užimti Muletoną. Jų kavalerijos daliniai mėgino prasimušti pro vyriausybinių pozicijas, bet buvo atmušti. Apie 100 lėktuvų dalyvavę kautynėse ties Terueliu. Buvę numušta 10 nacionalistų lėktuvų ir 4 vyriausybinių. Paskiausiai nacionalistų lėktuvai didelių nuostolių buvo padarę vyriausybinių srityse, daugelį vietų apmėtę bombomis.

Nacionalistai buvo suėmę Amerikos Jungtinių Valstybių prekybos laivą „Naufucket Chief“. Amerika ruošiasi protestuoti.

KINIJOJE. Japonų vyriausias kariuomenės štabas, kuris iki šiol buvo Tientsine, perkeltas į Pekiną. Keliose vietose japonams nepavyko iškelti savo desantų. Aplink Puntungą, prie Šanchajaus, ypačiai pasireiškė kinų motorizuotosios dalys. Į šiaurę nuo Tientsino japonai užėmė Tsiningo miestą, kuris yra svarbus strateginis punktas. Šanchajuje prasidėjęs kinų sukilimas prieš japonus. Apie 270 japonų karių likimas nežinomas. Sukilėliams vadovauja buvęs kinų karininkas, kuriuo japonai pasitikėję ir buvo paskyres Šanchajaus ir Vusungo policijos viršininku. Jo vadovaujami sukilėliai taip pat iš japonų paskirtos policijos ir karinės kinų apsaugos užimtose srityse. Mat, japonai užimtose kinų žemėse bando sukurti sau palankias kinų vyriausybes, kurias galėtų pagal savo norą valdyti. Vienu japonų valdyti užimtus kraštus neužtenka. Tačiau kai kur ir tokios sudarytos vyriausybės sukyla.

KARIUOMENĖS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

Į garbingąją talką

Šiomet, minėdami Lietuvos dvidešimties metų laisvės ir nepriklausomybės sukaktį, kiekvienas sąmoningas lietuvis ryžtasi savo darbu ir energija, savo kūrybinėmis jėgomis įrodyti gilią savo krašto meilę, savo valstybės branginimą.

Sukakčiai paminėti komitetai paskelbė plačią ir turiningą programą. Laikraščiai daug rašo, koks ypačiai būtų vertingiausias šia proga paminklas, kokią dovaną įteiktume savo mylimai tėvynei.

Daug gražių pasiūlymų, projektų... Bet visa būtų veltui, jei pati tauta nebūtų sveika, dora, veikli, jei jos piliečiai būtų paliegę, nuodytų savo kūną ir dvasią. Be kitų, tautą alinančių veiksnių, reikia pridėti ir alkoholį.

Didelis alkoholio vartojimas yra tautoms pavojingas. Jis padėjo išgriauti Aleksandro Didžiojo ir Romos valstybes. Dėl girtavimo nyko ir nyksta nemaža primityvių tautų. Pakanka prisiminti maorų tautą, gyvenusią Naujoje Zelandijoje. Liko gyvenamų vietų pėdsakai, liko pilna tuščių bonkų, bet neliko žmonių. Ne anglų ir amerikiečių parakas, bet pirklių mainininkų spiritas išnaikino raudonveidžius Šiaurinėje Amerikoje. Didelis senovės mūsų bajorų ir didikų girtavimas daug prisidėjo prie Lietuvos valstybės žlugimo. Alkoholis, štai devynagalvis slibinas, ryšas žmones ir tautas! Ar jis mūsų tautai nepavojingas? Tekalba skaitmens.

1931 m. buvo išgerta visame krašte 100° stiprumo spirito: miestuose — 1.050.557 litrai už 18.921.874 lt. ir apskrityse — 1.169.764 litrai už 21.067.279 lt. 1935 m. jau buvo parduota 38° — 95° degtinės 4.098.310 litrų už 23.521.352 litų. Bemaž dvigubai daugiau, negu 1931 m. O 1936 m. jau parduota 4.589.676 litrai už 27.149.918 litų. Taigi 1936 m. apie 500.000 litrų degtinės parduota daugiau. Jos pardavimas 1937 m. dar gerokai padidėjo. Jei 1936 m. per pirmuosius keturis mėnesius buvo parduota 1.465.395 litrai, tai 1937 m. per tą patį laiką jau parduota 1.572.042 litrai. Vadinas, vėl per šį laiką pardavimas apie 200.000 litrų padidėjo. Kitų alkoholinių gėrimų gamyba taip pat didėja. 1935 m. alaus buvo pagaminta 5.284.100 litrų, o 1935 m. gamyba jau žymiai pakilo ir pagaminta net 7.290.300 litrų. Dabar alaus kainą sumažinus, jo pareikalavimas padidėjo net kelis kartus. 1936 m. 22 vyno įmonės pagamino 361.800 litrų, o 1936 m. pagaminta jau 679.400 litrų. 1937 m. vyno vėl pagaminta dvigubai daugiau, negu pernai per tą patį laiką. Neatsilieka ir kitų svaigųjų gėrimų gamyba, kaip likerų, konjako ir t. t.

Tenka prisiminti, kad net iš užsienio alkoholinių gėrimų vis išigabename. 1936 m. tik degtinės įgabenta už 51.400 litų, o vyno už 40.800 litų. O kiek išigabename slapta?

Nors visu griežtumu kovojama, Vokietijos pasieniu nenustoja ėjusi didelė anodijos ir brenspirio kontrabanda. O kas gali apskaičiuoti tuos alkoholinius gėrimų kiekius, kurie Lietuvoje slapta pagaminami ir taip plačiai ypačiai mūsų sodžiuose vartojami, kaip: cukrinė, melasas, šamerlakas ir kiti šimteriopai nuodingesni už valstybinę? Už slaptą tik spirito gamybą 1935 m. buvo išskeltos net 1.234 bylos. O kiek panašių bylų dar reikėtų išskelti? Mūsų kaimo ir miesto žmonių girtavimas virto pasibaisėtina mada.

Kas visa tai mato, negali su ramia sąžine žiūrėti į šį baisų paprotį, kuris veda tautą prie šlykščiausio išsigimimo. Paskutiniu metu ne vienoje Lietuvos vietoje įvyksta net masinių žmonių mirčių, apsinuodijus savos gamybos gėralais. Nors įstatymai griežtai draudžia žmonėms gaminti ir vartoti panašius nuodus, bet kaimo žmonės to nepaiso ir dar į didesnę vargą breną. Juk šie nuodai atima žmogaus gyvybę, sužaloja kūną, susilpnina ir visai atima regėjimą ir bepročių namus pripildo naujais ligoniais. Be to, šių nuodų vartotojus padaro dar didesniais dvasios paliegėliais, ligoniais, kurie jokiam darbui netinka. Jie kartu su ligoniais pasidaro tik našta valstybei, nes reikalauja išlaikymo, o patys nieko nebegali duoti. Tokie bevaliai ir paliegę žmonės yra tautos ir valstybės pažangos stabdžiai ir jos įstatymų griovėjai.

Jeigu Lietuvoje priskaitoma apie 75.000 vien džiovininkų, iš kurių kasmet į karstą žengia iki 3.000; jeigu visokių besveikačių, silpnapročių, bepročių priskaitoma iki 17.000, kurių apie 400 vien S. Kalvarijos psichiatrinėje ligoninėje merdi, jeigu vietomis išmiršta iki 30% net metų nesulaukusių kūdikių ir t. t., tai čia daug pasitarnauja girtavimas.

O kiek muštynių, sužeidimų, padegimų, savižudijų? Kiek vaidų, barnių, nesantaikos turi alkoholis savo sąskaitoje? „Nueikime į kalėjimus, į vargšų bepročių namus, paklauskime vaikų globojimo įstaigų vedėjų apie vargšų, apleistųjų vaikų tėvus, ragina kardinalas Bertramas, visur prieš mus išseina alkoholio demonas“.

Tautos sveikatos suirimo, sunykimo, sužvėrėjimo ir dorovinio sumenkėjimo negalima įkainoti jokiais milijonais, nors alkoholis teskleistų medžiaginį skurdą, ar net ir stambuosius ūkius išvaržytų.

Blaivybės savaitės proga, ar nereiktų kiekvienam šviesuoliui, patriotui rimtai pagalvoti apie gerai organizuotą, galingą tautos blaivinimo vają, kad šiais jubiliejiniais metais grąžintume savo tautai brangią vysk. Valančiaus laikų dovaną — blaivybę. Ši dovana būtų mūsų tautinės kultūros, pažangos laidas, šis paminklas,

Tautybė

Tautybė, tikyba, pilietybė yra pagrindinės žymės, civilizuotų tautų jau seniai priimtose, žmogaus asmenybei nustatyti. Tos žymės, kaip trafaretas, paprastai žymimos žmogaus asmens dokumentuose. Ypač tautybės žymė labai daug pasako apie asmenį, apie jo fizinę ir psichinę struktūrą, todėl pravartu į šį klausimą giliau pažvelgti, nes tautybės klausimas šiais laikais vaidina nepaprastai svarbų vaidmenį.

Tautybė yra stambiausia asmens žymė, geriausiai padedanti nustatyti asmens individualybę, jo kūno ir dvasios struktūrą. Atidžiai pažiūrėję į įvairių tautų žmones, mes greit pastebėsime daug išviršinių ir psichinių skirtumų, išreiškiančių tos ar kitos tautos specifines, būdingąsias savybes. Kodėl taip yra, iš kur toks tautų margumas?

Didžiausias žmogaus gyvenimo veiksnys yra jo gyvenamoji žemė, jos savybės, klimatas ir daugybė kitų smulkesnių veiksnių, kuriuos paprastai vadiname gamtos veiksniais. Nesigilindami į tų visų veiksnių tarpusavį ryšį, peržvelkime atskirus stambesnius veiksnius, turinčius įtakos į žmogaus asmenybės, jo individualybės susidarymą.

Žemės paviršius. Žemės paviršiaus sudėtis įvairiose žemės rutulio vietose yra gana įvairi. Tokiam dirvožemio įvairumui susidaryti labai daug įtakos turėjo saulės spindulių, lietaus ir temperatūros kiekis. Visų šių veiksnių išdava ir yra, kad šandien vienoj žemės rutulio vietoj yra vienoks dirvožemis, kitur kitoks, vienu žemė derlingesnė, kitur ne taip derlinga.

Nuo dirvožemio sudėties, saulės spindulių, lietaus kritulių ir temperatūros kiekio priklauso augalų ir gyvulių rūšys, tie vieninteliai žmogaus maisto šaltiniai. Netenka abejoti, kad maisto vienokia ar kitokia sudėtis labai daug įtakos turi į žmogaus kūno ir dvasios struktūrą. Be to, saulės spindulių, drėgmės ir temperatūros kiekis betarpiškai veikia žmogaus organizmo augimą ir jo psidrofizinę struktūrą. Todėl maistas, saulės spindulių, drėgmės, temperatūros ir kiti smulkesni veiksniai, paeina nuo žmogaus gyvenamosios vietos, ir **apsprendžia žmogaus kraują, tą populiariausią žmogaus tautybės žymę.**

Žemės paviršius veikia žmogų ne vien per pamintus veiksnius. Pavyzdžiui, kalnai žmogaus organizmui stato vienokius reikalavimus, lygumos, stepės (pamos) kitokius, miškai dar kitokius... Šie veiksniai labai daug įtakos turi žmogaus organizmo konstitucijai, kūno „Statybai“, įvairiems kūno išmatavimams, proporcijai. Kojų, rankų, liemens ilgumas, atitinkamų raumenų stiprumas labai daug priklausys nuo to, ar žmogus gyvena kalnuose, ar lygumose, ar jūroj sau maisto ieškos. Vienokia ar kitokia žmogaus kūno struktūra ir žemės paviršiaus ypatybės išdirba specifinę tam kraštui eiseną, judesių formą ir tempą.

Žemės paviršiaus vaizdai, „landšafter“, dangaus debesuotumas ar skaidrumas, saulėleidžių ir saulėteklių įvairumas, įvairiausi nakties vaizdai, vėjų veikimas ir daugelis kitų įvairiems kraštams specifinių veiksnių,

kurio ir amžiai neįveikia, būtų mūsų tautos ir valstybės jos laisvės ir nepriklausomybės šarvas.

Į garbingąją talką, kary, kviečia tave tautos ateitis, į drąsą ir ryžtingą kovą su girtybės slibinu, kviečia tave Lietuvos ateitis!

Ign. Č.

greta kraujo, nulemia žmogaus būdą, nuotaiką, jausminę žmogaus sritį.

Čia pažymėtieji svarbesnieji gamtiniai veiksniai davė pradžią tautų susidarymui, tam begaliniam tautiniam margumui. Išeinant iš šių gamtinių reikalavimų ir turint galvoj ilgus žmonijos gyvenimo amžius, toliau žmogus pats kuria ir tobulina savo tautinę dvasią, sudarydamas papročius, tradicijas, religines formas, meną, muziką ir kitą savo dvasios kūrybą. Kada žmonės pradėjo kurti, statyti, protu ir rankomis medžiagai suteikti tam tikrą formą, **praėjus pradėjo stipriai veikti ateitį.** Susidarė nenutrūkstama grandinė iš praėjus į ateitį. Nuo tada ir prasidėjo kultūra. Žmonės, gyvendami įvairiose žemės rutulio vietose, įvairiose gamtinėse sąlygose, tą savo kūrybą įvairiai ir pareiškė, iš čia ir kilo tautinių kultūrų niuansai.

Tolimiausiam kultūros plėtojimuisi labai daug reikšmės turėjo kalba. Minėtieji gamtiniai veiksniai turėjo daug įtakos ir kalbų susidarymui. Kalbos formų tolimesnei raidai, be primityviųjų gamtinių veiksnių, vėliau pradėjo veikti ir kiti veiksniai, kaip žmonių verslas, kitų kalbų įtaka ir kita. Per ilgą laiką tam tikrų žmonių grupių (būsimųjų tautų) kalbos organai ir nervų sistema taip susidarė, kad jų kalbamoji kalba geriausiai ir tiksliausiai galėjo išreikšti jų mintis, jausmus ir visą jų kūrybą. Pavyzdžiui, pamėginkime tobulai pamėgdžioti tiroliečių dainavimą, tobulai išreikšti jų dainavimo techniką ir dvasią ir tuoj pamatysime, kad nieko neišeis. Taigi, kalba yra tautos psichofizinės struktūros išraiška ir jokia kita (negimtoji, tautai svetima) kalba jos visumoj pakeisti negali. Gimtoji kalba turi jai pritaikintą psichofizinę organizmo struktūrą, todėl ja žmogus lengviausiai ir tobuliausiai gali pareikšti save ir savo kūrybą. Be to, jokie kitos kalbos žodžiai žmogaus taip giliai nesujaudins, nesieks dvasios gelmių, kaip kūdikystėj girdėtieji žodžiai.

Todėl, kas niekina savo kalbą, niekina savo asmenybės tobuliausią išraišką, niekina pats save, nes nuo savo šešėlio nepabėgsi. Tik daugelis amžių ir visiškas savosios tautinės kalbos neįtaujimas, gali žmogų pritaikyti prie svetimosios kalbos, kuri pakeis jo tautinę kalbą.

Turėdami galvoj visus minėtuosius veiksnius, galime suprasti, kad mūsų tautinės mažumos, jau keletą amžių begyvendamos mūsų krašte, besimaitindamos tuo pačiu maistu, gaudamos tą patį saulės spindulių, drėgmės, temperatūros kiekį, begyvendamos mūsų lietuviškųjų įpročių ir tradicijų įtakoj, pasidarė daug artimesnės lietuviams, negu savo pirmtakūnei tautai. Pav., paimkime tikrą vokiečių, lenkų, rusų, gyvenančių Lietuvoj bent porą šimtų metų ir pamatysime, kad jis yra daug artimesnis lietuviams, negu savo pirmtakūnams. Tas pats ir su mūsų tautiečiais, gyvenančiais tolimuose kraštuose kitų tautų įtakoj. Tik protas tokius tautiečius gali rišti su tolimąja savo tautos praėjim.

Iš čia išplaukia ir kita mintis: jei norim ugdyti savo tautos dvasią, jos kultūrą, būtinai turime turėti nepriklausomą valstybę nuo senovės gyvenamoj vietoj, turime turėti tas pačias sąlygas, kuriose susiformavo mūsų tauta.

Bet iš to nereikia daryti išvados, kad mums nereikalinga svetima įtaka, kad mes turim izoliuotis nuo svetimos kultūros įtakų. Jei taip darytume — sustingtume, nes tik įvairūs veiksniai, skirtingos kūrybinės nuomonės yra geriausias kūrybos akstinas. Mes turim kuo daugiausia imti iš pasaulio kultūros lobyno, kad savaip suvirškinę, papildę, galėtume su nuošimčiais vėl grąžinti pasaulio kultūros lobynui. **Ltn. Juškys**

Sovietų Sąjungos aviacija

Didįjį karą Rusija pradėjo su 100 lėktuvų. Neišbujojo jos aviacija nei per karą, nei tuoju karą baigus. Neturėjo ji tokių oro kautynių didvyrių, kaip prancūzų Fonkas, Guynemer, vokiečių Richthofenas, Udet ir kiti. Vienas iš žymesniųjų skraidymų technikos išradimų priklauso rusui Nesterovui, tai pirmos mirties kilpos išvertimas. Negalėjo aviacijos ugdymas pasireikšti per vidaus revoliuciją ir tais laikais, kada tik dar formavosi naujos santvarkos valstybė. Praėjo visa eilė metų, iki sovietai pradėjo kurti savą aviacinę pramonę.

Anksčiau variklius ir lėktuvus pirkdavo užsienyje. O vokiečiai net gavo leidimą pastatyti savo dirbtuves Sovietuose ir ten statyti lėktuvus tiek sau, tiek Sovietų Sąjungai. Pašlijus, dėl politinių aplinkybių, santykiams su vokiečiais, sovietai daugiau krypsta prancūzų pusėn. Daug prancūzų inžinierių apsigyvena Sovietų Sąjungoje ir ten vadovauja aviacijos pramonei. Neturėdami savos konstrukcijos nei lėktuvų, nei variklių, Sovietai veda derybas su tomis valstybėmis, kuriose mano gauti licenzus variklių ar lėktuvų statybai. Taip jiems pasiseka Prancūzijoje gauti licenzų statyti variklius Hispano Suiza ir Gnome-Rhone. Daug variklių perka Italijoje, Anglijoje ir Prancūzijoje. Dar ir 1935 m. Sovietai nedaugiausia savo gamybos variklių turėjo, nes per Kauną skrendantieji keleiviniai lėktuvai ANT-9 buvo su anglų varikliais Wright.

Paskubinti savo variklių konstrukciją, Sovietai perka naujos konstrukcijos variklius užsienyje, juos išardo, iš pagrindų išstudijuoja ir šį tą pakeitę sukonstruoja naujo tipo variklį.

Lėktuvų konstruavime Sovietai šiek tiek daugiau pažengę, bet ir čia dar daug svetimų konstrukcijų lėktuvų, tarp kurių yra ir žymiai pagerinti prancūzų lėktuvai: žvalgybinis Potez ir naikintuvas Dewoitine.

Nors ir dabar Sovietuose yra svetimų konstrukcijos lėktuvų, bet visi naujai statomi jau rusų konstruktorių.

Taikos metu visa aviacija vadovaujama Aeronautikos vadovybės, kuri priklauso karo komisariui. Taktinis vadovavimas yra atskirai technikos administracijos. Visa Sovietų Rusijos kariuomenė yra padalinta į 8 apygardas, 2 savarankiškas armijas ir laivyno vadovybę. 8 apygardose drauge išskirstyta ir aviacija su savarankiškomis aviacijos armijomis Baltijos ir Juodojoje jūrose.

Prie vyriausios ūkio vadovybės Maskvoje priklauso techniško aprūpinimo žvilgsniu ir Aeronautikos vadovybė. Techniško aprūpinimo administracija suskirstyta į tris skyrius: 1) Ūkio vadovybė aviacijos stovėjimo vietose, 2) Tiekimo ir aprūpinimo, kuriam priklauso paruošimas ir parinkimas aerodromų, pirkimas ir paruošimas reikalingos medžiagos aviacijos statybai, skraidančiojo personalo papildymas, keleivinė aviacija ir kiti aprūpinimai ir tiekimai ir 3) Aviacijos mokyklų vadovybė.

Karo metu visai aviacijai vadovaus karo komisaras, kurio tiesioginėje vadovybėje bus 3 savarankiškos aviacijos armijos (Viena iš jų jau yra taikos metu), visa aviacija, priskirtoji bendradarbiauti su ginklų rūšimis,

Sovietų parašiutininkai lipa į desanto lėktuvą

aviacijos rezervas, vandens aviacija, priskirta jūrų aviacijos vadovybei.

Dabartiniu metu Sovietų Sąjungoje esama apie 7000 lėktuvų, iš kurių apie 4700 lėktuvų visai tinkančių karo reikalams. Viso apie 155 — 170 eskadrų ir apie 100 savarankiškų eskadrų, priskirtų korpusams. Šioji aviacija taip paskirstyta: 35—38 aviacijos brigados iš 65 — 70 eskadrų bombonešių, 55 — 60 eskadrų naikintuvų, 35 — 40 eskadrų žvalgybos, viso 2500 lėktuvų — Vakarų Rusijai, į kurią įeina: Leningradas, Maskva, Vitebskas, Smolenskas, Kijevas, Charkovas; 15 aviacijos brigadų: Vidurinei Azijai su pietų Rusijos, Kaukazo, Volgos, Uralo, Užkaukazio, Kazastano apskritimis; 12 — 15 aviacijos brigadų: Rytų Rusijai su Sibiro, Užbaikalio, Tolimųjų Rytų apskritimis. Be to, 500 lėktuvų, skirtų Juodųjų jūrų apsaugai ir 1000 lėktuvų, priskirta vyriausiai vadovybei.

Aviacijos brigada susideda iš pulkų, pulkai iš divizionų. Žvalgybos divizionas susideda iš 3 eskadrų po 6 lėktuvus ir 1 atsargos lėktuvo, viso 19 lėktuvų; puolimo divizionas — iš 3 eskadrų po 7 lėktuvus ir 1 atsargos lėktuvo — 22 lėktuvų; naikintuvų divizionas — iš 3 eskadrų po 10 lėktuvų ir 1 atsargos lėktuvo — 31 lėktuvas; vidutinių bombonešių divizionas — iš 3 eskadrų po 6 ir vieno atsargos lėktuvo — 19; sunkiųjų bombonešių divizionas — iš 3 eskadrų po 3 lėktuvus — 9 lėktuvų.

Apsisaugoti nuo priešų lėktuvų puolimo, prie kiekvieno kariuomenės korpuso yra 69 baterijos iš 207 skyrių priešlėktuvinių pabūklų. Be to, yra 3 pulkai iš 90 skyrių priešlėktuvinės apsaugos, su reikalingais klausomaisiais aparatais ir švyturiais. Be judomos priešlėktuvinės artilerijos, prie pramonės ir šiaip svarbesnių politinių punktų yra įtvirtintų priešlėktuvinės artilerijos pabūklų.

Lakūnų parengimui, mokymui ir tobulinimui yra 24 lakūnų mokyklos, 1 mokykla jūrų aviacijos lakūnų, 5 mokyklos žvalgams, 10 mokyklų jūrų specialistų ir technikų, 1 mokykla aukštesnių aviacijos specialistų, 28 lakūnų mokyklos prie aviacijos brigadų, 2 mokyklos apmokyti šaudymo ir bombardavimo. Be šių, yra Aviacijos Akademija Maskvoje, susidedanti iš technikos katedros aviacijos inžinieriams ruošti ir taktiškos katedros vadovybei ruošti; Aukštoji aviacijos mokykla Leningrade; Aukštoji chemijos mokykla Maskvoje.

Variklių ir lėktuvų pramonei plėsti Sovietų Sąjungoje yra labai palankios sąlygos. Didžiuliai gamtos turtai leidžia be jokių suvaržymų statyti, mėginti ir naudoti tai, kas kitiems kraštams visai neprieinama. Visoje Sovietų Sąjungoje dar yra apie 80 milijardų ha

miško, 700 — 800 milijonų tonų anglies, 65 milijonų tonų mangano, 24 milijonai tonų vario. Įvairiose vietose nemaži klodai alavo, cinko, nikelio, geležies, chromo, aukso, platinos. Naftos šuliniai Kaukaze, Sibire, Turkestane sudaro apie vieną trečiąją naftos produkcijos visame pasaulyje. Ir tiek savo turtų turėdami, Sovietai dar perkasi įvairios lėktuvų statybinės medžiagos užsienyje, už kurią 1936 m. Amerikos Jungtinėms Valstybėms sumokėjo per milijoną dolerių.

Sovietų Sąjungos aviacijos pramonė laikoma viena iš didžiausių pasaulyje. 1933 m. Sovietai turėjo 47 variklių ir lėktuvų dirbtuves, kuriose dirbo apie 150.000 darbininkų. Manoma, kad šioji pramonė jau dabar yra išaugusi bent dvigubai. Sovietų Sąjungos pramonės sritis galima padalyti į tris apygardas: 1) Anglies pramonės rajoną — Don Rostovas, Kreivasis Ragas, Kertas; 2) Leningradas, Maskva, Gorkis, Voroniežas, Lipskas, Kazanis, Ufa, Magnitogorski, Troickas, 3) Irkuckas, Chabarovskas, Tolimieji Rytai.

Metinis pramonės pajėgumas 1936 m. siekė 6000 lėktuvų, o 1937 m. numatyta pastatyti 7000 lėktuvų. Dirbtuvėse „Dux“ Maskvoje naikintuvų ir bombonešių per mėnesį pastatoma 30—35 lėktuvai. Dirbtuvėse 22—„Fili“ prie Maskvos per metus pastato 150—180 keturių variklių bombonešių arba 4 bombonešius 2 variklių per vieną parą. Šiose dirbtuvėse dirba 25.000 darbininkų. Dirbtuvės 21, Gorkio mieste, per dieną pastato 5 naikintuvus, kartu stato ir 4 variklių lėktuvus. Dirbtuvės 31 prie Taganrogo per metus pastato apie 1000 lėktuvų. Dirbtuvės 24 prie Maskvos stato Gnome-Rhone ir kitų tipų variklius. Dirbtuvės 26, Rybinske, per metus pastato apie 500 variklių. Dirbtuvės 29, Zaparožėje, pastato variklių Bristol ir Hispano-Suiza 12y per metus 500 variklių. Viso per metus pastato apie 40.000 įvairių tipų variklių. Be savo konstrukcijos variklių, paskiausiai Sovietai pirkę licenzus statyti variklius Wright Cyclone, Gnome-Rhone K14, Hispano-Suiza 12Y ir kitų. Šie varikliai yra statomi 3, 4 dirbtuvėse ir per metus pastatys apie 1000—1200 variklių.

Sovietų Sąjungos dirbtuvėse stato daug lėktuvų su keliais varikliais ir labai didelės keliamosios galios. Šiuos lėktuvus Sovietai mano per karą panaudoti oro desantams išsodinti, kurie prieš užnugaryje veiktu drauge su per frontą prasiskverbūsiais raitininkais ir motorizuotomis dalimis. Iš didelių galingų lėktuvų pažymėtini ANT 4 (TB3) 4 variklių, greitis 200 km/val., sveria 18.000 kg, bombų pakelia 2000 kg; ANT 6 (TB6) yra pagerintas ANT 4, greitis 400 km/val., skridimo tolis 3000 km, sveria 22.000 kg; ANT 14 penkių variklių, greitis 230 km/val. Kiti

ANT 20, STAL 8 yra aštuonių, šešių gana didelės keliamosios galios.

Kaip žvalgybinis ir bombonešis pažymėtinas ANT 25, vieno variklio, greitis per 300 km/val. Su šiuo lėktuvo tipu pasiektas rekordas skridimo į tolį, kurs yra 13.000 km. Kitas S. B. 2 variklių Wright Cyclone, greitis 380 km/val., skridimo tolis 2000 km, įgula 4 žmonės, bombų paima 600 kg.

—Naikintuvų yra gan su geresniais duomenimis. Naikintuvas „I-15“ išplečia 280 km/val., „I-7“ — greitis apie 300 km/val., „I-15“ — greitis 350 km/val.,

Sovietų naikintuvas „I-6“

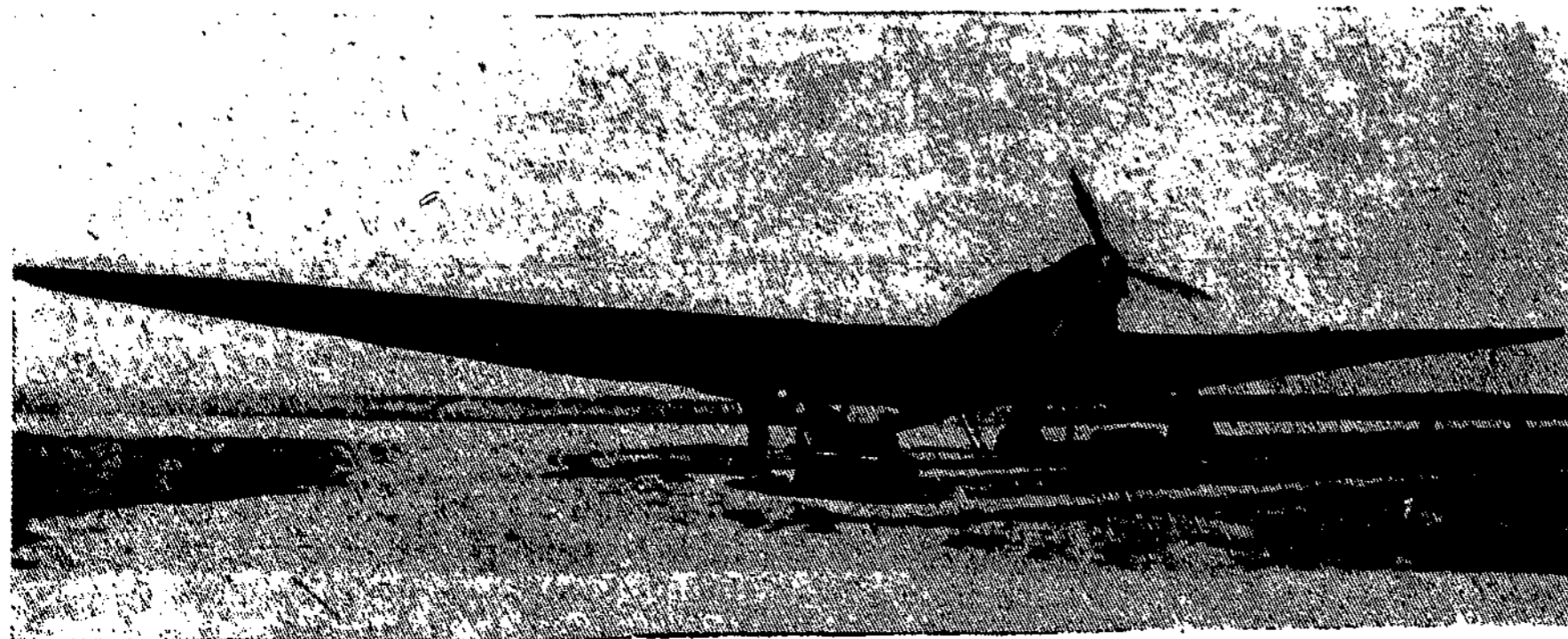
„I-16“ — greitis 450 km/val., „I-17“ — greitis 460 km/val. Ginkluoti 2—3 kulkosvaidžiais.

Visoje Sovietų Sąjungoje yra įrengtas aerodromų tinklas, kuris išdėstytas taip, kad vieni yra 15—40 km, o kiti 400—500 km atstumo nuo sienos. Taip pat turi apie 210 aerodromų naudojamų oro susisiekimui. Toks aerodromų išdėstymas karo atveju yra patogus, nes pasiekti nuo sienos 400—500 km prieš aviacijai su mažesnio pajėgumo lėktuvais neįmanoma. O antras tinklas arčiau sienos tik paviršutiniai įruoštų aerodromų leidžia savą aviaciją karo metu išdėstyti taip, kad būtų prieš šalis lengvai pasiekiami.

Baigiant reikėtų paminėti ir mūsų draugingos Latvijos karo aviaciją. Bet ji tiek yra mums artima, kad lyg ir skaitoma, kaip savą. O apie savo ir savo artimai draugingų kaimynų aviaciją mums jau ne kartą teko ir dar teks įvairiomis progomis išgirsti.

Aplamai, atrodytų, kad mažoms valstybėms, turinčioms neperdidžiausią karo aviaciją, neapsimokėtų jos visai didinti, ar gal reikėtų visai nuo jos atsisakyti. Gi iš tikrųjų, pažiūrėjus į didesnės valstybės sienas, matyti, kad jų apsaugai vienas lėktuvas teks daug didesniam km skaičiui, negu mažųjų valstybių. Todėl nors ir maža valstybė, bet turėdama proporcingai stiprią karo aviaciją, karo atveju savo sienas gali lengviau apsaugoti, negu didžiosios valstybės. Prie savos aviacijos ugdymo kiekvienas iš mūsų galime lengvai prisidėti, remdamas Ginklų Fondą ir kuo sąžiningiausiai atlikdamas mums uždėtas pareigas taip, kad iš to valstybė ir kariuomenė turėtų kuo didžiausios naudos.

Ma

Sovietų bombonešis — žvalgybinis lėktuvas ANT „25“

Žirgų veislės pagerinimas

Žmogus naudojami žirgo jėga įvairiems darbams. Atsižvelgiant į darbo rūšį, parenkami žirgai tinkamiausi tam darbui pritaikinti. Krašte nevisada būna visai tinkamų žirgų vienam arba kitam darbui. Žirgų augintojų uždavinys — pagaminti savo kraštui tinkamiausiai pritaikintų žirgų numatytiems darbams atlikti. Tai pasiekama gerinant turimas žirgų rases bei veisles.

Žirgų rasės pagerinimas — yra jos pritaikymas žmogaus reikalaujamam vienam arba kitam darbui. Žirgų rasės pagerinimas neturi ribų, dėl to, kad visada galima įsivaizduoti žirgo pritaikymą vienam arba kitam darbui, geresnį už esamą.

Į žirgų rasės pagerinimą iš šalies veikia klimatas ir dirva, kurių įtaka visai nepriklauso nuo žmogaus. Kiti pagerinimo elementai priklauso nuo mūsų pačių, būtent: pašaras, priežiūra, darbas ir veisimosi tvarkymas, ką pavadinsiu žmogaus paslaugos įtaka žirgų rasę gerinant.

Klimatas tai vienas iš žirgų rasės pagerinimo elementų, kuris visai nepriklauso nuo mūsų, nes mes negalime pakeisti savo šalies klimato. Klimatas daro įtakos į žirgų rasės pagerinimą, veikdamas išoriniai ir per augmeniją — ganyklas, pašarą. Aišku, kad žirgininkystė visai nebus įmanoma tokiam klimato, kur žolė visai negali augti, arba auga labai menkos kokybės. Geriausias klimatas žirgininkystei laikomas lygus, tai yra, vasaros nekarštos, o žiemos nelabai šaltos ir nelabai drėgnos. Tokiam klimato augmenija turtinga, todėl žirgam gerai išplečia išorines formas, išaugina žirgus didelio ūgio ir stambius, pavyzdžiui: Irlandija, Normandija. Lygi ir sausa temperatūra duoda daugiau kondensuotą pašarą; žirgai išauga smulkesni, bet puikūs, nervuoti, patvarūs, pavyzdžiui: Pietų Prancūzijos žirgas arba Rytų žirgas.

Blogiausias klimatas žirgininkystei — labai šiltas ir drėgnas. Tokiam klimato žirgai išsigimsta ir dažnai krinta (žūsta), pav., Indo-Kinija, Madagaskaras, Afrika ties ekvatorium.

Lietuvos klimatas palankus smulkaus žirgo plėtimuisi. Žiemos ilgos ir dažniausiai šaltos. Mažiausiai šešis mėnesius žirgai turi išbūti arklidėje ir dažniausiai blogai priežiūrai. Lietuvos klimatas, palyginti, sausas, kas irgi palanku smulkiam žirgui.

Dirva turi labai didelės įtakos į žirgų rasės pagerinimą. Žirgas, kaip ir augalas, išauga didesnis ir

stambesnis geroj ir turtingoj žemėj, ir atvirkščiai blogoj ir neturtingoj dirvoj veisiasi smulkesni žirgai.

Kumeliukas, dar būdamas motinos yščiuje, per motiną įgauna iš dirvos reikalingus produktus formavimuisi. Vėliau per pieną ir tiesioginiai iš ganyklos įgauna produktus kaulų ir raumenų formavimuisi. Dirva į žirgų plėtimąsi veikia savo chemiška sudėtimi, gamindama pašarą, nuo kurio priklauso žirgo plėtimasis vienoje arba kitoje kryptyje. Didelės įtakos turi taip pat ir dirvos fiziškas paviršius.

Drėgnoj dirvoj, kaip ir augalai, auga dideli ir raumeningi žirgai, bet be energijos, nepatvarūs. Kanopos plačios, kad neskestų drėgnoj dirvoj. Padas pilnas, nes šlapia kanopa pasidaro minkšta ir išsimina į apačią. Šnariai platus, bet netvirti, kartis tankus ir sunkus, pav., Shire Anglijoje.

Sausoj dirvoj, kur pašaras daugiau koncentruotas, auga žirgai smulkesni, bet nervuoti, energingi, patvarūs, tankių audinių, sausais šnariais, gerai pritvirtintomis sausgyslėmis. Kanopos gražios formos, mažos, užpenčiai iškelti, pav., arabų grynakraujis.

Kalvotoj dirvoj išauga žirgai lygsvarūs ir raumeningi. Lygsvarą ir raumenis išplečia bėgiodami po kalvas.

Kalnuose žirgai išplečia didelius raumenis. Belaiptodami po kalnus, įgauna ir neigiamų ypatybių; tai šleivumą ir blaudos ilgumą, kas pritaikyta lengvesniam laikymuisi ant stačių šlaitų.

Lygioj dirvoj žirgas neturi progos mankštinti lygsvarą ir raumenis. Lygumose žirgai dažniausiai be energijos ir sunkesni, nesugeba judėti didesniais greičiais.

Lietuvos dirva labai neturtinga kalkėmis ir dėl to neįstengia žirgam išplėsti didelių kaulų. Taip pat trūksta pašaro bendram žirgo išsiplėtimui.

Žmogaus paslauga turi didžiausios įtakos į žirgų rasės pagerinimą bei pritaikymą. Žmogus gali chemiškai pagerinti dirvą, kurioje žirgai ganosi. Netgi parinkti tinkamiausią savo krašte klimatą žirgų plėtojimuisi. Žmogaus valdžioje yra pašaras, nuo kurio priklauso žirgo plėtimasis. Pašarų galima atvežti iš kitų kraštų, kur jis palankesnis mūsų numatytam pagerinimui. Žmogus suteikia žirgui patogias arklides, užlaiko švariai kūną, mado ir valo. Apsaugo kanopas, kausto. Žirgui susirgus gydo. Visi čia pažymėti dalykai turi nemažą įtakos į žirgų pagerinimą.

Darbas turi didelės įtakos į žirgų rasės pagerinimą. Sumaniai dirbant pagreitiname išplėsti ūgį, nervuotumą, energiją, plaučius, raumenis, širdį, lygsvarą ir t. t. Darbu papildome lygios dirvos trūkumus.

Žmogus atrenka veislinę medžiagą. Naudoja pagerinimui rasės kitų rasių medžiagą, kuri savo kokybe papildo gerinamosios rasės trūkumus.

Kpt. Andriūnas

Raitininkas su savo bičiuliu

NELAIMĖ SUOMIJOJE. I. 24. Harakkos saloje esančioje karinių bandymų laboratorijoje buvo bandomas naujas prietaisas granatoms mėtyti. Bandymo pasižiūrėti buvo atvykę suomių pėstininkų inspektorius gen. Heikinheimo. Per bandymus, kuriuos atliko eilė aukštesniųjų karininkų, staiga sprogo viena granata. Granatai sprogo, gen. Heikinheimo buvo užmuštas. Artilerijos inspektorius buvo sužeistas, bet nesunkiai. Dar du karininkai ir vienas inžinierius buvo sunkiai sužeisti.

Skyrininkui ir instruktoriui

(Pirmieji 3 uždav. 1937 m. „Kario“ Nr. 51—52)

Uždavinys Nr. 4

Vietovės daiktas — tvora.
Atstumas — 150—200 m.

Uždavinio tikslai:

a) tvoros apipasakojimas. Klausimai: 1) Tvorą matai? 2) Ar tai akla tvora ar perregima? 3) Iš kokios ji medžiagos (medinė, betono, iš vielų pinta ir t. t.)? 4) Ar yra tvoroje vartai? 5) Ar matai prie tvoros kokių pašalinių daiktų (pav., didelis akmuo, medis, krūmas ar kas pan.)? 6) Kaip apibūdintum to akmens vietą prie tvoros (pav., akmuo guli dešiniau vartų per penkis tvoros tarpus)? 7) Į kokias dvi pagrindines dalis galėtum tvorą suskirstyti (į dešinę ir kairiąją tvoros dalį nuo vartų)? 8) Ar tvora tarp vartų ir akmens yra vienoda (ne, jos antrasis ir ketvirtasis tarpai nuo vartų skaitant yra aukštesni)? 9) Ar nematai tvoroje spragų? 10) Apibūdink, kurioje vietoje?

b) Atstumo sprendimas. Klausimai: 1) koks atstumas iki vartų? 2) Koks tvoros vieno tarpo ilgis? 3) Koks bendras tvoros ilgis? 4) Koks jos aukštis?

c) tvoros karinis įvertinimas. Klausimai: 1) Kokioje kūno padėtyje už šios tvoros gali pasislėpti žmonės? 2) Ar gulintis už jos prieš sekėjas galėtų mus matyti? 3) Ar tvora lengvai išardoma? 4) Ar galima per ją lengvai perlipti? 5) Ar gali per jos spragas išlįsti žmogus? 6) Kovotojas kautynių ap-rangoje ar galėtų išlįsti?

Uždavinys Nr. 5.

Vietovės daiktas — telefono stulpas.
Atstumas — 200—300 m.

Uždavinio tikslai:

a) telefono stulpo apipasakojimas. Klausimai: 1) Kiek laidų pakabinta ant ano, štai, telefono stulpo? 2) Kaip pakabinti laidai — ant kablių ar ant skersinių? 3) Kaip įtvirtintas stulpas (pav., turi atramą, atitampą, jo pamatas geležinių bėgių ir t. t.)? 4) Iš kurio šono stulpą remia atrama? 5) Kodėl (nes į tą šoną sukasi linija)?

b) atstumo sprendimas. Klausimai: 1) Koks atstumas metrais iki stulpo? 2) Per kiek laiko tu jį eidamas pasiektum? 3) Koks atstumas nuo šio stulpo iki kito, tolimesnio? 4) Koks atstumas nuo mūsų nagrinėto stulpo iki artimesnio? 5) Ar tarp stulpų visuomet vienodi atstumai (jie vienodi kiekvienoje atskiroje linijoje).

c) Karinis įvertinimas. Klausimai: 1) Koks užpakalyje stulpo fonas (pav. — dangus)? 2) Ar jis ryškiai matomas virš akiračio (horizonto)? 3) Eikime 100 m į šalį. Ar stulpas geriau matyti? 4) Sakai blogiau. Kodėl? Todėl, kad iš šios vietos žiūr-int į stulpą užpakaly jo fonas pasikeitė, buvo dangus, dabar yra miškas (kaimas, namas, kalva ir t. t.)? 5) Čia, skyrininke, palygink šį stulpą su kovotojais, ir išaiškink savo mokiniui, kad lygiai tokią pat svarbą turi geras užpakalinis fonas ir tavo mokiniui, kad ir jis bus sunkiau pastebimas, jei parinks tamsų foną užpakaly savęs slinkdamas į priešą.

Minosvaidininkai lauko pratimuose O. Milaševičiaus nuotr.

Uždavinys 6.

Vietovės daiktas — vėjo malūnelis (flingeris).
Atstumas — 100—300 m.

Pratimo tikslai:

a) Pastabumas. Klausimai: 1) Kas mato vėjo malūnelį, pasisuk į jį, 2) Kokia jo spalva? 3) Kokia jo išvaizda?

b) atstumo įvertinimas. Klausimai: 1) Kiek iki malūnelio metrų? 2) Koks jo aukštis nuo žemės? 3) Kiek m nuo jo iki dešiniojo kamino (oro atstumo spėjimas)?

c) Oro stebėjimas. Klausimai: 1) Iš kur pučia vėjas? 2) Ar vėjas pastovus, gal kintamas? 3) Kaip be malūnelio pagalbos sužinoti tikrą vėjo kryptį (pakabinę nosinę sekame jos judesį, ar išmetę popierio gabalėlį sekame jo kritimo kryptį ar palaizę ir iš-kėlę pirštą jaučiame, kuris jo šonas šala, iš ten ir vėjas pučia)?

d) pasaulio šalių radimas. Klausimai: 1) Sakei, kad vėjas pučia nuo miško. Gerai. Pasakyk, tačiau, iš kokios pasaulio šalies jis pučia (pav., iš rytų)? 2) Kaip rasti pasaulio šalis? (Jas rodo kom-pasas, nakčia „Grigo ratai“ su šiaurės žvaigžde, dienos metu — laikrodis. Laikrodžio valandų rodyklę nukreipk į saulę. Vidurys tarp „12“ ir valandų rodyklės visuomet rodys pietus. Prieš vidudienį pietūs bus visuomet laikrodžio rodyklių judesio kryptimi, pav., 10 val., nukreipus valandų rodyklę saulės kryptimi, vi-durys tarp 12 ir valandų rodyklės — 11 parodys pie-tus. Po vidudienio pietūs bus prieš laikrodžio judesio kryptį. Pav., 14 val. tikrini, kur pietūs. Valandų ro-dyklę atsukai į saulę, tai vidurys tarp jos ir 12 val. prieš laikrodžio rodyklių judesio kryptį bus 1 (vidurys tarp 12 ir 2) tai ir bus pietų kryptis).

Uždavinys 7.

Vietovės daiktai: Tiltas per upelį.
Atstumas: 100—300 m.

Uždavinio tikslai:

a) Tilto apipasakojimas. Klausimai: 1) Kokios medžiagos, štai, šis tiltas? 2) Kiek atramų turi tiltas? 3) Kokia jo paskirtis? (pav., ar tai lieptas, ar tiltas). 4) Iš ko tai pažinai? 5) Ar turi tiltas tu-rėklius? 6) Kokias dar pastebi tiltui būdingas smulk-

TRUMPAI IR AISKIAI

Tenetrukdo svetimieji

Kiekvieno Lietuvos piliečio gerovė — yra tikslas, kurio planingai ir įtemptai siekia mūsų vyriausybė. Verguvėje lietuvis buvo bemokslis. Atgavęs laisvę, įsisteigė daugybę įvairių mokyklų. Lietuvis bus šviesus, savo reikalus suprantantis, mokės savo reikalus nuo visokių svieto perėjūnų ginti.

Verguvėje lietuvis buvo skurdžius. Atgavęs laisvę, jis sukūrė didžiules ekonomines įstaigas, organizuotai griebėsi plėsti žemės ūkį, pramonę, prekybą, amatus.

Verguvėje lietuvis pirkią dažnai lankė visokios ligos, epidemijos. Atgavęs laisvę lietuvis įsisteigė visą eilę sveikatos punktų, ligoninių, sanatorijų, ligonių kasų.

Verguvėje lietuvis buvo verčiamas lenkti sprandą prieš lenkų dvarininką, prieš maskolių žandarą. Pasnykavo septynias dienas savaitėje, nes Lietuvoje surenkami mokesčiai būdavo išleidžiami Maskvoje ar Petrapilyjė. Dabar lietuvis svetimiesiems nesilanksto, o visi pinigai, kuriuos jis sumoka kaip mokesčius, yra išleidžiami čia pat, visų gerovei kelti.

Neužmerkiame akių. Matome dar daug ir blogybių Lietuvoje. Nemažatamsybės, skurdo, vargo ir prietarų dar yra mūsų kaimų pirkiose ir miestų darbininkų nameliuose. Tačiau mūsų vyriausybės valia nepalaužiama. Ji užsibrėžus visa tai pašalinti ir šalina.

Nors tai yra darbas, kurį tik per kelis dešimtmečius bus galima baigti, betgi jau šandie lietuvis yra labiau susipratęs, geriau maistu, drabužiu, sanitarine pagalba aprūpintas, negu daugelis Europos tautų. Dar praeis keliasdešimt metų ir dėka apgalvoto, nuoseklaus darbo, lietuvių tauta savo kultūringumu, turtingumu, mokslingumu ne tik pavys, bet ir pralenks kultūringiausias tautas. Per devyniolika metų padarytoji milžiniška Lietuvos pažanga yra garantija, kad tai ne tušti žodžiai. Tai garantija, kad bent senatvėje mes jau matysime savo vaikus gerovėje gyvenančius ir niekas nedrįs mums sakyti, kad esame skurdi ar atsilikusi tauta.

Viso šio darbo sargyboje stovi Lietuvos kariuomenė. Jos pareiga daboti, kad joks išorinis priešas nesutrukdytų Lietuvos vyriausybei sukurti kiekvieno lietuvis gerovę. V. Ar.

menas? (pav., išpėjamieji ženklai greičiui, koks savotiškas kreivas medis tilto gale, ar kas nors panašaus).

b) Atstumo sprendimas. Klausimai: 1) Atstumo sprendimas iki tilto galo, 2) Koks tilto ilgis? 3) Koks tilto važiuojamosios dalies aukštis nuo vandens paviršiaus?

c) tilto karinis įvertinimas. Klausimai: 1) Ar šis tiltas galėtų pakelti sunkiai krautą vežimą. 2) Ar šis tiltas svarbus susisiekimui su kitu upelio krantu? 3) Ar netoli tilto nematai lėkščių upelio krantų ar brastos? 3) Ar prieigos prie šio tilto geros — ar krantai apaugę krūmais, ar nematai kokių griovių, vedančių netoli tilto į upelį? 4) Jei pats turėtum saugoti šį tiltą, kur kreiptum savo dėmesį?

Ltn. Vasiliauskas

KARYS

Nugirdo jis audrų ūžimą,
Nugirdo marių balsą,
Kad kils pakils dar jo tėvynė,
Kad jo tėvynė kelsis.

Pakilo, šoko į ataką,
Kaip viesulas, kaip vėjas.
Siūbavo medžiai, vėtroj plakės,
Ir rūtomis kvepėjo...

Širdims troškimą vieną nešė
Ir vieną žodį lūpom,

Kurį šimtai krauju užrašė:
Laimėt, laimėt — ar žūti.

Jis viską ant kortos pastatė,
Į laisvę viską mainė.

Čia pat, čia pat jisai jau matė
Gyvenimą, kaip dainą.

Drebėjo rankos, akys degė,
Galva džiaugsmu karščiavo.

Kaip pasaka, graži baladė
Gyvenimas vaizdavos.

Staiga pajuto: šilta, šilta...
Ausis varpus nugirdo...

— O, Viešpatie! Kiek čia vosilkų!...
Tik žalios jos. Ir mirga...

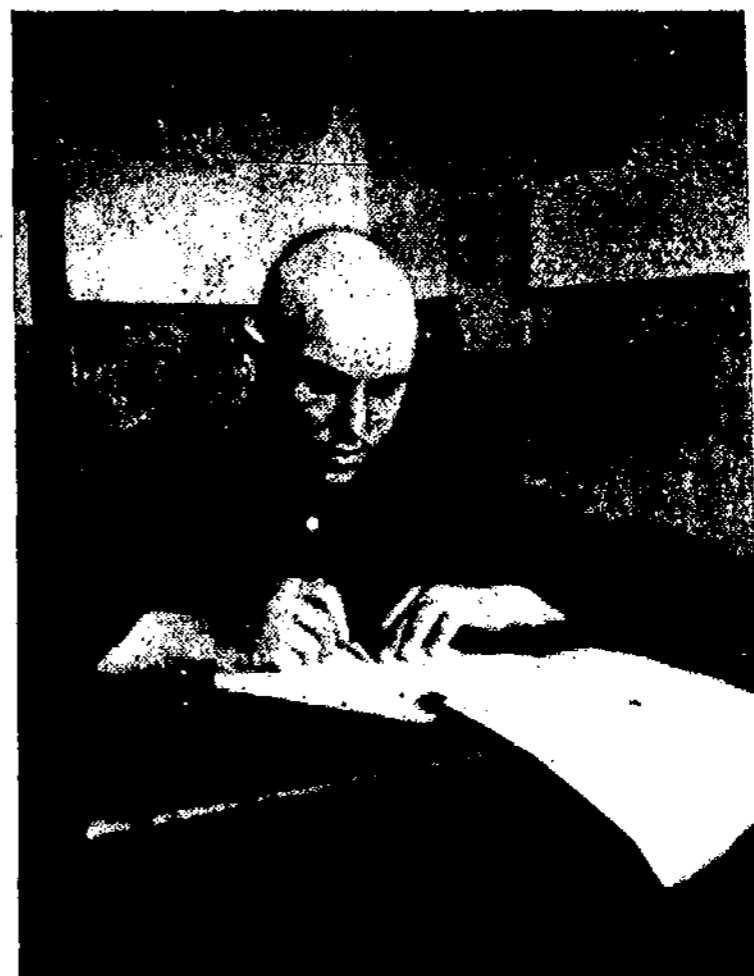
Pasviro. Žengė. Ir parkrito.
Su šypsena ant lūpų.

Nebematys svajoto ryto,
Nebesipuoš jis rūtoms.

Laisva daina, laisvais ošimais
Skardės lig saulės ir planetų.

Jis savo krūtine apgynė.
Laukus žiedų žiedais gėlėtus.

D. Pumputis

ATKAKLUS KARYS SUNKIAI NUGALIMAS. Anglų laikraštis „Daily Herald“ rašo, kaip Ispanijos respublikonai Teruely paėmė paskutinį sukilėlių. Šis sukilėlis, vienas vyras, dar kelias dienas laikėsis istoriniam „raudonajam bokšte“, net prieš artilerijos ataką. Mat, jis bokšte turėjo kelis kulkosvaidžius, kurių kulkos siekdavo aplink bokštą einančias gatves. Respublikonams atrodė, kad tame bokšte dar yra gana daug įsitvirtinusių sukilėlių, nes visuos languos, kurie buvo apkrauti smėlio pilnais maišais, buvo matyt žmonių veidų ir iš tų langų nuolat šaudydavo.

Tačiau, kai būrys respublikonų su rankinėmis granatomis puolė tą bokštą ir jį užėmė, pasirodė, kad bokšte tėra tik vienas vyras. Jis prie kulkosvaidžių languose buvo pastatęs savo draugų lavonus, kad atrodytų, jog bokšte labai daug kareivių, o šaudė jis pats vienas, pribėgdamas prie kiekvieno kulkosvaidžio.

Slidininko ruošimasis rungtynėms

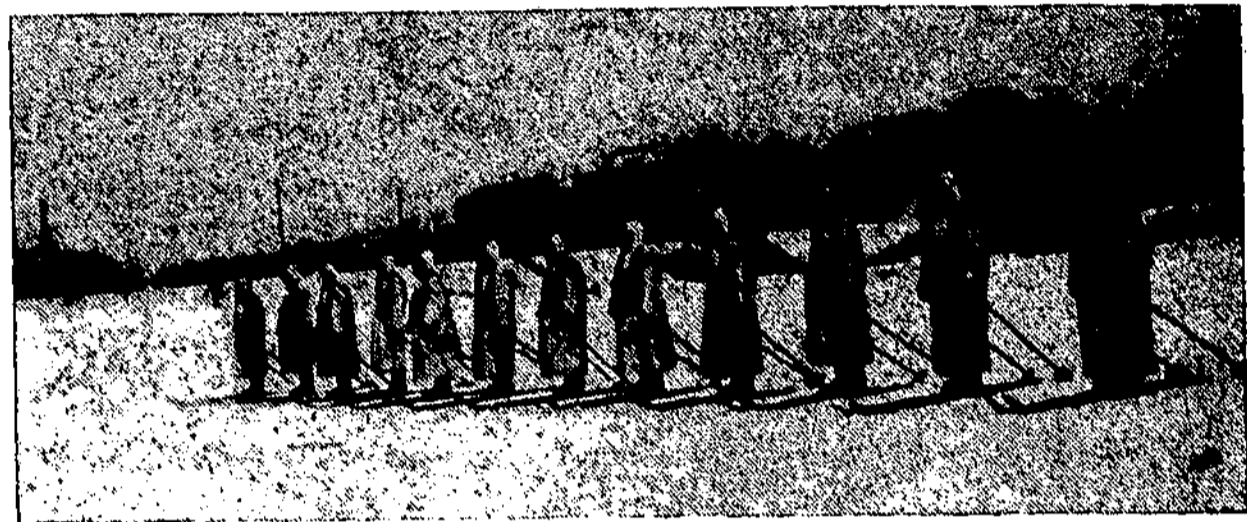
Tenka su džiaugsmu pasakyti, kad 1938 m. žiemos sportui palankūs ne tik gamtos sąlygomis, bet taip pat mūsų vadovybės rūpesčiu ir pastangomis. Šiais metais numatyta įvykdyti nemaža jau seniai pribrendusių ir taisytinų spragų kariuomenės fizinio lavinimo ir sporto srityje.

Turėdamas šiokią tokį patyrimą slidžių sporte, žinoma, mūsų mastu ir sąlygomis vertinant, noriu pasidalyti su šios srities mėgėjais kai kuriomis svarbesnėmis mintimis ir nurodymais slidininko pasiruošime rungtynėms. Svarbiausias mano straipsnelio tikslas duoti kiek aiškesnį ir vaizdingesnį apibūdinimą ir pabrėžti skirtumą tarp kasdieninio, paprasto šliuožimo ir ruošimosi varžyboms, nes pačiam darbo paskirstyme — šliužoimo tobulinime yra didelis skirtumas. Šiųmetinės žiemos laikotarpy, be numatytų karininkų slidžių rungtynių, reikia manyti, bus pravesta bent divizijų ribose puskarininkų ir civilinių, kurių tarpe irgi yra nemažas skaičius visai gerai mokančių šliužti, o be to, šios rungtynės, kaip ir visos kitos, sukelia nemažą susidomėjimo ir mėgėjus paskatina visu smarkumu ruoštis.

Kiekvienas slidininkas, išvykdamas kasdien šliužti, turi padaryti specialių judesių eilę su slidėmis ir be jų, pakartoti sunkesnius sukinius švarumon, atlikti kelių minučių lengvą pasivažinėjimą šliuožimo lygumoj, kreipiant dėmesį į lygsvarą ir judesių minkštumą, o po to tik pradėti antrąją mankštos-treniruotės dalį, atseit, pagrindinį darbą. Slidininkas, norėdamas būti pažangiu ir ruošdamasis savo pajėgumą išbandyti varžybose, turi kreipti ypatingą dėmesį į savo darbą ir jo našumą.

Posūkliai yra pagrindinis šliužoimo veiksnys nugalėti tam tikras vietas. Tas ypač svarbu raižytoj, kalnuotoj vietovėj, kur gautas greitis nusileidžiant nuo kalnų, slidininką mirštamai trenktų, jeigu posūkių pagalba nesugebėtų pakeliui sutiktas kliūtis nugalėti. Didžiausiame greityje pagrindinių posūkių pagalba (staigioji arba aštrioji christianija, telemarkas) išvengiama lengvų susižalojimų. Todėl slidininkui ruošiantis rungtynėms pirmiausia reikia gerai išmokti ir abi puses (kairėn ir dešinėn) šie posūkliai, nes rungtynių metu, kaip taisyklė, visuomet distancijos perbėgime yra $\frac{1}{3}$ kalnuotos, $\frac{1}{3}$ raižytos ir $\frac{1}{3}$ lygios vietovės. Tai išmokstama pačioj darbo pradžioj, pasirinkus tin-

kamą šlaitą ar kalnelį, kasdien praktikuojantis nuo pusės iki 1 valandos laiko. Po to galima savo sugebėjimą patikrinti naujoj vietovėj, neįprastoj, kasdien sunkesnėj ir įvairesnėj visokiais nelygumais. Tai duos galimumo įsitikinti padaryta mokymosi pažanga. Tuo būdu dažnai praktikuodamasis įpras iki pačių smulkmenų pažinti vietovės nelygumus, sniego kiekybę ir kokokybę. Leisdamasis žemyn galės greitai įvertinti ir išspręsti posūkio rūšis (christianija ar telemarkas). Norint pasiekti sėkmingesnių šio darbo vaisių, dažnai reikia mankštintis net ir tuomet, kai šliužoimo sąlygos sumažėja, kad organizmas būtų vispusiškai paruoštas. Posūkių mokymuisi tinka 210—220 cm ilgio slidės, ži-

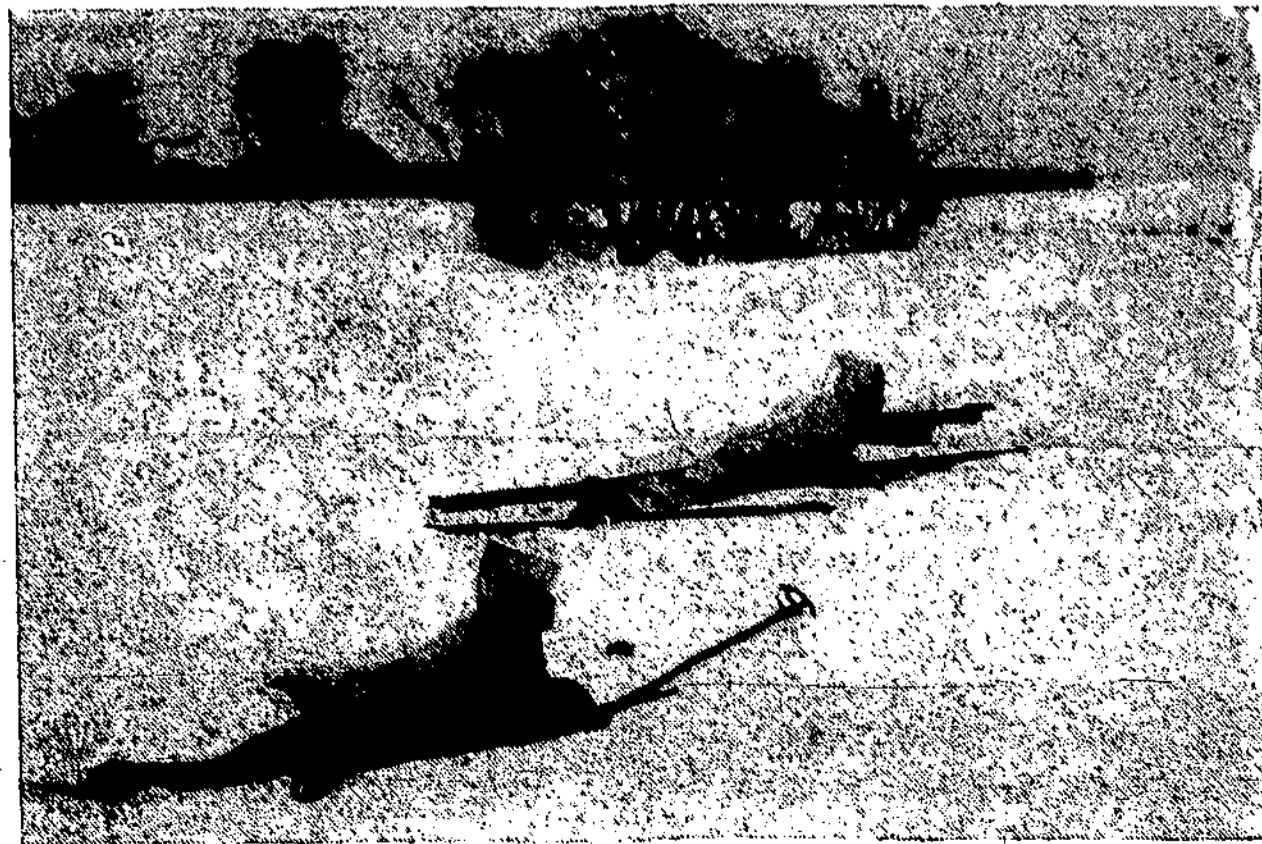
Slidininkai pratimuose

St. Danilevičiaus nuotr.

noma, suaugusiam žmogui. Ilgesnes sunku valdyti ir, be to, kaip christianijos posūklis, labai sunkiai įmanomas.

Mokymasis pačioj pradžioj yra gana neįdomus, nes beveik visuomet slidės neša ten, kur joms patinka, o suvaldyti jas, dedant pajėgas netinkamon vieton, sunkiai pasiseka. Reikia valios, pasiryžimo ir noro, nes tik šiais ginklais apsišarvojęs slidininkas, kaip ir kiekvienas sportininkas, pradės pajusti malonumą ir darbo vaisių džiaugsmą. Mokėjimas laisvai ir lengvai daryti posūkius, šios rūšies sportininkams atidaro akiratį ir vidurinį pasitenkinimą į plačią, sakysiu, neaprežtą žiemos metu vietovę. Noras ko ilgiau būti lauke, šliužti ir pasitaikusias gamtos ar dirbtines kliūtis lengvai nugalėti, yra geriausias atlyginimas slidininkui už jo sudaužytus šonus, nubrozdytas alkūnes ir apdraskytus krumplius. Taip gražiai ir vaizdžiai apibūdina šios žiemos sporto pirmąpradžių darbo eigą tie, kuriems tai praktiškai teko išgyventi ir pajusti.

Kopimas. Neužtenka mokėti paprastai žingsniuoti šliužti lygia vieta, bet taip pat reikia mokėti įkopti į visas vietovėje pasitaikusias aukštumas. Reikalingoje vietovėje nugalėti aukštumas, kiekvieno slidininko pareiga mokėti visai laisvai naudotis visais kopimo būdais, kaip eglutės, laiptų ir įstrižinis. Staigūs perėjimai iš vienos kopimo padėties į kitą turi būti dažnai praktikuojami. Pasitaikusias vietovėje aukštumas pagal jų statumą ir ilgumą reikia nugalėti įvairiai. Mažesnės kaip 50—100 m ilgumo ir 15—20° statumo kiekvienas patyręs slidininkas turi įveikti be poilsio ir greitu tempu. Tai rungtynių metu sutaupo daug laiko ir ypač turint priešakyje konkurentą, kuriam ši kliūtis nėra lengva. Tuo pačiu atsistojama į geresnę vietą siekiant laimėjimų. Tai dar labiau duoda naudos tada, kada slidininkas tikrai žino, jog užkopus į aukštumą turės žemėjančią vietovę — nusileidimą, kur jo iš-

Žvalgui - slidininkui duoda uždavinį

Danilevičiaus nuotr.

Nosies sloga

Nosies sloga yra toks kasdieninis ir taip dažnai beveik kiekvienam pasitaikęs susirgimas, kad dar ir ligi šių dienų daug kas į jį neatkreipia tinkamo dėmesio. Netgi seni gydytojai sakydavo, kad ūminė sloga pati praesianti, o chroniška nepagydoma. Dabar, kada žinom, kad sloga nėra jau tokia nepavojinga liga ir kad ji gali duoti sunkių, net gyvybei pavojingų, komplikacijų, kaip pav. vidurinės ausies uždegimas, visiškas apkurtimas, smegenų uždegimas, — į ją taip lengvapėdiškai žiūrėti negalima.

Slogą sukelia bakterijos. Ir sveikoje nosyje bakterijų nestinga, tačiau paprastose sąlygose nosies gleivinė yra tiek atspari, kad esančiom bakterijom neleidžia parodyti savo žalingo veikimo. Vadinasi, reikia dar kitų, antrinių, paskatinančių sąlygų, kad bakterijos galėtų pradėti veisti ir sukelti nosies gleivinės uždegimą. Tokiom paskatinančiom sąlygom yra, visų pirma, peršalimas ir įvairūs mechaniški bei chemiški jaudikliai, kurie sutrikdo normalią nosies gleivinės kraujo apitaką. Slogą sukelia ne tiek bendras sušalimas, kaip staigus atšalimas, o ypač kojų. Tie asmenys, kuriems tenka dirbti dulkėse, pav., malūnininkai, akmenų tašytojai, angliakasiai, cemento fabrikų darbininkai ir pan., arba aštrių kvapų įtakoje (farmaceutai, chemikai) beveik visuomet serga sloga. Mat, įvairios dulkės ir aštrūs kvapai suerzina nosies gleivinę ir sudaro palankias sąlygas bakterijoms veisti. Miestų gyventojai slogomis dažniau serga tie, kuriems tenka gyventi butuose su centraliniu apšildymu, nes tokių butų oras yra nuolat persausas ir todėl labiau dulkėtas.

Apie slogą susirgusio nusiskundimus plačiau pasakoti nėra reikalo, nes kiekvienas sirgęs, o nesirgusių kažin ar beatsirastų, visus simptomus labai gerai pažįsta ir žino. Čia tik trumpai tepaminėsiu, kad pradžioje nosyje pajuntamas į niežėjimą panašus erzinimas, nosį „užgula“, paskui atsiranda čiaudėjimas, prasideda gausus tekėjimas skystų gleivių, užgula ausis, akys ašaroja, parausta, skauda kaktos ir skruostų srityse, o kai kada prisideda ir bendras negalavimas su kaulų skaudėjimu ir kiek pakilusią temperatūrą. Po 2—3 dienų visi šie aštrūs reiškiniai ima silpnėti, tekėjimas iš nosies sumažėja, o pats sekretas pasidaro tirštas ir panašus į pūlius. Praslinkus kuriam laikui (liga tęsiasi neilgiau kaip savaitę) dažniausiai laimingai pasveikstama, bet kartą persirgęs lieka jautresnis pakartotiniam susirgimui. Blogiausiai ir retesniais atvejais

eikvotos jėgos kopiant greitai išsilygins nusileidimo metu.

Šiaurės tautos, kaip suomiai, švedai ir norvegai, iki 400—500 m aukštumas nugali be jokio didelio sunkumo, neatsikvėpdami. Mūsų sąlygose šie atstumai turi būti mažinami daugiau kaip per pusę. Reikia nepamiršti dar vieno dalyko, būtent, kad įkopimuose, dažnai nežinant kokia vietoje teks toliau rungtyniauti, irgi neverta per daug užsimoti. Smarkiai išsikvėpavus, jeigu po įkopimo nėra žemėjančios vietovės, bet reikia tęsti distanciją lygiu plotu, netenkama daug energijos. Tačiau tie slidininkai, kurie šią kliūtį nugalės vidutinišku greičiu, įkopę į aukštumą lygia vietoje galės sėkmingiau rungtyniauti. Todėl vietovę įvertinant slidininkas sprendžia iš savo patyrimo, įgudimo ir pajėgumo.

Ltn. Keturakis

nosies gleivinės uždegimas pereina į priedines nosies daubas — skruosto, kaktos, akytojo kaulo — ir jose sukelia taip pat uždegimo procesą, o kartais bakterijos per nosiaryklę ir Eustacho vamzdžius patenka į vidurinę ausį. Šita komplikacija yra itin nemaloni ir pavojinga, nes iš čia bakterijos lengvai gali pakliūti į speninės ataugos (kaulas esąs tuoj už ausies kaušelio) ląsteles arba į vidurinę ausį. Pirmu atveju reikalinga daryti, palyginti, gan sunki galvos kaulo operacija, o antru, nors operacija ir padaroma, tačiau lieka pastovus ir nepagydomas kustumas.

Sloga ypač nemalonus ir žalingas dalykas naujagimiams — jie nemoka valgyti ir drauge alsuoti pro burną, naktį, miegodami, alsuoti pro burną taip pat nemoka, vadinasi, turi kankintis be miego, o visa tai atsiliepia jų bendrai sveikatos būklei.

Nuo susirgimo sloga galima apsisaugoti profilaktiškai — užgrūdinant organizmą. Užsigrūdinimui geriausiai tinka šaltos vonios, apsitrynimai šaltu vandeniu, dažni pasivaikščiojimai grynam ore, tinkamas apsirėngimas, grynas ir vėsus (10—12°C) miegamųjų patalpų oras. Prie visa to, žinoma, reikia pratintis palaipsniui. Jeigu yra sąlygos, po vėsių vonių (20—24°C) labai naudinga priimti 10—12°C šaltesnis dušas; jeigu juo pasinaudoti negalima, tai bent apsitrinti šaltesniu vandeniu. Po vonių arba apsitrynimų, kūną reikia visai sausai nušluostyti. Vonios, dušai, pasivaikščiojimai geriausiai daryti iš ryto, kada organizmas nėra pavargęs. Jauniems žmonėms visokios mėgstinės, šilti šalikai, storos pirštinės, vilnonės kojines dėvėti nedera, nes išlepina organizmą ir toki asmenys nuo mažiausio skersvėjo tuojau peršala ir gauna ne tik slogą, bet ir kitas su peršalimu surištas ligas, pav., plaučių uždegimą.

Atsiradus aštrios slogos reiškiniam, tuojau reikia imtis gydymo. Pat pradžioje, kol reiškiniai labai stiprūs, į nosį įvesti vaistus nepatariama (leidžiama tik tai boro vazelinai ir kitos neutralios mostys — jos apsugoja nosies priangį nuo egzeminių reiškinų), nes vis tiek koki jie bebūtų tik dar labiau suerzina gleivinę. Pradžioje patariama bendras gydymas: atsigulti į patalą, karšti gėrimai, prakaitą varantieji vaistai, o jei yra karščio — chininas ir aspirinas. Vėliau, kai nosies sekretas sutirštėja ir ne taip gausiai teka, galima lašinti 2% protorgolą (su mentoliu ir glicerinu), vartoti Aristolio su adrenalinu arba Natr. sosojodolici su chloretonu tepalus, daryti nosies perplovimus su boro rūgščia ar kalio hypermanganatu. Kartais gerai paveikia ir karštos kojų vonios, tik po jų vengti atšaldymo.

Medžiotojai poilsyje

S. Narušio nuotr.

Kūdikams vaistų duoti negalima. Juos tenka girdyti karšta arbata ir daryti nosies prapūtimus Policero būdu (tą padaryti gali gydytojas). Iš vaistų jeigu ir duodama, tai tik grynas, be priemaišos mentolio ir glicerino, 2% protorgolas. Nosies viršų gera storai sutepti vaselinu (arba ir kitokiais riebalais), nes jis veikia kaip šutinantis kompresas. Šitas slogos pradžioje padarytina tiek suaugusiems, tiek kūdikiams.

Dar viena aštrios slogos komplikacija yra vadinama chroniška sloga. Tiesa, ne visada aštri sloga pereina į chronišką, tačiau asmenims, turintiems dažną slogą, ilgainiui atsiranda ir jos chroniška forma. Chroniškos slogos priežastys, bendrai kalbant, yra tos pačios, kaip ir aštriosios. Bet chroniška sloga gali išsiplėsti ir be aštrios stadijos, jei tik yra nuolatinis jauklis — dulkės, dūmai. Be to, susirgimo priežastimi esti ir vietiniai nenormalumai, kaip tai nosies pertvaros iškrypimas, priedinių nosies daubų uždegimas, chroniškas tonsilų uždegimas (angina), adenoidai, o iš antros pusės — ir tokios ligos, kurios sutrikdo normalią kraujo apytaką: širdies, inkstų ligos ir vidurių užkietėjimai.

Chroniška sloga sulig simptomų ir nosies gleivinės pakitimo laipsnio dalinama į tris stadijas.

Pirmoje stadijoje teka daug gleivių ir yra užgulta nosis. Užgulimas dažniausiai nepastovus ir dažniau tos pusės, ant kurios guli. Tačiau ligonis skundžiasi nuolatinio nosies pilnumo jausmu — išvalymas nepadeda. Be šių simptomų yra ir antrinių — teka ašaros, gali gautis akių gleivinės uždegimas ir neuralginiai galvos skausmai. Sėkmingam šios stadijos gydymui reikalinga surasti ligos priežastį ir ją pašalinti: jei nuo širdies ar inkstų — gydyti jie; jei yra struktūriniai nosies vidaus nenormalumai — juos pašalinti, o bendrai — reikia vengti visko, kas galėtų jaudinti nosies gleivinę. Negydoma pirmosios stadijos chroninė sloga pereina į antrąją stadiją, kurios ir simptomai ir nosies vidaus pakitimai yra žymiai ryškesni. Šioj stadijoj nosies kriauklės pastoviai padidėja, užimdamos visą nosies ruimą, ir todėl ligonis turi nuolat kvėpuoti pro burną, vad. nosies užgulimas yra jau pastovus, nors gleivių teka mažiau negu pirmoj stadijoj. Ligonis nuolat kvėpuodamas burna, dažniau susergeria ryklės uždegimu ir bronchitu. II stadijoj ausų užgulimas pasidaro taip pat pastovus, o neretai prisideda ir nesuodimas arba bent sumažintas suuodimas.

Gydymo vaistais čia jau nebepakanka. Pirmiau reikia padaryti operaciją — sumažinti kriaukles, o tik paskui vartoti vaistus.

III-ji stadija atsiranda iš antrosios. Čia nosies gleivinės pakitimai būva jau tiek dideli, kad gleivinės liaukos užanka, gleivinė lieka sausa ir plona, pasiliosavusios gleivės neišsivalo ir suskretę į pluteles prilimpa prie nosies pertvaros arba išorinių sienelių. Plutelėm nosyje ilgiau užsistovėjus, atsiranda dvokimas, o jas krapštant — žaizdos. Vienas iš nosies uždavinių yra paruošti kvėpuojamąjį orą, t. y. jį sudrėkinti ir apvalyti nuo dulkių. Trečiojoj chroniškos slogos stadijoj nosis šio uždavinio atlikti negali, nes gleivinė yra sausa, ir todėl ligoniui tenka kvėpuoti neparuoštu oru. Kaip tik dėl šito ir skundžiamasi kvėpavimo sunkumu. Be to, III-joj stadijoj sunaikinamos uodžiamojo nervo galūnės — pasidaro pastovus ir nepagydomas nesuodimas — anosmia.

Kaip jau buvo minėta, šioj stadijoj nosies gleivinės sutrikimai yra labai dideli ir jų jokiom gydymo

Su slidėm

Lieknas beržas žiedu žydi...
Jau pradingo iš akių!
Ech, tai slidžios mano slidės —
Viesulu lekiu!

Lekiu skardžiais, lekiu kloniais —
Vis nauji, nauji vaizdai...
Ak, sakyk, ar nemalonu,
Kai puikiai slides valdai.

Kaista skruostai, akys plėčias —
Gal kur griovis, gal pusnis?
O tos lygumos, tos plačios
Užburia mane.

Dar pakalnėn! Juk tai miela
Tėviškės laukus ražyt.
Sveikam kūne — sveika siela,
Giedri nuotaika širdy. Jonas Šiožinys

priemonėm atitaisyti negalima. Tačiau tas dar nereikia, kad gydyti nereikia. Negydoma III-ji stadija progresuoja ir pereina į nosiaryklę. Gydymo tikslas yra pavaduoti sutrikusi nosies funkcija. Patį gydymą trumpai būtų galima pavadinti: nosies tualetas. Ligonis kas rytas turi perplauti nosį boro rūgšties skiediniu, kalio permanganato skiediniu, arba druska su soda (į literį vandens 1 šaukštas sodos, 1 šaukšt. druskos ir 1 šaukštas borakso). Skiedinį, nubėgusį į nosiaryklę, reikia išspiauti. Praplovus nosies vidų, ištepti alyva su silpnu dezinfektoriumi. Vartotini tokios sudėties vaistai: Rp. Mentholi, Chloretoni aa 0,3, Ol. Parafini 30,0. DS. Juos galima lašinti pipete, arba, geriau, įpūsti pulverizatorium. Patartina ir bendras organizmo stiprinimas.

Baigdamas noriu priminti dar vieną slogos rūšį, būtent, dvokiančiąją slogą. Ji dažniau pasitaiko moterims, negu vyrams, ir jauniems apnuodija visą gyvenimą. Ši sloga pasižymi nepaprastu dvokimu. Tokiam ligoniui esant kambaryje, tuoj pradeda dvokti visas kambario oras. Pats ligonis šio nemalonaus kvapo nejaučia. Dvokiančioji sloga yra visai savaimingas susirgimas, su tokiais pačiais simptomais ir nosies gleivinės pakitimais, kaip ir III-joj chroniškos slogos stadijoj. Yra nuomonių, kad ji atsirandanti iš atrofines slogos, vad. iš paskutinės chroniškos slogos stadijos.

Seniau iš liga buvo laikoma nepagydoma, tačiau dabar, pritaikius kombinaciją operacijos ir ilgolaikio bei rūpestingo nosies tualetu, galima ligoniui patikinti, kad jis nebus apsunkinimu su juo bendraujantiems.

V. Deltuva

NARSIEJI NŪRAI

Granatomis ir durtuvais prasiskynė sau kelią

Atsargos viršila Balys Gembeckas gimė 1895 m. vasario 2 d. Valmantiškių kaime, Vilkijos val., Kauno apskr. 1915 m. buvo pašauktas į rusų kariuomenę.

Rusų kariuomenėje kariavo su vokiečiais ir buvo patekęs į jų nelaisvę. Grįžęs iš nelaisvės, 1918 m. gruodžio 28 d. stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, į 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko 2 kuopą Alytuje. Virš. Balys Gembeckas tada pulke rado tik 25 karininkus, 3 karo valdininkus ir 32 kareivius.

1919 m. vasarą virš. B. Gembeckas kovėsi prie Leliūnų ir Naujasodžių kaimų. 1919 m. birželio 16 d. ties Naujasodžių kaimu (Antalieptės valsč., Zarasų apskr.)

bolševikai smarkiai puolė lietuvius. Mūsų kuopos vadas buvo sužeistas. Kuopa, likusi be vado, žinoma, buvo pradėjusi pakrikti, nes buvo smarkiai priešo puolama. Pastebėjęs pakrikusią kuopą, virš. Balys Gembeckas greit sutvarkė demoralizuotus kareivius ir puolė bolševikus. Bolševikus atmušė ir sėkmingai pasitraukė be nuostolių. Už šį žygį viršila Balys Gembeckas buvo apdovanotas 3 laipsnio Vyčio kryžiumi.

Po to pulkas užėmė: Paberžės, Murliškės, Kruopelių, Tetervos, Mikučių ir Šaltamalkių apylinkes. Čia pulkas laikėsi iki rugpiūčio 23 d., kada lietuviai visu frontu pradėjo pulti bolševikus. Šiose kautynėse virš. Balys Gembeckas taip pat pasižymėjo.

1919 m. rugpiūčio 28 d., kovojant su bolševikais ties Gorovės kaimu (netoli Kalkūnų), viršila Balys Gembeckas su 9 kareiviais buvo pasiūstas išžvalgyti Kalkūnus. Bežvalgant, nė nepasijuto, kai nužygiavo gana toli į priešų pusę. Bolševikai mūsų žvalgus pastebėjo ir juos apsupo. Žvalgai, patekę į labai pavojingą padėtį, nenusigando, ypačiai drąsiai ir sumaniai laikėsi viršila Balys Gembeckas. Nusprendė žūt būt nepasiduoti. Žvalgai, ilgai nelaukę, drąsiai puolė granatomis ir durtuvais gana stiprų priešą. Kautynes laimėjo ir prasiveržė pro priešų eiles. Už šį drąsų žygį viršila Balys Gembeckas buvo apdovanotas 2 laipsnio Vyčio kryžiumi. Vėliau dalyvavo kautynėse su bermontininkais ties Radviliškiu ir lenkais Varėnos, Nočios ir Valkininkų baruose.

Virš. B. Gembecką pristatant apdovanoti 3 ir 2 laipsnio Vyčio kryžiais, apdovanojimo lape šiaip apie jį

Dviese paėmė 10 lenkų

Ats. j. pusk. Ipolito Zimkevičiaus tėvai buvo ūkininkai, turėjo apie 10 ha žemės Pakapių km., Vandžiogalos val., Kauno apskr., kur 1899 metais gimė Ipolitas. Sulaukusį 10—12 metų, tėvai jį leido pas kaimo daraktorių, kur pramoko šiek tiek skaityti ir rašyti.

1919 m. spalio mėn. stojo į Panevėžio batalioną (dabar 4 pėst. pulkas). Iš čia buvo pasiūstas A. Panemunėn — ir pamokę vartoti ginklą, išsiuntė į frontą.

1920 m. lapkričio 18 d. prie Taučiulių (netoli Maišiogalos) su eil. Šmigelskiu gulėjo apkausoje. Prie jų atėjo du lenkų kareiviai, kuriuos jiedu suėmė. Iš jų sužinota, kad netoli už 2,5

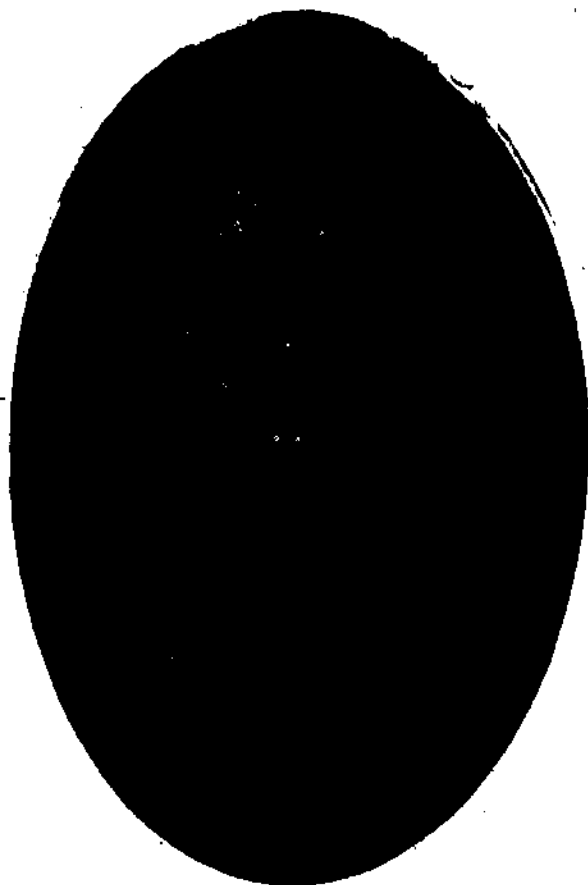
km pas eigulį yra dar 10 lenkų. Ltn. Šurna įsakė eil. Zimkevičiui ir eil. Šmigelskiui nuvykti ir suimti minimum lenkus. Zimkevičius su Šmigelskiu eidami susikovė su lenkų sargybiniais ir buvo sužeisti (Zimkevičius į kairę koją), bet visus lenkus, kurie buvo pas eigulį, suėmė. Už tai Zimkevičius (ir jau miręs Šmigelskis) buvo apdovanotas Vyčio kryžiumi. Pristatant juodu apdovanoti Vyčio kryžiumi, apdovanojimo lape šiaip rašoma: „4 pėst. L. K. Mindaugo pulko 3 kuopos eiliniai Juozas Šmigelskis ir Ipolitas Zimkevičius. 1920 m. lapkričio 18 d. buvo pasiūsti į Trakių dvarą suimti iš 10 karių susidedančią lenkų sargybą. Jiedu, nors jau būdami lengvai sužeisti, pirmieji apsupo namą, kur buvo lenkai, ir juos visus paėmė į nelaisvę“.

Pasibaigus kautynėms, eil. Ipolitas Zimkevičius buvo paskirtas į mokomąją kuopą, kurią baigė jaunesniojo puskarininkio laipsniu. Grįžęs iš kariuomenės Andripoly (Vandžiogalos val.) gavo sklypą.

J. Virbickas

buvo rašoma: „2 kuopos viršila Balys Gembeckas, 1919 m. birželio 16 d. bolševikai ties Naujasodžių kaimu (Antalieptės val., Zarasų apskr.) gausingesnėmis jėgomis smarkiai puolė lietuvius. Buvo sužeistas kuopos vadas. Likęs be vadų, virš. Gembeckas pats vadovavo kuopai. Bolševikams supant dešinįjį 2 kuopos sparną, virš. B. Gembeckas su dviem būriais savųjų priešpuolimu atmušė priešą ir laimingai su kuopa pasitraukė.“

1919 m. rugpiūčio 28 d. kautynėse su bolševikais ties Gorovės kaimu (netoli Kalkūnų) virš. Gembeckas

Virš. B. Gembeckas

J. p. Ip. Zimkevičius

Negyvieji veda kovon

(Žiūr. „Kario“ Nr. 3)

Per grandines perbėgo įsakymas šaudyti. Lengvai paspaudžiau savo berdanką. Trenksmai tyloje susiliejo į ištisą griaudimą. Viskas kas buvo užpakalyje, kas rišo prie namų, dingo praetin, vakardienos atsiminimais parako gare išnyko. Mačiau kaip ugnis žibėjo iš Jezno pusės. Bažnyčios bokštai tamsiose angose atrodė turi po kelias žvakes, kurių liepsnos čia gėsdavo, čia vėl atgydavo. Tai bolševikų kulkosvaidžių lizdai, iš kurių jie šienavo. Unksdamos kulkos kirto viršugalvėse šakas ar taškė priešais sniegą. Šaudėme daugiausia į bokštus. Berdanka pradėjo rausti — vos prikišdavau prie sniego — ššš... Baltas garo debesėlis prie nosies galo šaudavo aukštyn. Mačiau, kad ir kiti taip šaldė savo šautuvus, nes kaitroje gruzdas medis neskaniai kvepėjo. Iš mūsų pusės atsiliopė ir patranka. Sviediniai pralėkė šalia ir sudulkėjo šone, kiti tškė į ežerą. Pagaliau trenksmą ir ugnį pamatėme ir bokštuose. Pataikė ir ten!

Į ausį iš dešinės jau rėkė:

— Pasiruošt šturmui! Toliau perduot...

Ir vos nubėgus šiai žiniai, pradėjo kilt vyrai.

Atakoje kojos virsta sparnais. Kojos susipina, duodi į sniegą lyg į plunksnas, bet vėl šaltos vonios atgaivintas puoli pirmyn. Užlėkėme ant kalvos. Keliau į Butrimonis lėkė priešai. Rogės už rogių, suvirtę, plevesuojančiais skvernais, rėkdami ir atsišaudydami jie skubėjo galvas pametę. Pakilę, pliekdami arklius jie tolo, virto taškais, o paskui ir visai pranyko. Bet miestelyje, kuris prieš 1,5 val. buvo toks svetimas, nebuvo laiko dairytis ir džiūgauti. Buvo tuojau sudaryti patruliai. Patrulis, šautuvą atkišęs, turėjo užėiti į kiekvieną pastogę ir pasižiūrėti ar nėra ginkluotų ir pasilėpusių priešų.

Buvo nuostabi ši medžioklė. Pakraigėse, užpečkyje, po lovomis, rūsiuose, tarp įvairių daiktų — vamzdį atkišus sukrotėdavo ir išlįsdavo bolševikas. Tamsia-veidžiai vyrai, baltomis panosėmis vaikėšai, po rūšio-

su 9 kuopos kareivias buvo pasiūstas išžvalgyti Kalkūnus. Toli nuėjęs į bolševikų pozicijas, buvo priešo pastebėtas ir apsuptas. Priešas mėgino mūsų žvalgus paimti į nelaisvę. Tačiau virš. B. Gembeckas su savo žvalgais drąsiai ir energingai vien durtuvais ir rankinėmis granatomis puolė priešą ir prasiveržė pro jų supančią grandinę. Du bolševikai buvo nukauti ir daugelis jų sužeistų.

Viršila Balys Gembeckas į atsargą išėjo 1922 m. balandžio 12 d. ir apsigyveno Bernotiškių kaime, Vilkijos val., Kauno apskr., kur ir dabar gyvena su šeima. Čia atsargos viršila Balys Gembeckas, kaip savanoris, gavo 12 ha žemės sklypą, kuriame gražiai ir pavyzdinčiai ūkininkauja. Yra gražiai susitvarkęs trobas ir kit. padargus. Be Vyčio kryžių, ats. virš. Balys Gembeckas dar yra apdovanotas savanorių kūrėjų, Lietuvos nepriklausomybės ir Latvijos nepriklausomybės medaliais. Visus garbės ženklus ats. virš. Balys Gembeckas laiko tinkamoje pagarboje: rėmeliuose po stiklu. Be to, jis mėgsta spaudą. Pas jį yra tinkamai sudėtos visokios savanorių kūrėjų knygos, laikraščiai ir kitokie spausdiniai

Juozas Astrauskas

mis avikailių kepurėmis, juodais kailiniukais, apibrizgusiomis milinėmis, šmėkliškai pabalę buvo varomi klebonijon. Pogrindis po gyvenamais namais buvo laikinasis Jezne suimtiesiems belaisviams kalėjimas. Jų surinkome nemaža. Prie langelių sustoję jie žiūrėjo aukštyn toli gražu ne taip karingai nusiteikę. Buvo tokių, kurie mirktelėdavo akį, prisikišdavo arčiau ir tardavo:

— Drauge, duok tabako, gausi laikrodį!

Netrukus mes nuėjome prie kapinių. Čia gulėjo mūsų vyrai, kurie pirmą kartą puolė Jezną ir savo vado Četuchino išduoti pateko bolševikų nelaisvėn. Jie gulėjo suversti vienas ant kito. Nuogi arba su baltiniais, perkirstais veidais, subadyti, atviromis akimis arba kietai sugniaužtomis rankomis. Raudonųjų jūrininkų kuopa, buvusi Jezne, žiauriai nužudė ir apiplėšė beginklius belaisvius. Niekad negalima užmiršti to vaizdo — savų ginklo draugų, dabar bejausmių, sudraskytų ir žmonių — žvėrių išniekintų. Negyvųjų kūnai buvo apibarstyti suplėšytų maldaknygių lapais. Stovėjome, žiūrėjome į juos, o kas darėsi kiekvieno viduje — sunku aprašyti.

Įspūdingos kankinių mirtimi mirusiųjų draugų laidotuvės mums buvo pasiruošimas kitoms kautynėms. Iš Butrimonių nušlavėme pasiryžusį gintis priešą, priversdami palikti daug karo grobio. Bolševikai vėl bėgo į roges sugriuvę ir plakdami arklius Vilniaus pusėn. Ėjome paskui, niekad nemanydami atgal pasitraukti. Mirusieji vedė mus kovon.

(Iš J. Pauliukevičiaus atsiminimų)

Do. —

GERIAUSI 1937 m. JOJIKAI IR ARKLIAI

Lietuvos Žirginio Sporto Sąjungos pirmininko plk. ltn. Kraunaičio sudaryta komisija iš pirmininko kpt. Buivido ir narių ltn. Liaukaus ir ltn. Babicko, peržiūrėjusi 1937 m. Kauno, Palangos ir Klaipėdos žirginio sporto rungtynių bylas ir apskaičiavusi taškus, nustatė daugiausia surinkusius taškų jojikus ir arklius:

1. Karininkų užjojimuose pirmuoju eina 2 ulonų pulko ltn. Urbonas, surinkęs 44 taškus; antruoju — 1 gusarų pulko ltn. Liaukus, surinkęs 39 taškus; trečiuoju 3 dragūnų pulko ltn. Alonderis, surinkęs 28 taškus.

2. Puskarininkų užjojimuose puskarininkiai Šernius, Patašius, Latvys ir Sinkevičius surinko po 8 taškus.

3. Civilių užjojimuose pirmuoju eina p. V. Pavilčius, surinkęs 41 tašką; antruoju — p. Staneika su 31 tašku ir trečiuoju p. Ugianskis, surinkęs 15 taškų.

Iš valdiškų arklių pirmuoju eina kum. Aukšta, surinkusi 28 taškus; antruoju — kum. Ataka su 23 taškais ir trečiuoju — kum. Lordė su arkl. Pajūriu, surinkę po 21 tašką.

Civilių arklių pirmuoju eina arkl. Strausas su 31 tašku; antruoju — arkl. Žaibas, surinkęs 27 taškus ir trečiuoju — kum. Palestrina su 15 taškų.

Jojikams, surinkusiems daugiausia taškų, yra paskirtos dovanos, kurių įteikimas bus 1938 m. tautinės olimpiados metu.

Vaiduoklių dvaras

Po kovų prie Jezno ir Butrimonių — grįžome per Birštoną į Kauną. Savaitė laiko vėl normalioje kareivinių aplinkumoje. Frontas už daug kilometrų ir valandos jame dabar tik atsiminimu eina iš vienu lūpų į kitas. Bet tinginiauti neturėjome laiko. Instruktoriai mokė šaudyti stacionariomis, gulomis, apsigynimo nuo kavalerijos, durtynių. Kelios dienos įtempto darbo, o paskui vėl išrikiuota kuopa, vėl vadai prieš mus, trumpi žodžiai, rengimasis žygiui.

Su šautuvais ant pečių, snieguotais laukais išėjome Vilniaus link. Skurdūs ir suvargę Žiežmariai. Viena diena buvo juose savotiška šventė, kai atvežė karinius drabužius: milines, kelnes, kepures. Jas gavo visi. Skubėjome rengtis. Kaip greit drabužiai pakeitė visus mus. Toje mėsvoje, vokiško darbo uniformoje lyg ištirpo visi seni pažįstami. Pasidarė vyrai, kaip vienas, keistai svetimi, bet nepalyginti stipriau pajutome tarpusavio ryšį ir savąsias pareigas. Mes buvome dabar tikri kareiviai.

Ties Žiežmariais turėjome priešais save bolševikus, kairėje vokiečius, dešinėje stovėjo lenkai. Lyg simboliškai susirinko viename rate visi tie, su kuriais mums teko paskui nešti visą karo našta ir grumtis, kad liktumėm gyvi.

Buvo kažin kokia tyla. Darydavome žvalgybas į kaimus. Fronte nieko neveikimas pradėdavo gelti kau-

V. MORKUP. 37m.

... Vienas eis į dvarą.

lus. Nakties žygiai, pavojingi, bet įdomūs. Jie traukė mus, kaip paukščius prinokusios vyšnios.

— Skamaruočius Juozas ir Pauliukevičius! — vieną pilką vakarą pašaukė vadas. — Šianaktį eisite žvalgybon. Patikrinsite ar nėra žaslių kryptyje bolševikų. Žvalgyboje labai neužgaišti!

Jau temo. Švininė prieblanda darėsi tamsi. Šaltis griebinėjo artėjančiomis rankomis. Perėjome geležinkelį. Ėjome greitu žingsniu — greit pastebėjome švitantį ežerą. Užero gale, — atsirėmusiame miestelio pusėn — besiartinančioj naktį iškilo kryžius. Kryžius, lyg sargybinis, stypsojo kryžkelėj. Didelis, kaip paminklas jis atrodė tą vakarą savo ištiestomis į šonus kryžiavonėmis, lyg draudžias brautis mums toliau. Tarp nakties ir kryžiaus kažin kas šmėkstelėjo. Niuktelėjau draugui. Pasvirę, sustoję, akis išplėšę — žvelgiame į tamsią skraistę. Ar tik ne koks nors juodas paukštis nuskrido lėtai ir vargiai sparnais mosuodamas? Bet vėl kažin kas sumirgėjo. Ten žmonės. —

— Civiliai taip nesislapstyti — draugas pakuždėjo ausin.

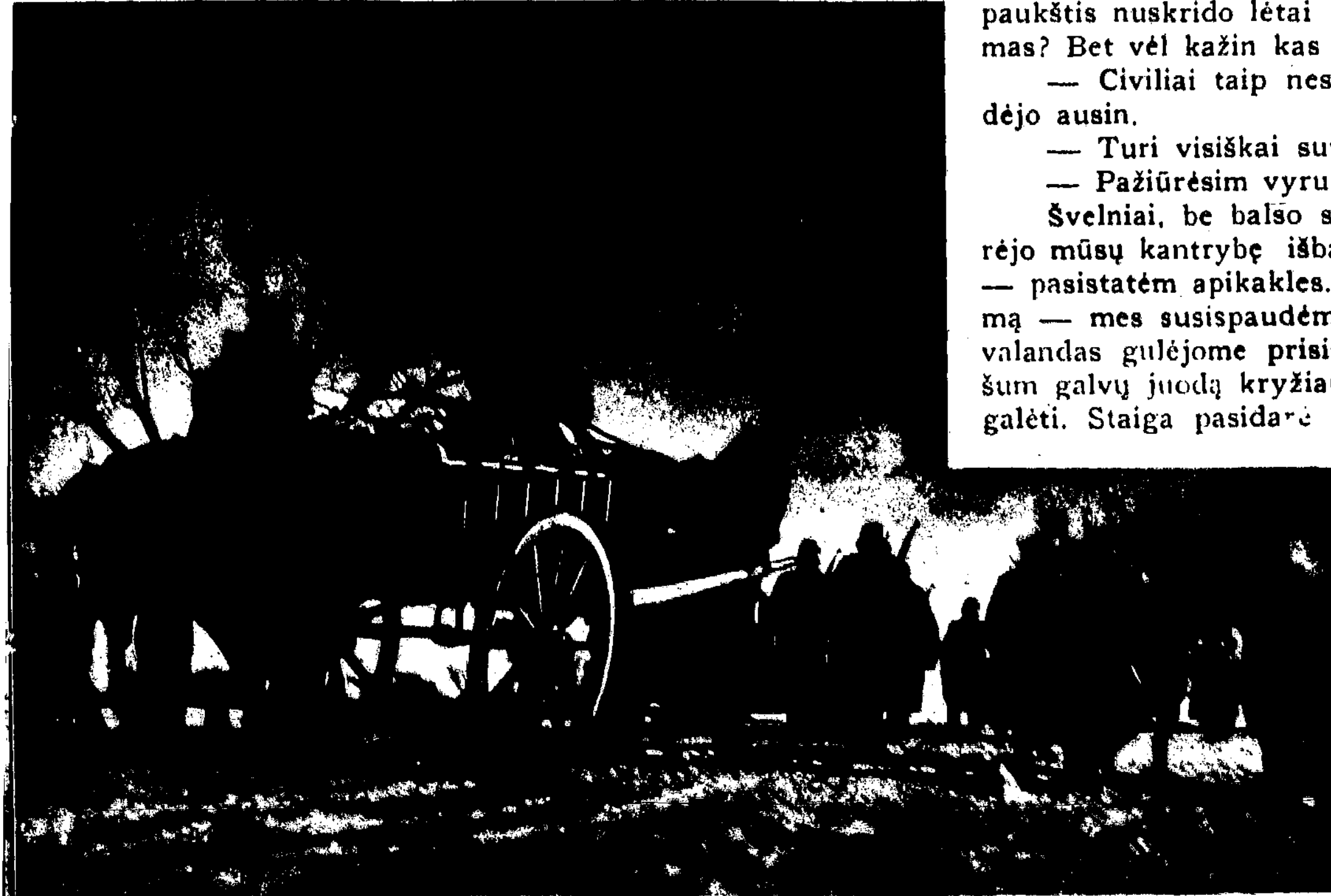
— Turi visiškai sutemti. Palauksime...

— Pažiūrėsime vyrukams į akis.

Švelniai, be balso susileidome į žemę. Šaltis norėjo mūsų kantrybę išbandyti. Jis graibinėjo už ausų — pasistatėm apikakles. Jis lindo pro milinės susegimą — mes susispaudėme į ežlo kamuolį. Beveik dvi valandas gulėjome prisispaudę, matydami tolyje viršum galvų juodą kryžiaus galvą. Pajutome būsią nugalėti. Staiga pasidarė taip pikta šalta, kad dantys ant dančio nepataiko. Jau kalename naktį drebuliu visai aiškiai.

Sujudom. Miškas tapo dalimi miegan paskendusiu laukų. Įsivertėme į plačią dobilėnos vagą. 1000 žingsnių šliaužėme, kaip kurmiai, pakėlę galvas ir sekdami paslaptinį kryžių.

Žygis žiemos keliu
O. Milaševičiaus nuotr.

... Rankas aukštyn! — rusiškai surikome...

Liko tik apie 30 žingsnių. Dabar pastebėjome tai, kas pirvertė mus kietai susičiaupti ir suleisti nagus į šautuvą. Styrojo kulkosvaidžio vamzdis, atsuktas žiemarių pusėn. Mes buvom atšliaužę pusračiu iš kito šono — taip, kad matėme kulkosvaidį iš jo spynos pusės. Dar daugiau akis įtempėm. Šalia buvo duobelės. 1 ir 2 numeriai gulėjo jose, nerodydami jokio budrumo. Miega?

Ištiesę kaklus, minutę susimąstę, kiek delšėme. Šaut negalima. Kas žino kiek tokio gero yra aplinkui? Vienas greitas puolis artyn ir vamzdis kakton! Gūžtelėjome vienas kitam pečiu ir tada staiga katės šuoliu metėmės ant kojų ir pirmyn prie gulinčių.

— Rankas aukštyn! — rusiškai surikome, prišokę prie pat duobės.

Kaip lankščios gyvatės, gulį ant pilvų, suspurdėjo. Jie snaudė, bet neišsigando. Tik pratiesė ranką ir čia pat sugriebė šalia gulintį šautuvą. Vertėsi aukštiekninki į mus, bet tuoj raumens atsileido. Jie pamatė mūsų ginklų juodas gerkles ir nieko geru nežibanti akis. Jei dar būtų kovai sujudėję — tas jų judesys būtų buvęs ir paskutinis. Nepaleisdamas savo šautuvo, su malonumu užsikabinau priešų raitininkų karabinus. Draugas budriai sekė tylinčius, ilgomis milinėmis belaisvius, kai aš paėmiau šovinių kaspiną, už lanko kulkosvaidį ir parodžiau galva mūsų pusėn.

Kelias atgal buvo toks lengvas, kad bežiūrint pasiekėm ir savus. Ir dabar abu bolševikai dairėsi, lyg pagauti vanagiukai, bet išsprukti jiems jau nebuvo vilties.

Sulaukėme skaistaus, šniokščiančiomis upėmis pavasario, jį pakeitė nuostabi 1919 m. vasara. Kova po kovos, žingsnis sekė žingsnį į Lietuvos šiaurę. Aktinagai stūmėme priešą iš savo žemės. Būdavo nuostabūs vasaros vakarai. Fronto garsai kažin kur pranykdavo, pasilikdavo be galo švari tylą. Išėini — įsiklausai. Ten, kur užimta priešų — kapų ramybė ir nakties tamsa. Mūsų pusėj, arčiau ar toliau, liejasi sodrūs šienpiūvių ar vakarojančio jaunimo dainų aidai. Stiprūs tada pasijusdavome ir nejučiomis patys dainos posmą užplėšdavome. Iš toli žybtelėdavo liepsna, atėidavo plonas kulkos zvimbimas ir šūvio garsas. Priešo sargybinis primindavo, kad jis dar yra čia.

Bendras frontas, kai soduose medžiai buvo nusvirę vaisiais, išsitiesė tarp Subačiaus ir Skapiškio. Buvo mėlyna diena su juodais šešėliais ir kaitriu oru. Grįžau iš sekimo. Šiluma ir įtempimas darbe reikalavo poilsio. Ruošiausi pavėsyje nusnūsti, tačiau pamačiau ateinantį žvalgų vadą Kenigsteterį. Jis mėgo uoliai dirbti, žvalgyboje dažnai naudodavo žiūronus, gerai išnagrindavo aplinkumą ir su tokiu vadu buvo malonu žvalgyti.

— Kas nori eiti žvalgybon? — klausė jis mūsų. — Tuojau, dabar.

Išgirdęs, kad vienas kitas siūlosi, pasisiūliau ir aš. Vadas užmetė akį į mane, mostelėjo ranka. Ir aš buvau į šešių vyrų skaičių įtrauktas. Suėjom nuošaliai. Dabar ir uždavinį išgirdom.

Kaiėjome prie Beržininkų dvaro — miškas kvepėjo tokiu aitriai maloniu kvapu, kaip jis gali kve-

Dviratininkai lauko pratimuose

pėti tik vasarą. Pro medžių viršūnes matėme skaištų mėlynumą, kuriame klykteleidavo vanagas. Šakose su-
brazdėdavo rudakailės voverės ar sutuksėdavo į ka-
mieną genys. Užmiršom, kad priešas yra prieš mus,
ėjome linksmi, tarp savęs šnekučiuodami. Miškas pa-
sibaigė ir už kilometro sužibo medžiuose dvaras.

— Vienas eis į dvarą! Jis apsižvalgys ir išėjęs
prie vartų ant šautuvo mostels nosine. Kiti lieka čia,
apsaugai.

Vienišas, tylus dvaras, nerodąs jokios gyvybės,
stovėjo klonyj, kaip piktas pranašas. Maža tyla tarp
vyrų. Prisiminiau, kad man sekdavosi, tad ir dabar
kreipiausi į vadą:

— Aš einu!

Prieš atsiskiriant vadas pridėjo:

— Jei reiks trauktis, žvalgai ugnimi padės! Na,
vikriai, kaip iki šiol!..

Atėjau iš sodo pusės. Vis ta pati saulėtos dienos
tyla. Malonu buvo eiti, nes apsilvilkęs palaidine, tu-
rėjau tik šautuvą ir dvi kiaušines granatas. Apme-
čiau sodą. Visą rūpestį, ką sutiksiu, nuvijo žvilgsnis
į medžius. Medžiai linksta prie žemės po vaisiais. Jų
pilna pievutėje, ant takų, prie kamienų. Daugybė ge-

O. Milaševičiaus nuotr.

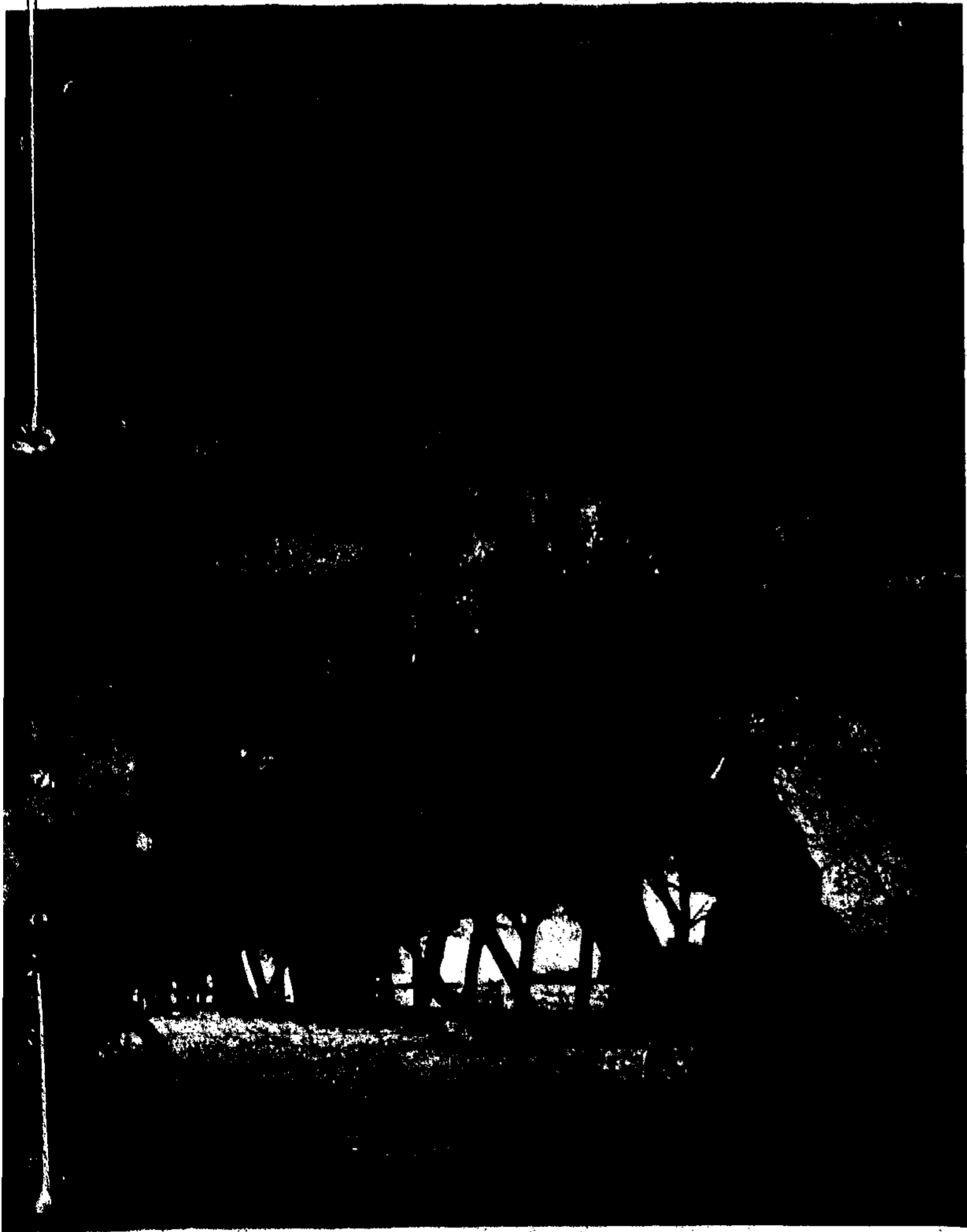
Puolimas žiemos manevruose

ros rūšies obuolių — o kam nemalonu gerą obuolį
krimstelti. Apsidairiau, pakėliau vieną, kitą — įlei-
dau dantis, nors akis bėga per sodą dvaro pusėn. Vis
tyla. Ir ta tyla būkštesnė už kautynių triukšmą. Obuo-
liai nuteikė jėgas. Ėjau per sodą, patekau kieman.
Saulėje baltuoja didžiuliai rūmai. Priešais apleistas
gėlynas, jame didelė stovyla. Langai juodi ir be jo-
kios gyvybės. Mirties tyla. Net paukščių čirškimo iš
sodo pusės negirdžiu. Vaiduoklių dvaras. Ar tik šmėk-
los čia gyvena? Pažiūriu į vieną langą, į kitą — nieko
viduje nematyti. Einu į vidų per atviras duris. Kam-
baryj atšokau — matau ginkluotas kareivis žiūri į
mane. Noriu tiesti šautuvą — jis tą patį daro. Bet
kažin kur jis man matytas?! Ogi aš pats! Nedidelis,
smulkaus veido, atkištu šautuvu. Matau pats save.
Kas kaltas? Tai nuo grindų iki lubų veidrodžiai. Kai
kurie suskaldyti, šukės blizgėjo ant grindų. Ir einu per
kamoarius tolyn. Viskas palikta taip, kaip stovėjo še-
mininkams. Baldai, apyvoka, knygos, užuolaidos. Dul-
kių kalnai liudijo, kad praėjo geroks laikas, kai kas
nors čia rūpinosi. Čia pat už sienos subildėjo. Dvasių
namai, bet dvasios negali triukšmo kelti. Šokau pro
duris lauk. Blizgančiuose kambariuose jaučiausi lyg
narvelyje.

Lauke vėl tylu. Vėl jokio garso, jokio ženklo, jo-
kio judesio. Medžiai kaitroje ir vėjo neliečiami stovi
ištiestais veidais, prieš saulę atsivertę. Spinduliai žiba
lapuose ir obuolių raudonuose apskritimuose. Slenku
vėl namų kraštu. Vienan, kitan langan pasistiebę
dirstelėju. Ramybė lyg prieš paskutinio teismo die-
nos griaudimus. Ir dabar pirmutinė gyva dvaro asme-
nybė, kaštoniniais plaukais panelė sėdi prie lango ir
pasilenkusi prie siuvinio.

— Labą dieną! — pasveikinu.

Pakelia galvą, kiek išsigindusi netikėtumo — žiūri
ir tyli. Dar kartą linktelėju. Ji rusiškai kalba ir pa-
purto galva. Nesupranta. Pradedu ir aš rusiškai.
Klausiu, ar nematė bolševikų. Ji tuoj linkteli, aiškina:

Tik visų gausiai paremiamas prenumerata, „KARYS“ galės būti gražiai iliustruojamas ir moderniausia priemone, giliają spauda, spausdinamas.

zvimbia, staugia visom kryptim kulkos. Ir dugne gulėti nejauku — visiškai neaiški būseną. Slenku prie kranto ir keliu galvą apsidairyti.

Oo! mūsiškiai puola. Dešinysis sparnas puslankiu bėga dvaran. Greit kulkosvaidis nutilo. Vyrai iš dešiniojo sparno susibrovė dvaran.

O. Milaševičiaus nuotr.

Žvalgai taip pat atsirado dvare. Aš juos tuojau nuvedžiau prie griovio. Greitas, milžinas rusas, mane persekiojęs, vis dar tame griovyje tebetupėjo. Jis jau buvo nušliaužęs pirmyn ir atsiradęs net per 60 žingsnių, kur aš gulėjau. Be abejonės, jis norėjo mane paimti į savo storas rankas, bet dabar mes jį iš griovio ištraukėm.

Nuo dabar vaiduoklių dvaras nebebuvo slėpiningas, bet duosnus savo puikiu sodu. Ne vienam tada dantys atšipo.

(Iš savanorio kūrėjo, Vyčio kryžiaus kavaleriaus J. Pauliukevičiaus atsiminimų).

Do. —

— Dvaro kapinaitėse! Čia šone — tokių yra... Bet čia jų nemačiusi.

Ir jai lyg pritardama į lango staktą — cakt kulka. Viršum mano galvos į medį. Mergaitė po šūvio puolė, užvėrė langą, o pati kambarėje išnyko. Cakt — antroji kulka į sieną. Aptaškė tinku ir nukaukė kažin kur šonan. Šokau nuo palangės ir tiesiai vartų pusėn. Prie medžių ar griovyje — geriausia aiškinti būseną, negu prie šios baltos sienos.

Atbėgau prie dvaro vartų. Atsisuku. Net krūptelėjau. Aš mažiukas, o iš paskos, kiek tik kojos neša, atbėga didžiulis, tiesiog milžinas bolševikas. Jis atkišęs šautuvą vejasi mane, blizgėdamas, kaip žarija, savo raudonu veidu. Toks didelis ūgis mane nugąsdino. Kaip kalnas! Ir vis artyn akis įsmeigęs į mane. Atsiklaupiau ir net gerai netaikydamas šoviau. Rodos, tuoj jis ir bus prie manęs. Po trenksmo šis juodas kalnas šoko ir dingo griovyje.

Ir uždegiau laužą. Kai pradėjo kalenti kulkosvaidis užpakalyje manęs, kai pradėjo spraginėti šūviai šakose — nebežinau kas ir kur šaudė. Man atrodė, kad į čia iš visų pusių atsuko ginklus. Štai tau ir vaiduoklių dvaras! Per petį pamačiau klonelį. Įsmukau į jį. Susirangiau ir klausau. Tik

Snieguotos pramogos
Kar. Maželio nuotr.

Sekmadienis kuopoje

Išaušo tylus, baltas žiemos sekmadienio rytas. Pulko rajonas padengtas stora sniego pluta. Visame rajone didžiausia tyla. Tik kazematų gyventojai tingiai pasiraižo lovoje, alkūnėmis užkliudydami kaimynų veidus, ir apsiverčia ant kito šono. Tai po savaitės kruopštaus darbo ilsisi Tėvynės gynėjai. Pulko rajone nesumerkia akių tiktai sargyba ir kareivinių tarnyba. Jie saugo savo ginklo draugus ir visą pulko turtą. Virtuvėje darbas verda visa jėga: virėjai, atsiraitę rankoves, maišo garuojančius katilus, kad neprisviltų kava.

***

— Ak, tai šykštus trimičius! — Ar gaila jam valandėlę laiko užtraukti? — išmetinėja jaunas kareivis Kotelis; maudamasis dešinią batą ant kairiosios kojos.

— Nieko, Jonai, nepapeši! — įsiterpė lovos kaimynas jaunas kareivis Rūta. — Kariuomenėje, tai ne pas mamą; čia kitokia tvarka ir kitokia gama, — užbaigia šypsodamasis.

— Tvarka tai tvarka. Bet vis dėlto. Manau, gera būtų ir pačiam pasirangyti kokį pusvalandį.

— Na, Jonai, mudviem verčiau nesibarti. Prisimink gyvenimą namuose, kada keldavais su pirmaisiais gaidžiais. Vienok buvai linksmas, sveikas ir laimingas. O dabar, matai, išponėjo.

***

Virtuvėje, kaip Šiluvos atlaiduose, kuriam pritari bakų skambesys. Virėjai, tarytum kokie stebukladariai ar bent aukso kasėjai, tik švaistosi samčiais, kurių kalėdojimą smalsiai seka ir palydi laukiančiųjų žvilgsniai. Jaunas kareivis Rūta, visada linksmų plaučių vyras, užtraukia posmą:

- Virėjau, tu, iš tų visų —
- Vienas gražiausias esi.
- Mylime tave, — nors per riebiai
- Kartais veidelį tepi...

Nusišypsojo virėjai taukuotais veideliais iki pat ausų ir vienas ištiesia samtį į Rūtos pusę:

— Na, kaip poetui — padarysiu išimtį, — ir pripila karštos garuojančios kavos Rūtos baką.

***

Draugai — Kotelis ir Rūta vėl susitinka kuopoje už pailgo stalo. Kotelis užklausia:

— Žinai, Petrai, tavo teisybė: be miego gali apsi-eiti, bet be kavos, tai ir aš nežinau, — ir supila gerą gurkšnį kavos į ištroškusį gomurį.

— Klausyk, Jonai, gal bagotas duonos? —

— Mielai. — Įdomu, kur savo sulesinai?

— Matai, kas buvo. Užvakar sapnavau tokį sapną: rodos, matau gerą paltį lašinių. Na, pagalvojau, tai vaisės. Grabst, grabst! Žiūriu — nėra duonos! Tai, sakau, kitą naktį nebūsiu toks mulkis. Vakar guldamas pasidėjau storoką riekę po galva. Deja, lašinių nesapnavau. Duona susitrynė, — baigia Kotelis, nusišypsęs tikrąjį duonos likimą.

***

Jau po pietų. Pulko salėje orkestras drožia skambų maršą. Įraudusių muzikantų žandai, kaip armonikos dumplės, tai išsipūčia, tai įdumba. Ypačiai labai žymu pas patį galinį, kurio instrumentas primena mano dė-

Žiema sename parke

Jaun. kar. Ivaškevičiaus nuotr.

dės prieškarinį gramafoną. Jis, vargšas, visą laiką griežia išpūstais žandais. Užtat jam atpildas toksai, kad jo instrumentas daugiausia ir sukviečia klausytojų. Du jauni kareiviai stovi ir negali atsigerėti.

— Ot, Antanai, kad tu tokią dūdą būtum turėjęs prieš kariuomenę. Tai, brole, nuo mergų neatsigintum. Oho! Į tokį instrumentą galėtų sutūpti viso kaimo mergos, — išdaigauja žinomas išdaigininkas Simutis. Mat, jo Antanas prieš karo tarnybą taip pat buvo muzikantas iš prigimties. Tiktai ant armonikos šonų.

— Netauzyk niekų! Žinau, kaip ir pats namuose merginėjai su savo būgnu, — atkerta antrasis.

Bet muzikantai negirdi jūdviejų kritikos apie didžiąją dūdą. Jie viena akimi spokso į gaidas, o antrąja seka kapelmeisterio lazdelės galą. Ir kiekvienas lazdelės galo pakilėjimas arba nutūpimas priverčia muzikantą išpūsti reikiamą toną.

***

Bet viskam yra saikas. Vėl tas pats Kotelio nesimpatiškas trimičius išlenda iš budėtojo būsto. Lygiai tokią pat padaro pozą. Tiktai pasigirsta kita serenada.

Baigiasi sekmadienis. Kartu su trimito garsais pasibaigė visi kareivių malonumai. Kareiviai eina poilsio.

Rytoj, poryt ir iki kito sekmadienio vėl reikės tęsti garbingojo Tėvynės gynėjo pareigas.

J. p. Al. Sicila

Ką galime ir turime pamatyti laisvame pajūryje

Po vieno kito mėnesio mūsų krašte prasidės žaliuojantis pavasaris. Drauge su jo pirmomis kregždėmis iš visų Didžiosios Lietuvos kampų į laisvąjį Baltijos pajūrį vėl trauks būriai jaunimo ir senesnių žmonių, kurie nori pamatyti tą žavingą kraštą ir aplankyti jo įdomesnes vietas. Reikia pripažinti, kad kiekvienais metais mūsų pajūrio lankytojų skaičius vis didėja. Vieni jų keliauja organizuotais būriais, kiti paskirai, bet visų jų yra vienas tikslas — pažinti tą įdomų kraštą, jo žmones, jų gyvenimą ir, svarbiausia, aplankyti Baltijos jūrą, kuri šimtmečiais skalauna mūsų tėvynės krantus. Be kitų lankytojų, pernai gausiomis ekskursijomis mūsų pajūrį lankė ir kariai. Šiandien jie yra geriausi liudytojai tos naudos, kurią jie patyrė iš suruoštų ekskursijų. Jie Baltijos jūros niekadoms neužmirš ir jos neišsižadės! Jūros reikšmę mūsų tautai gražiausiai nusako šie Valstybės Prezidento Antano Smetonos žodžiai, tarti 1934 met. per pirmąją jūros šventę: „Jūra gražus gamtos gaivalas. Nerasime tautos, krašto, kuri nesiektų jūros, kur nebūtų pasakojamos pasakos apie jūrą ir jos stebuklus. Mūsų pasakos taip pat puošiasi jūros vaizdais. Už jūrų yra laimė, ten svajonės neša žmogų, kuomet jam sunku. Jūratės ir Kastyčio pasaka reiškia didžiausią dramą, susijusią su jūros gaivalu. Jūros visi yra pasiilgę, visi nori prie jos. Ne vien mene, bet ir kasdieniniame gyvenime tautos stengiasi pasiekti jūrą. Jūra yra kultūros pradžia, lopšys. Visi gyvi daiktai, anot mokslininkų, esą atsiradę iš jūros. Mes turime būti laimingi, kad galime prie jūros prieiti. Bet kartkartėmis užtinka audros. Yra gyventojų, kurie priversti džiaugtis ir sielotis drauge su jūros bangomis. Jiems jūra yra gyvybės klausimas. Mes pareiškiame užuojautą tiems, kurie mėgsta jūrą, kovoja su ja ir žūsta. Bet jūra mums brangi, nes be jūros negalėtume susisiekti su visu pasauliu. Mūsų pajūris turi būti apgyvendintas, pripildytas, kad svetimasis smėlis jo neužpiltų. Mes turime susirūpinti šiais gyventojais, sudarydami pamatą, kad jie dar drąsiau kovoti pasiryžtų, kad jie matytų, jog už jų nugaros yra visa tauta ir jos parama“. Taigi, jūra yra didis veiksnys mūsų tautos gyvenime. Dėl to, vykdami į pajūrį, pirmiausia ir traukiame prie putojančios Baltijos jūros, vasarą joje maudomės ir gaivinamės.

Bet Baltijos jūra, kaip ir kiekviena kita jūra, turi vartus, pro kuriuos eina kelias į platųjį pasaulį. Baltijos jūros vartai — tai Klaipėdos uostas ir miestas. Į jį patenkame iš dviejų pusių einančiais geležinkeliais, įvairiomis šakomis išsiraizgiusiais plentais arba garlaisviais. O Klaipėdos miestas yra įdomus. Tai senas miestas, kurio amžius siekia netoli 800 metų; vadinasi, jis senesnis už Vilnių ir už daugelį kitų Lietuvos miestų. Jame daug senų namų ir siaurų gatvių, su šiek tiek skirtingu statybos stiliumi. Nuvykus į Klaipėdą, pirmiausia tenka aplankyti kapus tų, kurių krauju ir gyvybės aukomis buvo išlaisvintas Baltijos pajūris. Žuvusių Klaipėdos krašto vaduotojų kapai ir kuklus jų paminklas stovi pačiame miesto centre. Klaipėdos mieste spiečiasi ir eilė valdžios, ekonominių, kultūrinių ir kitų veiklos sričių įstaigų. Matytini gubernatūros, krašto direktorijos, Vytauto Didžiojo gimnazijos, Prekybos ir Pedagoginio instituto, muzikos mokyklos ir kiti rūmai. Negalima praeiti pro šalį, nedirstelėjus į Klaipėdos krašto lietuviškos spaudos koncerno — akc.

„Ryto“ bendrovės rūmus. Įžengę į uosto rajoną, matome didžiulius Lietuvos Banko ir Lietūkio sandėlius, matome uosto švyturį, daugelio fabrikų rūkstančius kaminus. Čia yra permaža vietos, kad būtų galima aprašyti visus uosto įrengimus ir įdomumus. Pakaks priminti, kad kiekvienas, vykdamas į pajūrį, būtinai turi galimai geriau ir giliau susipažinti su mūsų uostu, tuo didžiuoju langu į kitus kraštus. Tik gerai pažinę uostą, suprasime jo reikšmę ir įvertinsime jo vaidmenį mūsų krašto gyvenime.

Pro uostą teka Dangės upelis, o iš jo išplaukia garlaiviai į gražiausias ir įdomiausias mūsų pajūrio vietas. Nuosekliai lankydami pajūrį, iš uosto pirmiausia mes patenkame į Smiltynę. Pavasario ir vasaros metu tai pati judriausia Klaipėdos miesto gyventojų poilsio vieta. Čia yra įvairios įstaigos, geros maudyklės, čia yra įrengtos įvairios vandens sporto stotys, kultūringas parkas, kelios vilos ir kt. Pažengę į šiaurę apie kilometrą, randame kitą užmario vasarvietę — Koppalį. Pakeliui aplankome senas kapinėles, kuriose ilsisi žymus mūsų tautos veikėjas ir buvęs Klaipėdos krašto gubernatorius Jonas Žilius. Koppalyje randame irgi gana daug įvairių uosto pagalbinių įrengimų ir XVIII amžiuje statytą tvirtovę. Keliaudami toliau, randame nuošaliausią užmario vietelę — Alksnyną, kur yra visų mūsų pajūrio kopų girininkija, netoliese matyti labai gražus Meškadaubio slėnis ir nemaža kalva, vadinama Meškos galva.

Ir taip, žingsnis po žingsnio, mes žengiame į Lietuvos Sacharą, žengiame tuo siauru žemės ruožu, kurį iš vienos pusės skalauna Baltijos jūra, o iš kitos pusės plauna Kuršių Marios. Maždaug po gero pusdienio kelionės mes atsiduriame moderniškiausiam mūsų Nėringos kurorte — Juodkrantėje, kuris nebe reikalo Nėringos perlu vadinamas. Čia nuolatos gyvena apie 1.000 žmonių, gi vasaros metu visur juntamas didelis judėjimas, nes iš viso krašto ir iš užsienių priplaukia tūkstančiai vasarotojų. Juodkrantė į save masina šimtamečiais skujuočiais apaugusiais kalneliais ir daubomis, savo neapsakomu gamtos grožiu, žavingumu ir didžiule ramybe. Juodkrantę puošia nemaža aplinkinių kalnelių, jos gyventojai pasakoja daugybę legendų iš šio krašto praeities. Ievos, Garnių ir Raganos kalnai į savo viršūnes traukia čionykštį jaunimą savo švenčių švęsti. Nuodėmių dauboje stūkso daug šimtamečių praleidusi liepa, po kuria dar neseniais laikais rinkdavosi aplinkiniai gyventojai senovės lietuvių dievams pasimelsti. Pagaliau, pietiniame Juodkrantės gale randame garsųjį Karvaičių kaimą, tiesa, tik to vardo kaimo likučius, nes senąjį Karvaičių kaimą, esantį prie Preilos kaimelio, dar 1797 metais smėlio kalnai palaidojo. Senajame Karvaičių kaime yra garsaus senovės lietuvių dainų tyrinėtojo Liudviko Gedimino Rėzos tėviškė. Vietos gyventojai dar ir šiandien skelbia legendą, pagal kurią Karvaičiuose gyvenusi pajūrio milžinė Nėringa, viso krašto gyventojams labai daug gero padariusi. Beje, ties Juodkrante yra dar ir buvusių gintaro kasyklų liekanos.

Atsisveikinę su neužmirštama Juodkrante ir paėję apie tris kilometrus aukštu, miškais apaugusiu keliu, pamatome visiškai kito pasaulio vaizdus. Prieš mūsų akis išdygsta Negyvųjų Kopų kalnagūbris. Tai tuščiausios smėlio dykumos, aplinkui nė jokios gyvos dva-

sios, kai kur vėjų ir audrų išrausti gilūs grioviai ir supustytos kalvelės. Šioje dykumoje užtinkame Senųjų ir Naujųjų Naglių kaimų kapus. Abejus kaimus prieš daugelį metų po savimi palaidojo smėlio kalnai. Jeigu kam yra galimybė, įlipkite į čia pat esančio trianguliacijos punkto viršūnę. Jūs pamatysite šimto kilometrų horizontą ir vaizdus, kuriuos niekas iš jūsų atminties nepajėgs išdildyti. Negyvosios Kopos tęsiasi 15 kilometrų. Ir vėl prasideda kalnai, apšodinti pušaitėmis. Mes pasukame prie Kuršmarių ir randame tūnantį nedidelį Pervalkos kaimelį. Tai mažas, gal pats mažiausias, mūsų pajūrio žvejų kaimelis, dar tik užpernai atšventęs savo įsikūrimo 100 metų sukaktuves. Į Pervalką iš visų metų gal aštuonis mėnesius neužklysta joks svetimas žmogus. Tur būt, dėl to čia gyventojai ir galėjo išlaikyti savo tyrus senovės papročius. Visi Pervalkos gyventojai, kurių skaičius nesiekia nė dviejų šimtų, yra senovės lietuviai — kuršiai. Savo ramumu, jaudumu, žmonių nuoširdumu ir svetingumu Pervalka įgijo „toliausios nuo pasaulio ir arčiausios prie dangaus“ vietos vardą. Prie Pervalkos prasideda elnių rezervatas. Netoli čia yra irgi nedidelis Preilos kaimelis.

Šitoki keliu galą nužingsniauę Nėringa, pagaliau, pasiekiamo ne tik pas mus, bet ir daugelyje kitų kraštų gerai žinomą Nidą. Apie ją yra gausu beletristikos ir kitokios rūšies literatūros įvairiomis kalbomis. Mat, kiekvieną vasarą Nida sutraukia labai daug užsieniečių, daugiausia rašytojų, dailininkų, muzikų ir kitų meno sričių darbininkų. Jų plunksna, teptukas ir klavišai nupiešia gražiausius Nidos išgyvenimus. Šis miestelis turi vienintelį Nėringos senienu muziejų. Nidos vardas jau žinomas senoviškose kronikose, bet jos gyventojai ligi šių dienų sugebėjo išlaikyti savo namų lietuvišką stilių ir kitas lietuvių savybes. Šiame kampelyje daugybė įvairiausių retenybių ir senienu, kurių galima rasti kiekvieno žvejo trobelėje. Nidos grožį ir jos pasakiškas smėlio kopas galės įsivaizduoti ir suprasti tik tas, kuris pats čia buvo ir viską matė. Nebe reikalo ją vadinti Sacharos oaze, Italijos kampeliu ir visokiais kitokiais vardais. Prie Nidos yra įsikūrusi ir daugelyje kraštų žinoma sklaidymo mokykla, kuriai sąlygos yra ypatingai geros.

Šia vieta mes ir pabaigiame lankyti Lietuvos Sacharą. Žinomas mūsų pajūrio aprašinėtojas J. Pronskus sugebėjo nupiešti tikrą šio Dievo kampelio vaizdą: „Kas yra Lietuvos Sachara? Nėra dar tokių liežuvių jai pasakyti, nei tokių dažų jai atvaizduoti. Kai kada, gal būt, septintąją pasaulio kūrimo dieną, Kūrėjų Kūrėjas, švėsdamas Sabbath ir besigėrėdamas savo darbo savaitės vaisiais, dieviškame įkvėpime pamėgino vieną ekstra meno kūrinėlį sukurti. Sau pasigėrėti ir Žemei papuošti. Ir sukūrė Jis Nėringą iš saulės, vandenių ir smilčių. Iš brilianto, akvamarino ir aukso. Tą poilsio valandos kūrinį Jis padėjo tokioje vietoje, kur sausumos skiriasi nuo vandenių ir kur atsiskiria Dangus nuo Žemės. Čia, kur nuo pasaulio pradžios pradėjo, pagal Kūrėjo valią, daugintis ir pildyti Žemę. Dieviškasis paveikslas, amžinas ir nesenstantis kaip ir jo Didysis Kūrėjas, tebesilaiko ligi šiai dienai kaip naujas visame savo spalvų bei varų škaistume. Ir kadangi Kūrėjui taip pasimėgo, laikysis ligi pasaulio pabaigos. Taigi, laiko Sacharą aplankyti ir jos grožio atsigėrėti dar yra pakankamai. Vis dėl to mano širdingiausi linkėjimai, kad kiekvienas pasiskubintų, nes Sachara visuomet liks ta pati ir jai laikas neribotas, tuo tarpu kai mes ne visą

Ką nuveikėme praėjusiais metais

Kai einame keliu ir randame didesnį stulpą, prie jo sustojame, susitvarkome, peržvelgiame praeitą kelią ir metame žvilgsnį į priekį, patirdami, kiek ir koku keliu mums dar teks eiti. Lygiai tas pat būna ir pradėjus kitus metus, kurie yra žymus mūsų kasdieninio kelio stulpas. Dėl to yra pravartu nors trumpais bruožais pažvelgti į visa tai, ką mes nuveikėme pereinamais metais. Visi pripažįstame, kad pereinamieji metai buvo ramūs ir taikingi mūsų politinio, ekonominio, kultūrinio ir kitų veiklos sričių metai.

MŪSŲ POLITINIAME GYVENIME pr. metais didesnių staigmenų neįvyko. Vidaus politika ir toliau plėtojosi tautinio vienijimo keliu. Apsčiai darbo turėjo seimas. Jis buvo susirinkęs net trims sesijoms, kurių viena buvo nepaprastoji. Tai rodo, kad seimas sesijoms skirtu laiku negalėjo suspėti apsvarstyti visų jam pateiktų įstatymų. Iš pereinamais metais išleiatų įstatymų, kurių buvo nemaža, reikia skyrium pažymėti priverčiamojo darbo įstaigos, sveikatos fondo, žyminio mokesčio įstatymus, Vytauto Didžiojo universiteto statutą, pradėtus ruošti ar svarstyti ūkininkų draudimo nuo gamtos nelaimių, pavardžių atlietuvinimo, socialinės globos, administracinio teismo ir kitus įstatymus. Be įstatymų leidimo, seimas buvo iškėlęs ir apsvarstęs eilę kitų opų gyvenimo reikalų. Užsienių politikoje prabėgusieji metai mums buvo irgi gana gyvi. Lietuvai teko dalyvauti keliose tarptautinėse konferencijose, pas save priimti žymius kitų valstybių vyrus: Tautų Sąjungos generalinį sekretorių Avenolį, Anglijos užsienių reikalų viceministerį Plymutą, Švedijos užsienių reikalų ministerį Sandlerį, Prancūzijos parlamentarą ir t. t. Siekdama tvirtinti pasaulio taiką, Lietuva pereinamais metais uoliai dalyvavo Tautų Sąjungos darbuose ir, pabrėždama savo didesnį prisirišimą prie šios tarptautinės įstaigos, ji įsteigė prie Tautų Sąjungos nuolatine savo atstovybę. Atstovu paskirtas ats. gen. št. plk. Škirpa. Plačiai ir išsamiai pereinamųjų metų mūsų užsienių politika buvo išdėstyta 2 numeryje įdėtame užsienių reikalų ministerio St. Lozoraicio pareiškime Tautininkų Sąjungos suvažiavimo metu.

EKONOMINIO GYVENIMO ĮVYKIŲ pereinamais metais buvo gana gausu. Visur buvo juntamas ekonominis atkūtimas, kurio padariniai baigia iš mūsų krašto išvyti kurį laiką pasi-

laiką būsime tokie pat, o su laiku mums tenka skubėti“.....

Bet Sacharos grožybėmis dar nesibaigia visi mūsų pajūrio įvairumai. Jis turi dar daug, oi daug vietų, kurias reikia pažinti ir pamatyti. Mums įdomi Nemuno delta ir greta esanti Rusnė, visiems lietuviams žinomas ir brangus Rambyno kalnas, kuriame kiekvienais metais užkuriami Joninių laužai. Šiame kalne buvo senovės lietuvių šventykla. Jis yra tylus, bet drauge ir didis lietuviškos dvasios gaivintojas. Šito kalno globėju yra netoli jo gyvenantis Mažosios Lietuvos patriarchas Martynas Jankus, kurį pereinamąją vasarą keletą kartų kariai aplankė ir apdovanojo.

Vėl sugrįžtame prie Baltijos jūros. Atsirandame Birutės tėviškėje Palangoje. Tai istorinis žemaičių kampelis, mūsų dainomis ir padavimais apipintas. Čia yra geriausias mūsų krašto kurortas, čia tebestovi ir su jūra kalbasi Birutės kalnas, kurio papėdėje netrukus išaugs Vytauto Didžiojo motinai paminklas. Palanga kiekvienam joje apsilankiusiam seka gražias mūsų pajūrio pasakas. Lygiai tokias pasakas porina ir Šventosios žvejų uostas, kuris paskiausias metais smarkiai tvarkomas ir paverčiamas mūsų pajūrio žvejybos centru.

Šiame rašinėlyje suminėtos tik kelios svarbesnės lankytinos mūsų pajūrio vietos. Gi jų yra kelis kartus daugiau. Kiekviename pajūrio kampelyje rasime vis ką nors naujo, įdomaus ir patirtino. Tik lankykime Baltijos jūrą, pažinkime savo pajūrį ir jo gyventojus, nes vieni kitus geriau pažindami surasime aiškesnį ir tvirtesnį kelią į darnų susipratimą.

J. Senkus

reikškusius ūkiškus sunkumus. Ekonominio gerėjimo žymėmis reikia laikyti ir tas gausias statybas, kurios ėjo mūsų miestuose ir kaimuose. Iš jų svarbesnės yra: Alytaus tiltas, Žemaičių plentas, Vytauto Didžiojo universiteto klinikos, technikos mokykla ir kt. Tai viešojo pobūdžio statybos. Privatinei statyba pernai buvo irgi smarkiai plečiama. Apskaičiuojama, kad visame krašte pernai buvo pastatyti keli tūkstančiai naujų namų, kurių dalis skirta pramonės reikalams. Atskirai reikia pažymėti rimtą susirūpinimą mūrinės Lietuvos statyba. Pereitais metais jai buvo ruošiami pagrindai ir tiriamos tokios statybos sąlygos. Svarbiu ekonominiu laimėjimu reikia laikyti ir akc. „Elektros“ bendrovės įsteigimą. Krašto ekonominiam stiprėjimui nemaža padėjo ir vyriausybės teikiama parama įvairių lengvatų ir kredito pavidalu. Vien tik per pirmą pereitų metų pusmetį Lietuvos Bankas įvairių kreditų buvo išdavęs apie 98 milijonus litų. Tų kreditų didžiausia dalis, apie 38 milijonai litų, teko žemės ūkiui. O kur visų kitų kredito įstaigų veikla? Prabėgusieji metai buvo reikšmingi ir kai kurioms didžiosioms mūsų krašto žemės ūkio ir ekonominėms įstaigoms. Visų jų metinė apyvarta smarkiai padidėjo ir buvo daug didesnė kaip kitais ankstesniais metais. Savo našaus darbo dešimtmečius pernai atėvė Žemės Ūkio Rūmai ir Pienocentras. Padarytas nemažas pertvarkymas ir prekybos, pramonės bei amatų srityse. Tuo tikslu buvo naujais pagrindais perorganizuoti ir Prekybos, Pramonės ir Amatų rūmai. Prie jų įsteigtas prekybos registras, reikia tikėti, pašalins pas mus prekyboje pasireiškiančius didesnius negalavimus. Žemės ūkio kultūros kilimas ėjo sparčiu šuoliu pirmyn. Į viensėdžius buvo iškirstyta per 750 kaimų ir nusausinta keliolika tūkstančių hektarų žemės. Be to, įvairiomis pašalpomis buvo remiami paskirų ūkininkų užsimojimai tobulinti savo sodybas ir gerinti esamus ūkius. Vasaros rytų apskričių ūkininkai savo žemės ūkio laimėjimais turėjo galimumą pasidžiaugti Ukmergėje įvykusioje Ukmergės, Utenos ir Zarasų apskričių žemės ūkio ir pramonės paroda. Prie ekonominės veiklos sričių tenka priskirti ir pereitą pavasarį visame krašte įvykęs didžiulis medžių sodinimo vėjus, kurio metu buvo pasodinta apie vienas milijonas medelių.

KULTŪRINIS GYVENIMAS pereitais metais turėjo stambesnių naujumų. Vasario 16 d. buvo atidarytas Vytauto Didžiojo vardo Kultūros muziejus. Keliomis dienomis anksčiau pradėjo veikti naujoji Klaipėdos radijo stotis. Pereitais metais buvo suruoštos kelios didelės meno parodos. Mūsų menas buvo matomas ne tik krašto viduje, bet juo gerėjosi ir užsieniai. Tai įvyko Paryžiuje, Rygoje ir Taline. Pasaulinėje Paryžiaus parodoje Lietuva gausiai dalyvavo su savo eksponatais ir už juos laimėjo net 58 premijas. Iš viso Lietuvos skyrius šioje parodoje turėjo gražaus pasisekimo ir tinkamai garsino mūsų krašto vardą tarp įvairiausių parodos lankytojų. Rygoje ir Taline buvo suruoštos didelės mūsų dailės parodos, kurias globojo Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybių prezidentai. Žinoma, latviai ir estai mums neliko skolingi. Jie Kaune suruošė savojo meno parodas. Estų meno paroda buvo atidaryta balandžio 4 d., o latvių — lapkričio 18 d. Mūsų visuomenė pereitais metais plačiai susipažino su prancūzų tautos kultūriniais laimėjimais. Kaip žinoma, krašte buvo minimas Napoleono žygis per Lietuvą. Jam ryškiau pavaizduoti buvo Kaune suruošta Napoleono paroda ir Karo muziejuje šiomis dienomis atidarytas Napoleono skyrius. Tarp abiejų kraštų kultūriniais santykiams pabrėžti visose mūsų aukštesnėse mokyklose pirmąją svetimą kalbą buvo įvesta prancūzų kalba. Prie mūsų kultūrinių laimėjimų reikia priskirti ir tautos prisikėlimo paminklo — Prisikėlimo bažnyčios statybą. Jos sienos jau baigtos. Dabar rūpinamasi bokštų statyba ir bažnyčios vidaus įrengimu. Manoma, kad jos iškilmingas atidarymas galės įvykti šiais metais ir, tuo būdu, dar vienu mūsų laimėjimu bus galima įamžinti jubiliejinius metus. Krašto kultūriniam kilimui didelės reikšmės turi viešųjų bibliotekų steigimas, kurių tinklas nuolat plečiamas. Šiuo metu tokių bibliotekų yra jau apie 200, tačiau jų tinklą numatoma išplėsti ligi 1.000. Darbo žmonių kultūrinis gyvenimas šiais metais atsispindėjo jų pačių suruoštoje pirmoje darbo šventėje, kurioje dalyvavo apie 15.000 darbininkų. Į mūsų literatūrinį gyvenimą didelio gyvumo įnešė metų pradžioje suruošta literatūros šventė, be to, didelis susidomėjimas savąja literatūra buvo jaučiamas visur. Tai parodo tie gausūs literatūros vakarai, kurie buvo ruošiami daugelyje krašto vietų. Kiek literatūrinis susidomėjimas krašte yra gyvas, rodo kad ir Ukmergės miesto pavyzdys. Kaip žinoma, Ukmergė pirmoji iš visų miestų įsteigė literatūros premiją, kurią laimėjo V. Mykolaitis-Pūtinis už savo romaną „Krizė“. Iš viso pereitais metais buvo išleista apie 300 naujų literatūros veikalų.

VISUOMENINIS GYVENIMAS buvo, galima sakyti, vienas iš gyviausių iš kitų mūsų darbo sričių. Visame krašte buvo ruošiami didesnių švenčių ir sukaktuvių minėjimai. Savo darbo dešimtmečius iškilmingai apvaikščiojo savanoriai kūrėjai, jaunalietai ir mūsų civilinė aviacija. Buvo dar labiau suaktyvinta kova dėl okupuoto Vilniaus krašto. Tuo tikslu gegužės mėnuo buvo pavadintas Vilniaus kovų mėnesiu. Jo metu buvo telkiami nauji organizuoti Vilniaus kovotojai. Vilniaus krašto lietuvių golgotai regimai pažymėti buvo krašte pradėti statyti Vilniaus kryžiai. Jie bus statomi ir šiais metais. Klaipėdos krašto jaunimas pereitais metais atšventė savo organizuoto darbo 25 metų sukaktuves. Šiauliuose ir Dauguose buvo suruoštos pabaigtuvių ir senovės dienos. Kaune įvyko didžiulis lietuvių karių Rusijoje 1917—1919 metų sąjūdžio dalyvių suvažiavimas, per kurį buvo prisiminta mūsų kariuomenės organizavimo ir pirmųjų kautynių laikai. Šiais metais į mūsų visuomenę didelio entuziazmo įnešė mūsų sportininkai, kurie balandžio mėn. Rygoje laimėjo Europos krepšinio pirmenybes ir meisterio vardą. Šis įvykis plačiai nuskambėjo po visą pasaulį. Mūsų ir užsienio lietuvių susiartinimui pereitais metais daug padėjo mūsų sportininkų, seimo atstovų ir sklandytojų lankymasis Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Į moterų visuomeninį gyvenimą nemažos įtakos turėjo pirmoji mūsų moterų meno paroda ir neseniai buvęs jubiliejinis moterų suvažiavimas.

KRAŠTO SAUGUMO DARBAS buvo intensyvus. Mūsų kariuomenei ir jos vadovybei dėl neramios tarptautinės padėties teko budriai budėti valstybės sargyboje. Savo gynėjų rėmimą visuomenė gerai jautė ir jaučia. Jos pastangomis, Ginklų Fondas šiandien siekia jau 2 milijonų litų. Nuolatos kylantis moralinis kariuomenės lygis, kuriam gražų pavyzdį duoda pats kariuomenės vadas, dar labiau patraukia visuomenės simpatijas savo laisvės ir gerovės sargybiniais. Visuomenė savo kariams pagarbą parodė įvairiomis progomis: per kariuomenės ir visuomenės dieną, per kariuomenės šventę, manevrų ir kt. Pereitais metais mūsų kariuomenė turėjo svečių ir iš užsienių. Klaipėdos uoste, pagerbdami mūsų ginkluotą pajėgą, viešėjo Sovietų Rusijos ir Švedijos karo laivai. Be to, praėjusios kariuomenės šventės proga, į aukštesnius laipsnius buvo, be kitų, pakelti: kariuomenės vadas, kariuomenės štabo viršininkas ir karo aviacijos viršininkas — visi iš pulkininko į brigados generolai laipsnius. Iš kitų svarbesnių kariuomenės gyvenimo įvykių tenka atskirai paminėti Geležinio Vilko ir 6 p. Pilėnų kunigaikščio Margio pulkų šventes, kurių metu Respublikos Prezidentas abiems pulkams įteikė Vyčio kryžiaus vėliavas.

Pereitais metais mūsų kraštas nustojo kelių žinomų veikėjų: generolo Silvestro Žukausko, aušrininko Juozo Miliausko-Miglovaros, pedagogo Juozo Kairiūkščio ir kitų. Savo darbo ir amžiaus sukaktuves minėjo irgi eilė žinomų asmenų.

Be abejo, šioje trumpoje apžvalgoje negalima buvo aprėpti visų tų įvykių, kurie pereitais metais palietė mūsų kraštą ir kurie turėjo vienokios ar kitokios įtakos. Bet jau iš to, kas čia suminėta, matome, kad buvo dirbta daug ir našiai. Kai kurie tų darbų vaisiai, savaime suprantama, bus juntami tik ateityje.

„Kario“ talka dar nesibaigė

6 pėst. pulko grand. EVALDO PETERAIČIO — 32 pren.

Be to, papildomai atsiūsta: iš j. pusks. Namajūno — 4 pren., pusks. Radžiūno — 3 pren., virš. Petrausko — 6 pren., pusks. J. Kasmausko — 3 pren., pusks. P. Skruodžio — 2 pren., jaun. pusks. Kavaliausko — 2 pren., virš. Br. Gurausko — 13 pren., j. pusks. Z. Cijunsko — 13 pren., virš. A. Pupkaus — 4 pren., j. pusks. Patašiaus — 2 pren., virš. Leknicko — 4 pren., virš. Ign. Valsiūno — 3 pr., virš. Šapalo — 2 pren., j. pusks. Juodsnukio — 10 pren., pusks. Makarsko — 13 pren., ltn. Gudelevičiaus — 10 pren., pusks. Šakio — 6 pren., Pusks. Kasmausko — 4 pren., pusks. Eikino — 8 pren., virš. Načajaus — 19 pren., j. pusks. Riaubiškio — 2 pren., j. pusks. Cijunsko — 7 pren., pusks. B. Jablonskio — 3 pren.

„Kario“ Nr. 3 vietoje 5 pėst. pulko. virš. Kaniausko turi būti virš. KARČIAUSKO.

MOKYKLA IR KARIUOMENĖ

Du tylūs žvilgsniai

Septintosios klasės berniukai, vienas po kito, tvirtai spausdami savo rankose šaltu plienu tylinčius šautuvus, dar kartą metę pasididžiavimo žvilgsnius ant atsikišusių vamzdžių, ant užraktų, statė juos eilėn, nekantriai laukdami kitos pamokos, kada vėl, kaip šiandien, galės spausti juos prie pat krūtinės, isiklausyti į jų tylią ir paslaptinę kalbą.

Kęstutis Ringailis užverčia vadovėlį. Galva tingiai svyra, akys tik didesnes rades težiūri.

Nuilsęs žvilgsnis sustoja vietoje, be garso smigdamas į Vytauto Didžiojo paveiksluką, kurį Kęstutis viršuje pamokų tvarkaraščio prisikalė.

Du tylūs žvilgsniai.

Vienas iš didvyrio akių į Kęstutį, kitas į didvyrį...

Matyti — per žalius plotus užriečia vingį Nemunas. Gūdūs miškai seka amžinas pasakas. Pasakoja sunkius laikus, pasakoja apie priešus, kurie braujasi į Lietuvą, geležimi apkaustę krūtinę, geležį gal vietoje širdies benešioją. Tūkstančiais jie slenka, baugūs, kaip upė, liejasi į kraštą, vis tolyn tolyn.

Argi jie pavergs kraštą? Argi? Ošia miškai, dreba Nemuno bangos, juoduliai apsitraukia.

Ir staiga pasirodo krašte didvyris. Jis viesulu skrieja, jo rankoje kardas mirtį priešams neša.

Vėl linksmi kelia galvas iš tamsių miškų palypėję medžiai, vėl ramus Nemunas skalauja smėlėtus krantus, didingas, susimąstęs.

Verčiasi amžiai, kaip puslapiai didžiulėje laiko knygoje. Kraštą nekartą aptraukia juodi debesys, vargai vagoja veidus, pakelėse rymo daug rūpintojėlių.

Tylus jie. Tyliai žvelgia į tautiečių vargus ir drauge neša skausmo ir nelaisvės pančius.

O puslapiai verčiasi, kartais kraujais pasrūdami, kartais auksu žerėdami.

Ir tauta iškelia vėliavą. Galinga, atgijusi tauta. Vėliava plevėsuoja aukštai, tartum šaukia į naujus žygius.

Pakyla pilki didvyriai, tiesia rankas į vėliavą, ją ginti eina. Ateina naujas pavasaris, gelėmis pakvipęs, tėvynei laisvę atnešęs...

Po žalius dirvonus, tarp baltų dobiliukų, tarp laukų ramunių bėginėja Kęstutis. Jo akys, kaip ir pavasaris, tokios linksmos, jaunoje krūtinėje netelpa džiaugsmas.

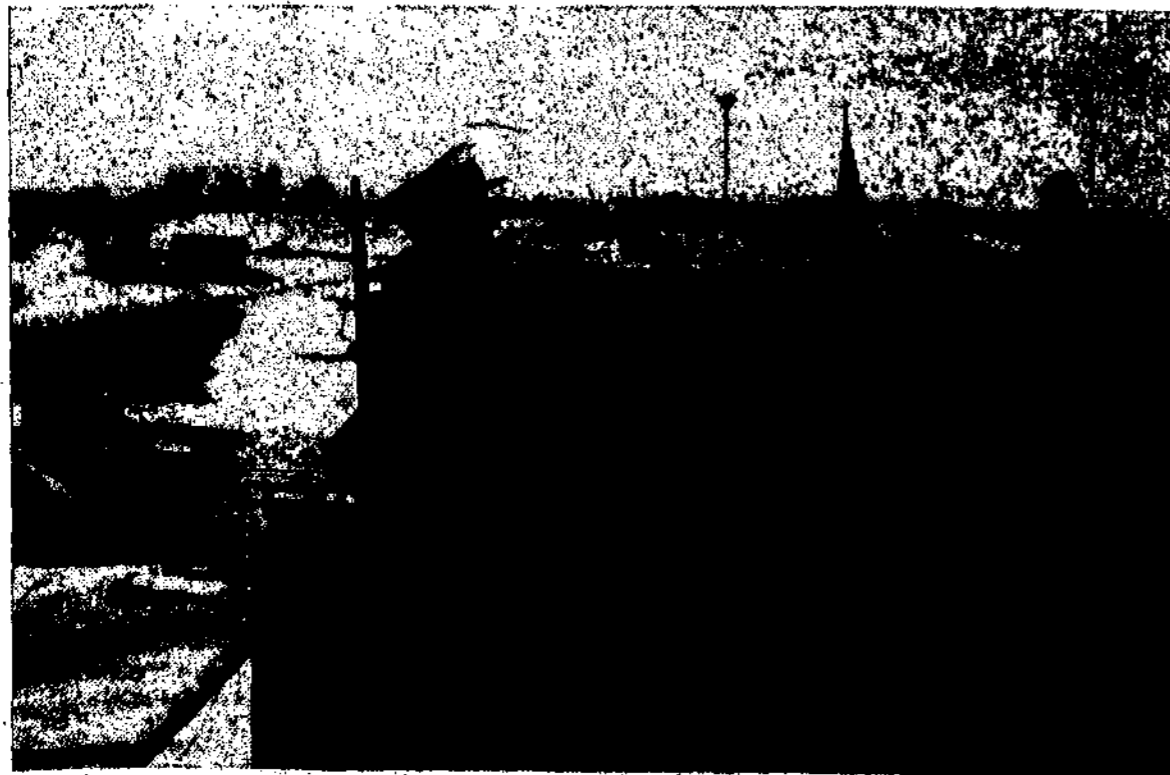
Ak, gera jaunam pavasarį!

Tingūs gyvuliai pešioja žolę, išdykėlis veršiukas ragais ardo kupstą. Netoli Kęstutis, jau visą dieną įnikęs, kažką dirba.

Per laukus ateina Kęstučio tėvas.

— Ką tu drožinėji?

Kęstutis nenorėtų sakyti. Bijo tėvo — bartis gali.

Prie karin. A. Juozapavičiaus bareljefo ant jo vardo tilto Alytuje
S. Narušio nuotr.

Dėkui tau, broli

O kokia diena audringa!
Mes negalim tėtį pratimo;
Toks ledinis sniegas sninga,
Tokia šlapdriba užtvino.

Tad sušilę ir sukaitę,
Susirinkome į klasę,
Kur instruktorius paskaitė
Apie mūs kovas pirmąsias.

Kaip prieš savanorių drąsą
Neatlaikė priešų kulkos,
Kaip karių būrelis drąsiai
Sustabdydavo ir pulką...

O šiandieną prie patrankų,
Prie kulkosvaidžių ir tankų,
Tu budi, kary žvalusis,
Saugoji likimą mūsų.

Tad dėkojame tau, broli!
Tu narsus, žvalus ir tvirtas,
O! Ir mes greičiau tenorim
Tavo vieton būt paskirtais.

J. Baronas

— Na, pasakyk jau.

— Šautuvą darau. Aš juk irgi galėsiu būti toks kareivis, kaip tu buvai. Atsimeni, kaip vieną pavasarį išėjai. Sakei tėvyne ginti eini.

Tėvo ranka glosto Kęstutį.

— Tu būsi kareivis. Mano kareivis, — kalba tėvas, čia jam į akis, čia į tolius žvelgdamas per tuos laisvus laukus, kur dabar javai linguoja, kur auksu javai rudenį puošias ir tik šypsos šypsos.

Dar prabėga keleri metai. Kęstutis gimnazijoje. Seniau skaitęs gamtos peizažuose išrašytas pasakas, dabar jas randa ir skaito knygoje.

Mokslas atveria akis į praeitį, į galingųjų kunigaikščių gadynę. Jais grožisi Kęstutis, su jais mintimis dažnai kalbasi.

O iš Vytauto akių tas pats žvilgsnis į Kęstutį.

Kažkas smarkiai pasibeldžia į duris. Kęstutis pašoka. Tai jo gal užsnūsta? O gal ne?

— Prašau.

Į kambarį įžengia Gedas.

— Vėl istoriją skaitei?

— Ne, neskaičiau. Aš ją gyvą mačiau, — nuleidžia balsą Kęstutis.

— Graži juk mūsų istorija, tiesa?

— Ją gražią mūsų senieji valdovai sukūrė.

— Bet ir mes kuriame istoriją. Mažą, mažytę istoriją, drauge su visa tauta.

— Teisingai, Gedai. Kiekvienas kuriame, kiekvienas esame jos dalininkas. Ir daug nuo mūsų priklauso, kaip mes ją sukursime. O sukursime gražią. Tauta amžiais gyvens, o mes, laikinieji, jai ateitį ruošiamė, ją ginsime. Tai todėl, Gedai, man istorija miela, todėl mano, o taip pat ir tavo akys džiaugė drauge su mūsų lietuviška siela, kada gavome šautuvus ir su jais mokėjome susikalbėti.

Už lango viduržiemio tyla.

J. Jaugėla

Vieną rytą Juozukas rengėsi eiti į mokyklą. Tą patį rytą ir jo tėvas iškeliavo į miestelį. Kelias, tiesa, buvo ne koks: per naktį tiek daug prisnigo ir pripustė, kad Juozukas net sukaitęs brido užsnigtu keliu į mokyklą.

Bet mokykloje tai jau buvo džiaugsmo! Visi vaikai išsiplė į kiemą, bėgiojo sniegu, juokė, krykštavo. Paskiau ir sniegais pasimėtyti sumanė. Tada pasidalijo į dvi grupes ir pradėjo vieni kitus pulti, sniego gniūžėmis šaudyti savo priešininkus. Kitiems net pirštukai sušalo, paraudonavo, bet jie vistiek narsiai kovojo, nenorėjo bėgti į klasę ir prie šiltos krosnies pasišildyti rankučių. Tik paskiau, kai užgirdo skambinant pamokų, brazdėdami ir pūsdami į rankas, puolėsi į klasę.

O klasėje buvo šilta ir nepaprastai šviesu, mat, lauke buvo pilna balto sniego.

Pamokos tą dieną greitai pralėkė. Juozukas vėl pūškavo per sniegą, skubėjo greičiau pareiti namo, kur jo mamytė jau buvo paruošusi skanius ir karštus pietus.

Namie Juozukas rado jau grįžusį iš miestelio tėvą. Tėvas tuojuo padavė Juozukui laišką.

— Paskaityk, — sako, — ką Vincas iš kariuomenės rašo.

Juozukas labai nudžiugo ir pagriebė laišką. Vincas, jo vyresnysis brolis, rašė, kad labai pasiilgęs namų, mamytės, tėvo ir Juozuko ir kad gavo iš pulko atostogų.

Perskaitęs laišką, Juozukas džiaugsmu netvėrė.

— Vincas parvažiuos! Vincas parvažiuos! — šaukė jis bėginėdamas po pirkį.

Juozukas savo brolių Vinčą labai mylėjo, kai jis išvažiuo į kariuomenę, ilgai jam vienam buvo liūdna. Bet dabar! Kaip dabar gera, kad parvažiuos Vincas!

Ir pasidarė ilgos, nuobodžios Juozukui dienos. Atostogos taip palengva artėjo. Dar penkios... keturios... dvi... dienos. Mamytė jau pradėjo geresnius valgius gaminti, bet Juozukui vis buvo nuobodu ir tiek.

Bet pati nuobodžiausia ir ilgiausia diena buvo prieš Vinco atvažiavimą. Juozukas taip laukė, taip norėjo pamatyti savo brolių kareivį, kad vietos niekur nerado. Pasižiūri į savo mamytę; pasižiūri: mato jos susirūpinusį veidą, kuri apšviečia ilgais liežuviais iš krosnies išlendantis ugnis, mato, kai ji kažką kepa, bet dar daugiau Juozukas žiūri pro langą, tolyn, baltai apsnigtais laukais, kur eina vieškelis ir kuriuo turi tėvas šią dieną parsivežti Vinčą.

Staiga kieme suloja šuo. Netrukus į pirkį įžengia tėvas ir užpakalyje jo su žalia miline Vincas.

— Vincai! — sušuko nudžiugęs Juozukas. — Aš tavęs labai laukiau!

Vincas šypsosi. Jis paima Juozuką už pažastų ir kelia aukštyn, iki lubų.

— Oo, koks tu didelis užaugai, — juokiasi Vincas.

Juozukui patinka. Jis tuo laiku nutraukia Vincui kepurę, užsideda sau ant galvos.

— Ir aš būsiu kareivis! — pradeda šaukti. — Ir aš gau siu tokį durtuvą!

Vincas nusirengia, atsijuosia diržą, padeda durtuvą. Viskas Juozukui nepaprastai įdomu. Jis apžiūrinėja Vinco kari nių drabužių žvilgančias, su Vyčiu papuoštas sagas, pasižiūri ir durtuvą, o kai Vincas pradeda kalbėtis su tėvu, Juozukas apsijuosia diržu, užsideda kepurę.

— Štai ir aš jau kareivis!

Vincas šypsosi.

— Dabar tu mokykis, tai paskui būsi geras kareivis. Moky tas Lietuvos kareivis.

Juozukas pasiryžta dar geriau mokytis, kad tik būtų geras kareivis.

K. R.

Kada einam į manevrus

Visa klasė nerimavo...

Kas gal džiaugsmą pavaizduot!
Šiandien šautuvus mes gavom
Ir išėjom manevruot.

Tai balta, balta žiemuzė,
Vėjas laisvas ir smagus.
Aukštos eglės linksmi užia
Kai mes žengiam per laukus.

Lieknos pušys maršą ošia.
Plaukia skambanti daina.
Pečius šautuvai mums puošia,
Puošia lūpas šyptena.

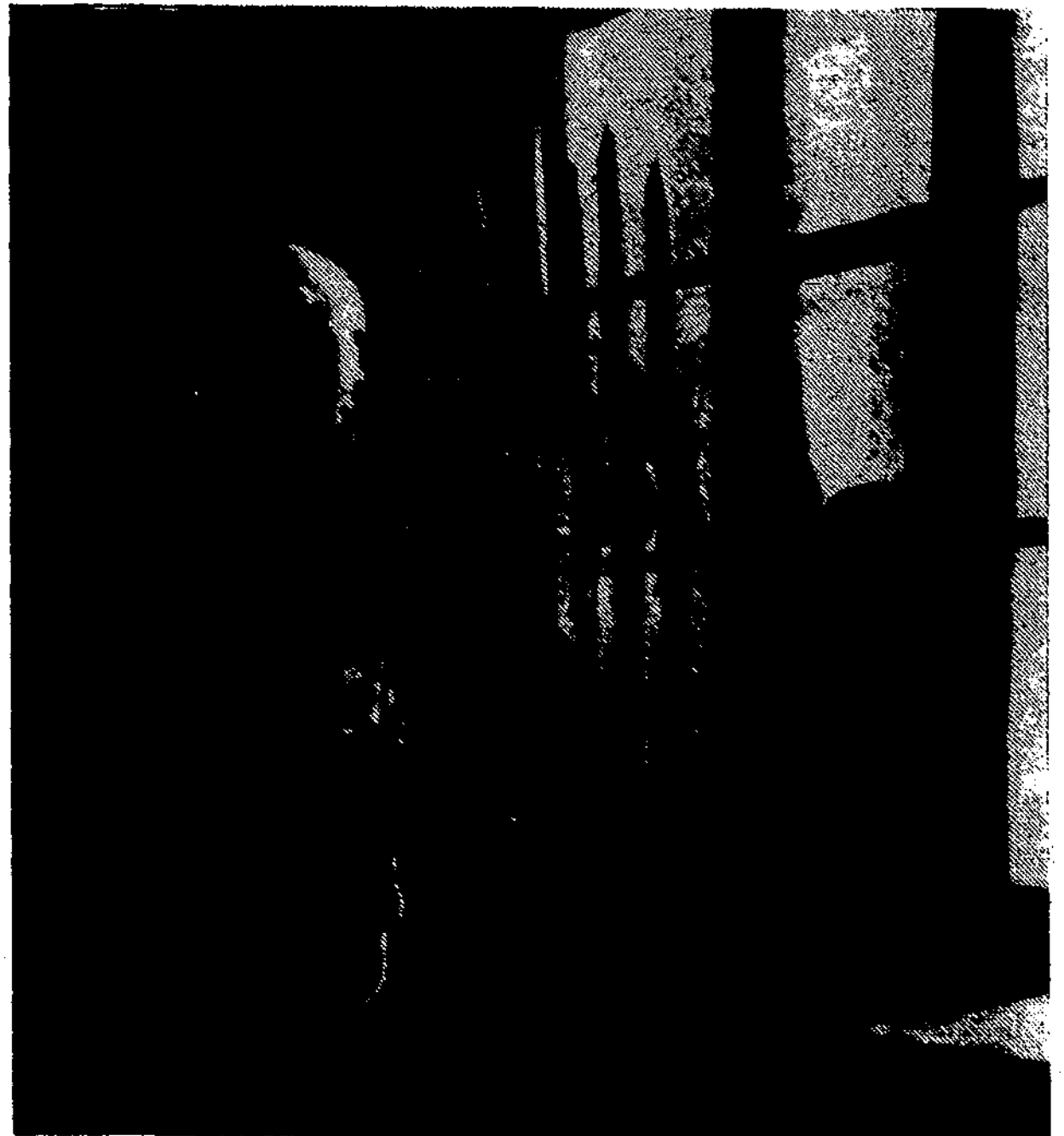
Širdy gimsta jausmas grynas,
Kad ir mes dabar kariai...
Ir kad mieląją tėvynę
Ginti mokomės noriai.

Ei, tvirciau į žemę koją!
Žiba ginklas prie peties.
Mums garbė, kad mes dabojam
Laisvę mylimos šalies!

J. Palionis

PANEVŽIO VALSTYB. BERN. GIMNAZIJOS KARINĖ VEIKLA. 1936 m. rudenį mūsų gimnazijoje karinio rengimo instruktorius ats. lt. Liberis įsteigė karinio rengimo būrelį, kurį jis dabar globoja ir juo rūpinasi. Tas būrelis ir dabar aktyviai veikia. Pernai per visus mokslo metus buvo padaryta daug susirinkimų. Be to, gimnazijos direktorius leido tris mokinius, to būrelio narius, į Nidos sklandymo mokyklą, būtent, Jackūną, Motekaitį ir Vrubliauską. Jie išbuvo 1 mėnesį ir gavo po „A“ piloto laipsnį. Ir šią vasarą, kas aktyviai dirbs būrelyje ir parašys referatus įvairiomis temomis, nutarta leisti į Nidos sklandymo mokyklą. Per būrelio susirinkimus visada skaitomi referatai kariškoms temoms. Visi mokiniai labai domisi kariniais dalykais, todėl būrelio nariai susidėję išsirašė „Kari“.

Tundra

Tvarkingai laikomi ginklai — garbė ir pasididžiavimas
M. Vasiliausko nuotr.

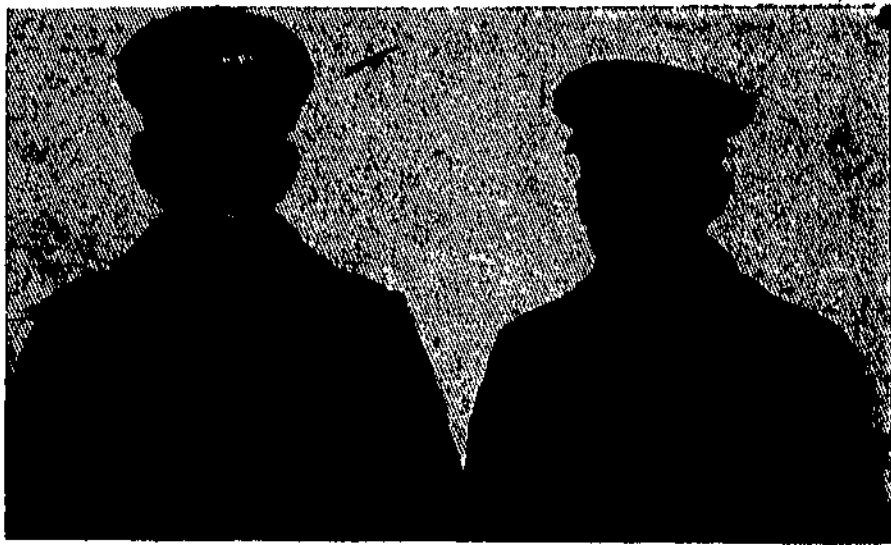
KARIUOMENĖS GYVENIMAS

RADVILIŠKIO ĮGULOS LIKTINIŲ PUSKARININKIŲ RAMOVĖ. Sausio 22 d. Radviliškio įguloje buvo oficialus liktinių puskarininkių Ramovės atidarymas. Ramovės atidaryme dalyvavo įgulos viršininkas ir kiti aukštesnieji įgulos karininkai. Ramovės pašventinimo apeigas atliko įgulos kapelionas. Iškilmingo Ramovės atidarymo metų įgulos v-ko ir įgulos kapeliono buvo pasakytos gražios kalbos.

Tikimasi ir laukiama, kaip pabrėžė pusk. Talandis per bendrą vakarienę, kad dabar naujos ir gražios, jaukų įspūdį darančios Ramovės būstinės, atsilieps į visų liktinių puskarininkių dvasinį stovį, sustiprins dvasioje ir duos naujų jėgų dar daugiau rūpintis savo dvasios reikalais, duos naujų jėgų dirbti kultūrinį švietimo darbą, darant įtakos į Radviliškio jaunimą. Po oficialės Ramovės atidarymo dalies liktiniai puskarininkiai, jų šeimos nariai ir svečiai gražiai jaukiose Ramovės būstinėse pasilinksmino.

Oficialėje, iškilmingoje ir bendroje Ramovės atidarymo dalyje nuotaiką kėlė žymią pažangą daras Radviliškio įgulos neetatinių liktinių puskarininkių ir civilių tarnautojų dūdų orkestras, civ. tarn. atsargos pusk. Juozo Kreivėno vadovaujamas.

P. A.

Geriausiai baigusieji 3 pėst. pulko mok. kuopos laidą: kairėje — gr. Iz. Butkus pirmuoju, dešinėje — gr. J. Jurevičius antruoju

1 GUSARŲ D. L. E. K. J. R. PULKAS. Paskiausiai pulke susiorganizavo slidžių sportas. Esant palankiam orui, slidininkai sparčiai mokosi.

■ Sausio 15 d. pulko mokomojo eskadrono mokiniams buvo surengta ekskursija į priešlėktuvinę rinktinę ir raitąją bateriją. Ekskursija mokiniams davė progos gerai susipažinti su priešlėktuvinėmis ir priešcheminėmis kovos priemonėmis.

■ Sausio 19 d. pulko kariams buvo surengta ekskursija į Ožėškienės g-vėje esančią žvėrių parodą. A. G-nius

6 P. PULKAS. Sausio 16 d. iš kareivių klubo salės buvo transliuojama per radiją pėstininkų karių ir karo laivo jūrininkų karinė valandėlė. Jai vadovavo plk. Šarauskas. Pažymėtina, kad karių sakyti eilėraščiai, vaizdelis, dainų melodijos yra pačių karių kūryba, k. a., j. p. Vičio, Gesmanto-Paparčio (slapyvardis), eil. Narušio (kompoz.), kurie nėra išėję aukštesnio mokslo. Savos kūrybos turima ir daugiau, kurią kariai parodys per kitą transliaciją. G.

PIRMAS „LIETUVIŠKAS ŠIUPINYS“ KARIUOMENĖJE. Sausio 22 d. 5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulko salėje buvo pirmas „Lietuviškas šiupinys“. Programą atliko Valstybės Teatro dramos artistai „Linksmieji broliai“ — J. Petrauskas, V. Dineika ir G. Siparis. Operos solistas S. Bacevičius ir S. Puponaitė. Nors salė gana erdvi, bet publikos tiek prisirinko, kad net pritrūko vietų. Iš kitų kariuomenės dalių buvo atvykę komandomis. Be to, nemažas skaičius buvo ir visuomenės. Tokia naujenybė kariams ypač patiko, o artistams nuo katučių prisėjo net po keletą kartų pasirodyti scenoje.

Pusk. Čibinskas

ATLIKO ŠAUDYMO PRATIMUS. 7 pėst. Ž. K. Butegeičio pulko mokomoji kuopa pulko šaudykloje atliko II klasės A grupės mokomojo šaudymo III ruošiamąjį pratimą. Nors sąlygos buvo nelengvos, tačiau didžioji dauguma jas įvykdė. Kiti du pirmieji — I ir II ruošiamasis — pratimai taip pat gana gražiai atlikti. Pasirodo yra neblogų šaulių. Buvo tokių, kurie pirmą sykį savo gyvenime šaudydami iš šautuvo išmušė visus galimus taškus, pav., vienas tokių jaun. kar. Vaičekauskas. Iš tokių vyrų galima tikėtis puikių šaulių!

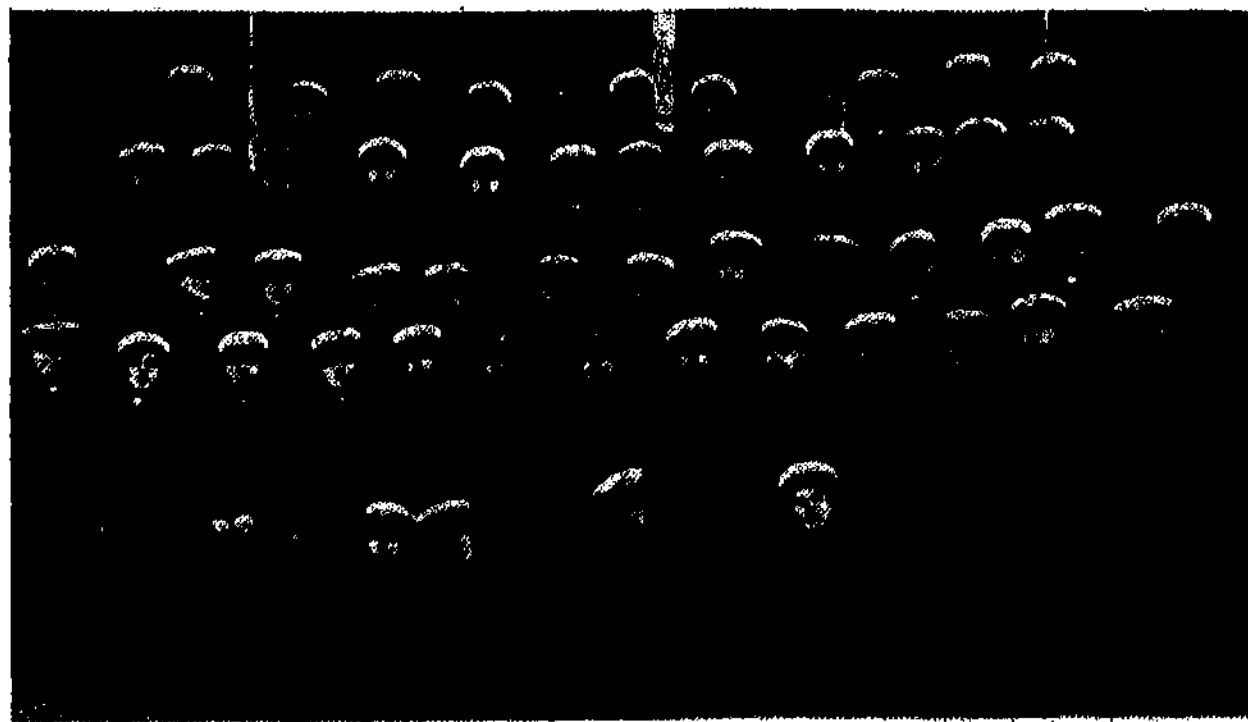
■ 7 p. pulko mokomosios ir kitų kuopų kariai yra dideli paukščių globėjai. Priešais kuopų būstines yra pastatytos atitinkamos lesyklos, į kurias dedamos visokios maisto liekanos. Kaip mokomoj kuopoj, taip ir būriuose yra paskirti žmonės, kurie paukščių lesinimu rūpinasi. Be to, pažymėtina, kad 7 p. pulko kariai rūpinasi ir kurapkėmis, kurioms šiųmetė gili žiema tikrai yra „šykšti“ — kurapkos negali prisikasti ligi želmėnų ir todėl turi badauti. Bado verčiamos jau atsilanko net ligi pat kareivinių. Todėl yra įsakyta 7 p. p. kariams maisto likučius išnešti ir paberti ant sniego kurapkoms ir kitiems paukščiams.

■ Mokomoji kuopa įrengsianti ginklų kampelį. Tai bus ne tik apžvalginis ginklų kampelis, bet lyg ir koks ginklų muziejelis, kuriame žada būti ir senų ginklų, šaudmenų bei kitokių šaudybos priemonių eksponatų. Ginklų kampelis rengiamas savo pačių iniciatyva ir pastangomis. Ruošiamieji darbai jau atliekami. Neseniai mokoma kuopa buvo pagirta už turimą gražų, savo pačių, mokinių, darbu pagamintą pionierių kampelį.

Kar. kand. Alg. Vingrys

KUOPOS LENKTYNIUOJA BŪSTINIŲ GRAŽINIMU. Jau kuris laikas, kai 9 p. p. kuopų būstinės puošiamos patriotiškais šūkiiais ir gražiais karinio turinio paveikslais. Išsyk šitai ėjo iš lėto ir normalia vaga, kol visas šitas puošimas negavo lenktyniavimo pobūdžio. Dabar kiekvienos kuopos būstinių puošėjai—kareiviai — įsitraukę darban, deda visas pastangas, kad jų, o ne kita kuri kuopa, būtų labiausiai puošni. Iš sykio toli priešakin buvo pažengusi 4 ir 6 kuopos, bet jas pralenkė ryšininkai. Atkaklią konkurenciją dėl pirmenybės su ryšininkais pradėjo 5 kuopa ir kiti daliniai, kur, atrodo, visos sienos bus išpuoštos gražiais ir labai turiningais paveikslais. Iki šiol viename dalinyje jau yra dideli sienoj paveikslai: „Soldinas“, „Minosvaidis pozicijoje“, „Kulkosvaidis fronte“, bet, manoma, dar šituo tasai dalinys nepasitenkins. J. K.

P. L. P. KARO MOKYKLA. Sausio 21 d. Karo Mokyklos likt. pusk. ir civ. tarn. šachmatininkai pasikvietė artilerijos dirbtuvės šachmatininkus sužaisti šachmatų turnyrą. Žaidė šešios lentos po dvi partijas. Praėjusiais metais buvo sužaista lygiomis, bet šiais metais baigėsi 7:5 rezultatu Karo Mokyklos naudai. P. P.

2 ulonų pulko vieno dalinio kariai, 1938 m. išsiražę „Kari“ sau bei savo namiškiams. Viduryje (x) „Kario“ platintojas virš. Petrauskas

Iš Karo Mokyklos kariūnų pasilinksminimų salės dekoracijų. Dešinėje dekoracijų autorius kar. pusk. Juodis

MARIJAMPOLĖS ĮGULOJE PAMĖGTAS ŽIEMOS SPORTAS. Paskiausiai Marijampolės įguloje karių rūpesčiu padaryta nedidelė, bet patogi čiuožykla, kur kariai visai nemokamai gali pasičiūžinėti. Čiuožykla įrengta įgulos parko sode esančiam tvenkinyje. Kiekvienoje kuopoje yra pačiūžų, kurios prieinamos visiems kariams. Todėl norintieji, o jų niekad netrūksta, tik paprasčiausiu kuopininkų ar ūkvedžių jiems skirtas pačiūžas išduoti.

Nemažesnis susidomėjimas ir slidėmis. Šeštadienių ir sekmadienių dienomis kariai išvyksta į gražiąsias Šešupės pakrantes, kur gali pasidžiaugti visais žiemos sporto malonumais.

Įdomu tai, kad Marijampolėje tik kariai kultivuoja slidžių sportą, o marijampoliečiai tenkinasi tik pačiūžomis.

Gr. Davainis

MALONI NUOTAIKA 9 P. P. MOKOMOJOJ KUOPOJ. Šiuo metu mokomojoje kuopoje pasitaikė daug gabių ir mėgstamųjų muzikantų kareivių, kurie ypačiai nuskaidrina mokymosi nuotaiką. Negausingas, bet gerai parinktas orkestrėlis pagriežia pačius moderniausius šokių, tautiškas melodijas ir net „įkanda“ arijas iš kai kurių operų. Šeštadienių vakarais ir sekmadieniais, kada mokiniai yra daugiau laisvi, kuopos būstinės virsta didžiule koncertų auditorija, kur muzika maišosi su gražiomis liaudies dainomis. Vakaraus, kada kuopa išeina pasivaikščioti, visada malonu pasiklausyti gražių sutartinių, kurių aidas atsimuša mieste ir kurių miestiečiai dažnai su noru pasiklauso.

J. K.

3 PĖST. VYTAUTO DIDŽIOJO PULKO KARIAI SLIDININKAI. Geros šios žiemos oro bei sniego sąlygos leidžia pulko kariams gerai išnaudoti visas žiemos sporto (slidžių, pačiūžų ir kt.) šakas bei malonumus. Ypačiai vytautininkų tarpe mėgstamas ir plačiai kultivuojamas slidžių sportas. Šios sporto šakos propagandai pulko karių tarpe daug pastangų deda ir pulko vadovybė.

Sekmadieniais, šventadieniais ar šiaip atliekamam nuo tarnybos metu galima matyti daug vytautininkų sniegu padengtais laukais ar miškuose bežliaužiančius bei nuo stačių upių krantų drąsiai besileidžiančius.

Vasario mėn. viduryje manoma suruošti ir pirmąsias pulko slidininkų rungtynes su įvairia ir įdomia programa, pvz., 5 km distancijai individualinės lenktynės, estafetės (4×1 km), slidininkų lenktynės arklių, motociklų bei aut. uobilių traukos pagalba ir kt.

Stada

2 P. D. L. K. ALGIRDO PULKO BIBLIOTEKOS DUOMENYS. 1937 metais skaitytojų turėjo 930, knygų perskaityta 16.553 tomai, bibliotekoje knygų 3.395 tomai. Uoliausi pulke skaitytojai buvo šie: muz. mok. Karpavičius, perskaitęs 173 knygas, eil. Gaivenis Balys 171 kn., muz. mok. Bielskis 170 kn., muz. mok. Krepsas 169, muz. mok. Mozūras 167.

Iš lietuvių rašytojų buvo šios labiausiai mėgiamos knygos: Plačeno „Pulkim ant kelių“, Vaidilutės „Tėviškė“, Dovydeno „Broliai Domeikos“ ir „Ieškau gyvenimo draugo“, Butėno „Mėlyni kareiviai“ ir dar šių rašytojų: Cvirkos, Simonaitytės, Piliponio, Vienuolio, Grušo, Šalčiaus ir kitų.

Tenka pažymėti, kad bibliotekai vadovauja sumanus liktinis j. pusk. Burbulevičius, kuris biblioteką gana pavyzdingai tvarko.

J. pusk. Gedvila

SEREDŽIAUS ĮGULA. Sausio 15 d. minint Klaipėdos suktį, po pamaldų ties kareivinių vartais iškilmingai atidaryta Neringos g-vė. Prie atidaromos gatvės su išsirikiavusiais kariais, šauliais, JSO ir JŪR pasisveikino įgulos viršininkas. Įgulos v-kas pasakęs kalbą ir perkirpdamas juostą atidarė Neringos gatvę. Vėliau b-no geriams šauliams, geriausiai sušaudžiusiems 1937 m. kar. priziniame šaudyme, įgulos v-kas įteikė ženklus, laikrodžius ir pažymėjimus. Organizacijos ir visuomenė, pagerbdamos karius - šaulius, sušuko jiems valio.

Vėliau įgulos salėje po oficialios dalies buvo menišką. Mokyklinio amžiaus vaikai ir Belvederio mokyklos mokiniai padeklamavo keletą eilėraščių. Karių orkestras baigė menišką dalį, sugrieždamas keletą dalykėlių.

S. p. Grigoras

„1938 METAI — JUBILIEJINIAI METAI“ kalba, pasakyta prie Vytauto Didžiojo muziejaus sutinkant Naujuosius Metus ir įdėta š. m. „Kario“ Nr. 1, psl. 4, yra plk. Šarausko.

Geriausiai baigę auto rinktinės mokomąją kuopą: eil. P. Maželis — pirmuoju ir eil. R. Raudonikis — antruoju

AUTO RINKTINĖ. Auto rinktinės mokomosios kuopos kursui pasibaigus egzaminų rezultatai pasirodė geri. Pirmuoju baigė eil. Petras Maželis, antruoju — eil. Romanas Raudonikis. Abu gavo po laikrodį.

Auto mechanikų kursantai lankė karo aviaciją. Kursantams pademonstravo įvairių mašinų veikimą ir jų paskirtį.

Nors kursantai daug mokosi ir dirba specialybės srityje, tačiau nepamiršta ir karinės literatūros. Pav., pusk. Petras Pranckevičius išrašė net tris „Kario“ prenumeratas, pusk. Vincas Alijošius dvi, dauguma po vieną. Be to, išsirašė „Mūsų žinyną“ ir kitokių laikraščių.

Pusk. Blazarevičius

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖS KARIAI — PAUKŠČIŲ GLOBĖJAI. Atėjus didesniems žiemos šalčiams ir prisnigus daug sniego, pradėjo badauti paukščiai. Paskiausiai netoli kareivinių pastebima vis daugiau būriais lakstančių kurapkų, kurios iš bado ir šalčio pasidarė visai nebaugios ir leidžiasi priartėti prie žmogaus. Rinktinės kariai, tai pamatę, tuojau ėmėsi darbo badaujančius paukščius lesinti. Tam tikslui šalia rajono įtaisė paukščiams lesinti paliepę. Paukščius lesina atliekamais duonos trupiniais ir supirktais iš ūkininkų pelais. Į šią lesinimo vietą susirenka daug badaujančių paukščių, kurie pasisotinę grįžta į netoli esamą miškelį. Tai gražus ir girtinas karių pavyzdys. Taip pat pastebima daug bėgiojančių stirnų, kurios, ieškodamos maisto, prisitartina prie gyvenamųjų namų.

J. p. Namajūnas

9 PĖST. PULKAS GAVO NAUJĄ KAPELMEISTERĮ. Nuo šių metų pradžios senasis 9 p. pulko orkestro kapelmeisteris Visockis pasitraukė iš savo pareigų į pensiją, kadangi jo senatvė jau buvo reikalinga poilsio. Pulke p. Visockis buvo visų gerbiamas ir mėgiamas, visi žiūrėjo į jį kaip į muzikai atsidavusį žmogų. Visockis kariniuose orkestruose dirba jau daugiau, kaip 40 metų. Dar rusų kariuomenėje jis buvo žinomas, kaip nenuilstamas kapelmeisteris. Kuriantis Lietuvos kariuomenei, jis stoji į jos eiles ir dirbo šį darbą iki šių dienų. Kapelmeisteris Visockis su 9 p. pulku buvo taip susigyvenęs ir suaugęs, kad net seniausieji pulko karininkai sako, jog atrodo, kad 9 p. p. orkestras niekad negalėjo būti kitose rankose. Išleistuvių proga senajam kapelmeisteriui karininkų ramovėj buvo suruoštas atsisveikinimas.

Naujuoju 9 p. pulko orkestro kapelmeisteriu paskirtas jo sūnus, taip pat gabus muzikas, iki šiol vadovavęs ulonų orkestrui.

V. D.

KĄ PADARO NEBLAIVI GALVA

Degtinės ir kitų svaigalų daroma žmogaus gyvenimui žala, mums visiems gerai žinoma. Kiekvienas iš mūsų yra apie tai skaitęs, arba iš kitų girdėjęs, ir iš gausių pavyzdžių įsitikinęs prie ko priveda nesaikingas alkoholio vartojimas. Girtavimas griauja žmogaus sveikatą ir laimę. Bet nuo girtavimo kenčia ne tik pats girtuoklis, bet ir jo artimieji asmenys.

Alkoholio žalingos pasekmės kai kada paliečia ir mūsų karių eiles. Dar neseniai Kauno įguloje buvo toks liūdnas atsitikimas, kuris turi būti rimtas perspėjimas tiems, kurie kiekvienai progai pasitaikius mėgsta alkoholiu savo protą ir valią supančiuoti.

Šančiuose stovinčios vienos kuopos eilinis Antanas Bilinskas, pr. metų rugpiūčio 8 d., sekmadienį, gavęs leidžiamąjį raštelį, nuėjo pas savo brolių Stasių, gyvenantį Kaune, viename darbininkų rajone netoli Neries. Čia pas brolių atėjo pora to paties namo gyventojų ir visi pradėjo vaišintis degtine. Begerdami svečiai susiginčiojo, išsikeikė, o netrukus pradėjo muštis. Eil. Bilinskas juodu išskyrė.

Netrukus vienas peštynių dalyvių išėjo į miestą, o antrasis (Krapovnickas), likęs namie, pradėjo išėjusiam „keršyti“. Jis atsiminė, kad jo sandėliukų stovi dėžė su jo priešininko... kačiukais. Tad nieko nelaukdamas dėžę su visu inventoriumi iššvilpino laukan. Dar graibstėsi, ką čia daugiau iš priešininko daiktų išmesti.

Šį Krapovnicko „kerštavimą“ pro langus pamatė ir namo gyventojos. Viena jų, pribėgusi prie Bilinsko, lenkiškai riktelėjo: „Ko žiūri, Antanai? Ar nematai ką tas Krapovnickas daro?“

Eil. Bilinskas, būdamas įsikaušęs, nieko neįlaukdamas, iššoko laukan. Krapovnickas tuo momentu ruošėsi išmesti laukan paties Bilinsko... kastuvo kotą.

— Padėk kotą atgal, — riktelėjo Bilinskas!

Bet Krapovnickas nė nemanė klausyti.

Susiginčiojo. Susistumdė. Vožė viens antram kumščiu į veidą.

Atrodo, kad kačiukų dėžės ir kastuvo koto reikalai tuo turėjo ir baigtis.

Bet čia atsitiko kitaip. Bilinskas buvo žmogus ūmus, karštas, penketą metų ištarnavęs tarp puslankinių marokiečių (prancūzų svetimšalių legione), o kas svarbiausia — neblaivus. Čia dar prisidėjo subėgusių kiemo moterų liežuvių laidymas ir vyrų „tarpininkavimas“. Ir štai eil. Bilinskas, išsitraukęs durtuvą, smogė savo priešininkui į krūtinę. Krapovnickas vietoje krito negyvas. Tai pamatęs eil. Bilinskas pats nusiğando. Šoko bėgti. Čia jam vienas kitas šios tragedijos dalyvis, kas ką rankoj turėdamas, dar uždrožė per galvą, ranką, krūtinę. Bet Bilinskas nebesigynė, tik smuko į būstą. Čia užsirakino. O paskui, iššokęs pro užpakalinį langą, leidosi bėgti į miestą. Kelyje sutiko atskubantį policininką, kuris Bilinską ir sulaukė.

Taip dėl alkoholio žuvo žmogus už... kastuvo kotą, o eil. A. Bilinskas teismo sprendimu ketveriems metams uždarytas į sunkių darbų kalėjimą. — tis

PERSKAITĖ DAUG KNYGŲ. 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko kareivių biblioteka turi 3357 tomus knygų. 1937 m. biblioteka naudojos 1011 skaitytojų (1936 m. — 650 sk.), kurie perskaitė 14217 tomų (1936 m. — 7070 t.). Skaitytojų mėgiamiausios knygos: Vienuolio „Ministeris“, Vaidilutės „Tėviškė“, Hardy Schilgen „Tu ir ji“, Vienuolio „Viešnia iš šiaurės“, Edgar Wallace „Veidas tamsoje“. Be to, „Paslapčių vagys“, „Baltasis vergas“, „Raitelis be galvos“, „Pulkim ant kelių“. Daugiausia knygų pr. m. perskaitė: civ. tarn. Jakubavičius — 131 knygą, 7 kp. eil. Sereika — 101 k., mok. kp. j. pusk. Krasauskas — 98 k., 6 kp. pusk. Umbrasas — 96 k., 3 kulk. kp. eil. Sapožnikovas — 80 k., 3 kl. kp. likt. j. pusk. Simkevičius, 5 kp. gr. Mikštas ir 7 kp. gr. Juozaitis po 68 k. Daugiausia knygų skaito baigusieji mokomąją kuopą grandiniai ir eiliniai. Išsilavinimo atžvilgiu dauguma skaitytojų baigę pradžios mokyklą, užsiėmimo — ūkininkai. Prie bibliotėkos yra skaitykla, į kurią pareina 24 laikraščiai ir žurnalai. Daugiausia skaitomi „Karys“, „Lietuvos Aidas“ ir „Vakarai“.

Pusk. Ant. Umbrasas

3 art. pulko karių vaidinimas Valst. Radiofone I. 23

TRUMPA GAISRŲ GESINIMO TAKTIKA

(tesinys)

Žvalgyti reikia greit, šaltu protu. Viršininkas turi pastebėti tik svarbesnius dalykus, nes visų didesnio gaisro aplinkybių visvien iš karto galvon nesusimsi. Jei per daug ištraukti į žvalgymą, tai galima užleisti gaisrą. Baigus žvalgymą, viršininkas kuo greičiau sudaro galvoje gesinimo planą.

Žvalgant reikia saugotis. Ypatingai rizikuoti netenka. Neverta žlugti nepradėjus gaisro gesinimo ir palikus komandą be nuolatinio vadovo.

Jei žvalgymo metu tektų atsidurti prieš uždarytas ir užraktintas duris, tai kartais teks pavartoti kirvį ar dalbą. Šie įrankiai žvalgybon einantiems būtini. Gerai tinka ir kapliavedega.

Patalpose, kur yra daug dūmų, verta užsidėti dujokaukė su priešdūminiu kostuvu. Jei ugniagesiai dujokaukių neturi, tai naudinga laikyti prie nosies ir burnos acto skiediniu arba paprastu vandeniu sušlapintą nosinę ar pirštinę. Nosinė sudedama trikampiui, vidurys dedamas ant nosies, du galai užrišami ant sprando. Reikia stengtis neįsikvėpti dūmų ir dujų. Dūmų spalva: balta, mėlyna ar geltona — rodo, kad juose gali būti ir nuodingųjų dujų. Tą pat rodo ir dūmų kvapas: gumos, sieros, migdolo, česnako arba ir dūmų skonis: saldus, metalinis ar per daug kartus.

Jei patalpoje dega sienos bei lubos ir dūmai kliudo eiti, tai tenka šliaužti, laikant veidą arčiau prie grindų, nes čia dūmų būna mažiau, o kaitra silpnesnė.

Bet, jei dūmai veržiasi iš apačios, pro grindis, tai tenka eiti paprastai, nesusilenkus.

Prie įėjimo paliekamas kirvininkas, kuris laiko gelbėjimo virvės galą. Kitas virvės galas prikabinamas prie viršininko diržo plunksnakablio. Tuo būdu palengvinamas grįžimas iš apimtos dūmų patalpos ir palaikomi ryšiai. Žvalgyboje geriau naudoti elektrine lempute, ne degliu, nes tai sumažina sprogimo pavojų, jei patalpoje būtų benzinas ar pan.

Žvalgant antrame aukšte ir aukščiau yra pavojus įgriūti, jei dega apačioje. Tokiu atveju patartina slinkti pirmyn atsargiai. Galima padaužyti grindį dalba ar kirvakočiu. Jei garsas skardus, tai grindis dar stipri. Duslus garsas ir smarkiai einą pro grindų skylės dūmai rodo, kad pavojus įgriūti didelis.

Žvalgant patartina laikytis prie pat sienų, ypač jei dega lubos. Patalpos viduryje pakabintos prie lubų lempos gali sužaloti žmogų.

4. Žmonių ir gyvulių gelbėjimas. Jei žvalgymu ar patikrintais namų gyventojų pareiškimais nustatyta, kad žmonėms ir gyvuliams gresia pavojus, tai ugniagesių vadovas visų pirmiausia rūpinasi žmonių, o paskui gyvulių gelbėjimu. Tuo pat metu reikalinga ugniagesių ir priemonių dalis išskiriama ir pačiam gaisrui gesinti.

(Bus daugiau)

GAISRŲ FRONTE. Sausio 16 d. iš ryto Marijampolėje buvo užsidedusi įgulos pirties pastogė. Įgulos ugniagesių komanda užgesino gaisrą per 30 min. Dirbo kirvininkai, kurie su kibirais užliejo besiplečiančią liepsną. Nuostolių nepadarė. Tai buvo pirmas šiemet gaisras mūsų kareivinių rajone.

Sausio 19 d. vakare Šiaulių mieste kilo gaisras „Litlino“ linų apdirbimo fabrike, kuris tęsėsi visą naktį. Gaisrą gesino

visos Šiaulių miesto (savanorių, Frenkelio fabriko, geležinkelinių) ir įgulos kariuomenės ugniagesių komandos. Darbas buvo itin sunkus. Teko gesinti patį fabriką ir saugoti nuo užsidegimo „Ringuvos“ aliejaus fabriką bei kitus sandėlius. Nuostolių apie 500.000 litų. Liko be darbo daugiau kaip 100 darbininkų. Gesindami gaisrą susižeidė 3 ugniagesiai.

ŠAULIŲ GYVENIMAS

KARIŲ PADEDAMI STEIGIAME SAVO BIBLIOTEKĖLES. Trakų apskritis, būdama atskirta nuo savo sostinės Vilniaus ir Trakų, neturi tokio judrumo, kaip kitos mūsų Lietuvos vietovės. Nederlingos žemės ir smulkūs ūkiai neleidžia šiam kraštui ir tinkamo medžiaginio aukštumo pasiekti. Tad ir šaulių veikimas, kiek jis surištas su lešomis, sunkus. Šis sunkumas neleidžia būriams įsigyti sau tinkamų bibliotekėlių, kurios čia labai reikalingos švietime atsilikusiam jaunimui.

Rinktinės vadui kreipiantis į kariuomenės dalinius, kariai šaulius gausiai ir nuoširdžiai remia įvairiomis knygomis, kurias rinktinėje surūšiavus, bus paskirstomos į būrius. Remiant kariam ir inteligentams, daugelis būrių bibliotekėlių užuomazgas jau yra sudarę. Norėdami už tai atsidėkoti kariam, kai kurie šaulių daliniai jau pradeda rinkti aukas pirkti simboliniams ginklams, kuriuos, kaip padėkos ir nuoširdaus bendradarbiavimo ženklą, įteiks kariuomenei. S.

PASVALIO šaulių būrys turi net keletą karininkų. Todėl eiliniai šauliai, norėdami įsigyti grandinio laipsni, sumanė karininkų dėka suruošti kursus. Kursai jau vyksta. Kursantams dėsto pamokas atsargos karininkai.

Būrys turi išsirinkęs iš savo tarpo namų statymo komitetą. Sausio 15 d. namų statymo komitetas surengė didelį vakarą, kurio pelnas skiriamas namų statymui.

Bal. Brazdžionis

VARPUTENŲ ŠAULIŲ BŪRYS stiprėja ir kultūreja. Nuo 1937 m. liepos mėn. įsirašė grįžusių iš kariuomenės į šaulių būrio eilės karių, kurie moka ir turi noro šaulių būrio naudai dirbti ir remti. 1937 m. buvo dažniau suruošta gegužinių, pasilinksminimo vakarų su vaidinimais. Iš suruoštų gegužinių vakarų, surinkus narių mokestį, susidarė nemaža lešų. Kilo sumanymas įsigyti savo būrio vėliavą, nes iki šiol būrys jos dar neturi. Taip pat kilo sumanymas šiais metais įsigyti sporto įrankių ir organizuoti šaulių būrio namų statybą. Šaulių būrio namams statyti visuomenė pritaria ir žada kas kiek galėdamas remti.

J. P-kas

SPORTAS

KSS-III (Karo laivas) — VDG III 35:29. Sausio 19 d. buvo krepšinio pirmenybių rungtynės tarp dviejų stipresnių B klasės komandų KSS III (karo laivas) ir VDG III. Kova buvo kieta, kurioje jūreiviai parodė savo tempo ir išvermingumą, todėl rungtynes laimėjo. Pirmasis puslaikis baigėsi 18:14 jūreivių naudai. Antro puslaikio pradžioje gimnazistai atsitašė iki 18:21, vėliau 22:24 savo naudai, tačiau jūreiviai išlygino ir nors likę keturiose, rungtynes laimėjo 35:29. Komandos žaidė tokių sudėčių: KSS III (karo laivas) Kružikauskas (25), Gričius (8), Stačinskas (2), Kriščiūnas, Rukšėnas, Jovaiša. VDG III Ermonaitis (14), Bendikas (9), Skėrys (3), Ašmenys (2), Soma (1), Purvinas.

J. U-čius

KAUNAS LAIMĖJO TREČIAS TARPMIESTINĖS KREPŠINIO IR TINKLINIO RUNGTYNES. Sausio 23 d. Kaune buvo trečiosios tarpmiestinės tinklinio ir krepšinio rungtynės Kaunas — Klaipėda. Šios rungtynės sukėlė didelio susidomėjimo ir jų pažiūrėti susirinko į Kūno kultūros rūmus per 700 žmonių.

Tarpmiestinės rungtynės buvo pradėtos tinklinio rungtynėmis. Burtus laimi Kauno rinktinė ir pasirenka kamuolį, bet greit praranda ir Klaipėdos rinktinė laimi pirmus du taškus. Žaidimo pradžia priklauso Klaipėdos rinktinėi, bet tuojau žaidimo iniciatyvą perima Kauno rinktinė ir pirmas kėlinys baigiamas 15:8 Kauno laimėjimu. Antras kėlinys kauniškių persvara baigiamas 15:4. Taip Kaunas laimi tinklinio rungtynes

2:0. Po tinklinio rungtynių išsirikiavus abiems rinktinėms, buvo pasikeista kalbomis ir Kauno rinktinėi, kaip laimėjusiai rungtynes, įteikta L. K. Ž. S-gos pirmininko dr. Navako dovana — taurė. Po to tuoj prasidėjo krepšinio rungtynės Kaunas — Klaipėda, kurias laimėjo Kaunas 43:16 (25:8).

LIETUVOS KREPŠINIO MEISTERIS C JSO LATVIJOJE. Sausio 1 d. Rygoje C JSO žaidė rungtynes su LSB, šiuo metu Latvijos pirmenybėse užimančia trečią vietą. Šias rungtynes C JSO pralaimėjo 21:24 (9:11).

Sausio 19 d. mūsų krepšinio meisteris C JSO žaidė su Latvijos rinktine. Šį kartą mūsų meisteris sužaidė labai gerai ir didesnę laiko dalį buvo pranašesnis už Latvijos rinktinę. Rungtynės normaliu laiku baigiamos 23:23, bet latviams pageidaujant ir mūsiškiams sutikus, rungtynės buvo pratęstos 5 minutėms, per kurias tik paskutinėmis minutėmis vienu metu Latvijos rinktinė laimėjo 28:26. Pirmasis kėlinys buvo baigtas Latvijos rinktinės pralaimėjimu 12:14.

KLAIPĖDA — AMSTERDAMAS 9:7. Sausio 23 ir 24 d. Klaipėdoje viešėjo iš Olandijos Amsterdamo Makabi klubo boksinkai, kurie susitiko su kombinuota Klaipėdos rinktine. Klaipėdos rinktinė buvo sudaryta iš lietuvių bokso klubo „Atleto“ ir vokiečių „Schweratletik“. Sausio 23 d. rungtynės baigėsi klaipėdiečių laimėjimu 9:7. Musės svoryje Liet. meisteris Segalis (Kl.) baigė kova lygiomis. Gaidžio svoryje Šiuselis nedidele taškų persvara pralaimėjo. Plunksnos svoryje Demečius (Kl.) taškais laimėjo. Fijalkauskas (Kl.) pusvidutiniame pralaimėjo. Kitas pusvidutinis Bėras laimėjo antrame r. priešui atsisakius. Vidutiniame svoryje antrame runde klaipėdietis Steputis atsisakė muštis ir pralaimėjo. Selventas pussunkiame svoryje gana lengvai laimėjo. Sunkiame svoryje vėl klaipėdietis Kairys taip pat laimėjo.

Jonas A. Misiūnas

KARINĖS ŽINIOS

NAUJAS MOKOMASIS LAIVAS. Hamburgo uoste nuleistas į vandenį naujas Vokietijos karo laivyno mokomasis laivas „Leo Schlageter“. Nuleidimo iškilnėse dalyvavo vyriausias laivyno vadas gen. adm. Raeder'is, admiralai Saalwächter'is, Boehm'as ir kiti.

Naujas laivas turi 1750 t talpos. Laivo įgulą sudaro 9 jūrų karininkai ir 69 jūreiviai. Be to, laivas gali pasiimti 200 jūriūnų (karo laivyno mokyklos kariūnų).

ĮTARTINI GAISRAI LAIVUOSE. Anglijos karo jūrų laivyno laivai „Birmingham“, „Queen Elisabeth“ ir „Hebe“ turėjo artimiausiuoju laiku vykti į Tolimuosius Rytus saugoti D. Britanijos piliečių gyvybę ir turtą. Prieš jų išvykimą Portsmouth'o uoste buvo 3 įtartinai gaisrai karo laivuose, jų tarpe vienas „Birmingham'o“ kreiseryje, o taip pat viename jūrų aviacijos hidroplane. Jūrų laivyno vadovybė spėja, kad bus Anglijos priešų tarnų ir talkininkų darbas. Vedamos kvotos.

NAUJI LENKŲ PULKŲ ŠEFAI. Bemaž kasmet kai kuriems Lenkijos pulkams suteikta teisė vadintis šefų vardais. Šikart šią teisę, pagal „Polska Zbrojna“ pranešimą, gavo 4 pulkai: 82 Sibiro šaulių pulkas Tado Kosciūškos vardo, 83 Pagirio šaulių pulkas Romualdo Traugoto vardo, 7 Liubelio ulonų pulkas gen. Kazimiero Sosnkovskio vardo ir 16 Didžiosios Lenkijos ulonų pulkas div. gen. Gustavo Orlič-Drešerio vardo.

Visi kariai gerai supranta, kad laikraštis
Gimtoji Kalba
turi juos lankyti ir 1938 metais.

Jei per penkeris metus GK įstengė savo skaitytojams patarnauti ir nemažą lietuvių kalbos kultūrinimo vagą išvartyti, tai toliau ji dar daugiau duos. Tad kviečiame į naujas rėmėjų skaitytojų eiles!
Prenumeratos kaina metams 2 lt. 50 ct.
Kariam patartina išsirašyti sudėtiniais sąrašais.

Gimtoji Kalba, Kaunas, Putvinskio 17

NAUJAS PRIESTANKINIS ŠAUTUVAS. Anglų dienraštis „Morning Telegraph and Morning Post“ praneša, kad greitai laiku Anglijos kariuomenės pėstininkų batalionai gaus naujus prieštankinius šautuvus.

Šautuvas, esą, turi specialines kulkas, kurios pramuša tanko ar šarvuotųjų šarvus ir sprogs ta mašinos viduryje, sužeisdamos įgulą. Šautuvo kulka gali pramušti lengvojo tanko šarvus iš 500 m atstumo. Įgudęs šaulys galės išleisti per minutę 9 kulkas. Šautuvas užtaisomas apkaba, kurioje telpa 5 šoviniai. Šautuvas sveria 16,3 kg, jo ilgis — 1,6 m.

REFORMOS SOVIETUOSE. Pr. m. gruodžio mėn. Sovietų Respublikos Sąjungos vyriausybės nutarimu įsteigtas atskiras tautinis karo jūrų komisariatas (ministerija), į kurią perduodamos visos karo jūrų jėgos (t. y. laivynas ir jūrų aviacija) iš tautinio sąjungos apsaugos komisariato. Naujo komisariato priešakyje paskirtas I rango armijos komisaras (atitinka armijos vado laipsnį) Petras Smirnovas, kuris iki šiol ėjo apsaugos komisaro Vorosilovo pavaduotojo pareigas. Nauju apsaugos komisaro pavaduotoju ir kariuomenės politinės valdybos viršininku paskirtas II rango armijos Leonas Mechlis.

KARO MEDICINOS KONFERENCIJA. 1938 m. liepos 1—4 d. didžiojoje Liuksemburgo kunigaikštystėje įvyks tarptautinio karo medicinos komiteto konferencijos VIII-oji sesija. Konferencijoje bus svarstomi priešlėktuvinės ir priešcheminės apsaugos klausimai, o taip pat specialus karo medicinos reikalas; bus parodyta ir karo sanitarinė aviacija. Vykstantiems į konferenciją bus suteiktos lengvatos perkant geležinkelių bilietus (30—70% nuolaidos įvairiuose valstybėse). Lietuvoje tarptautinį komitetą atstovauja plk. gyd. V. Ingelevičius.

NERAŠYS APIE AVIACIJOS KATASTROFAS. Anglų laikraštis „Daily Telegraph“ skelbia, kad netrukus bus uždrausta skelbti apie nelaimingus atsitikimus anglų karo aviacijoje. Neseniai, per savo paskaitą, anglų aviacijos gen. Mitchell pareiškė, kad nemažas aukų skaičius mokymo metu ir per manevrus tikrai gali pakenkti karo aviacijai. Taigi kitų kraštų (Prancūzijos, Italijos ir t. t.) pavyzdžiu ir Anglijoje ateityje laikraščiai nieko nerašys apie katastrofas karo aviacijoje.

OLANDIJA STIPRINA LAIVYNĄ. Šiuo laiku Olandijos laivų statyklose yra statomi: 1) lengvasis kreiseris „Tromp“ (3350 t talpos, 6 patrankos 152 mm kalibro ir 6 torpedų aparatai); 2) numatoma statyti dar vieną tokį kreiserį; 3) statomi du nardomieji laivai „KXIX“ ir „KXX“ (po 1500 t talpos, 8 torpedų ir minų aparatai); 4) keturi mažesni nardomieji laivai „KXXI — K-XXIV“ (po 1200 t); 5) mokomasis artilerijos laivas „Van Kinsbergen“ (2100 t talpos, 4 patrankos 120 mm kalibro); 6) numatoma statyti dar vieną torpedininką; 7) statomi 8 trauleriai (minų valytojai), iš kurių 7 jau baigiami statyti. Iš rikiuotės išeis seni laivai: kreiseriai „Hertog Hendrik“ ir „Heemskerck“, o taip pat mokomasis laivas „Gelderland“.

JAPONAI TURĖS DIDŽIAUSIUS PASAULYJE KARO LAIVUS. „Daily Telegraph“ žiniomis, Japonija dabar užsiskaičiusi didžiausią pasaulyje karo laivą. Du toki didžiuliai laivai, 43.000 tonų talpumo, buvo užsakyti praėjusiais metais, o dar du bus tuojau užsakyti. Japonai taip pat neseniai užsisakė ir kreiserių po 10.000 tonų. Tie kreiseriai bus ginkluoti 8 colių patrankomis.

„MŪSŲ ŽINYNĄ“

mielai skaito ir

PAŽANGUSIS PUSKARININKIS

ir šiaip karys

Kaina metams
tik 12 litų
išsimokėtina!

KAS NAUJA LIETUVOJE

NEPAPRASTOJI SEIMO SESIJA PRADĖJO DARBĄ. Sausio 24 d. Seimas susirinko į nepaprastąją sesiją. Ji truks iki vasario 1 d. Tarp svarstytynių projektų pirmoje eilėje yra naujosios Lietuvos valstybės konstitucijos projektas.

PASKIRTA VALSTYBINĖ LITERATŪROS PREMIJA. Komisija valstybinei literatūros premijai skirti, į kurią šiemet įėjo švietimo M-jos gen. sekretorius K. Masiliūnas (pirmininkas), Humanitarinių Mokslų Fakulteto atstovas prof. M. Biržiška, Vyt. Alantas-Jakševičius, Rašytojų D-jos atstovai K. Binkis ir M. Miškinis, sausio 24 d. įvykusiame posėdyje valstybinę 1937 m. literatūros premiją paskyrė J. Kossu-Aleksandravičiui už eilėraščių rinkinį „Užgesę chimeros akys“. J. Kossu-Aleksandravičius šiuo metu studijuoja Prancūzijoje.

V. D. MUZIEJAUS PRIEŠISTORINIS SKYRIUS ATIDARYTAS SAUSIO 25 d. Kaip žinome, V. D. Kultūros muziejuje yra keturi skyriai: priešistorinis, istorinis, etnografinis ir meno skyrius, arba Čiurlionis galerija. Iki šiol veikė tik etnografinis ir meno skyriai. Dabar veiks ir priešistorinis skyrius, vaizduojąs priešistorinę Lietuvą. Jame sudėti ir Lietuvos archeologijos eksponatai.

DR. VAINEIKIO SMEGENYS — MOKSLO TIKSLAMS. Dr. Vaineikis prieš mirtį davė sutikimą, kad jo smegenys po mirties būtų panaudoti mokslo reikalams. A. a. Dr. Vaineikį sudeginant buvo išimti jo smegenys, kurias tirs V. D. Universiteto Medicinos fakultetas.

„MAISTO“ DARBININKŲ KOLONIJOS PROJEKTAS IŠSPREŠTAS. Kaip žinome, „Maisto“ b-vė yra nusistačiusi savo žemėje darbininkams pastatyti namų, kuriuose jie būtų aprūpinti butais ir žeme. Tam tikslui paskelbė projektą, kaip geriau suprojektuoti tų namų statybą ir skirtos šiam reikalui „Maisto“ 6 ha žemės išnaudojimui. Šiomis dienomis tas konkursas baigėsi. Pirmąją premiją gavo inž. Jurgis Okunis. Antrąją — inž. K. Reisonas, trečiąją — inž. Kopilovas.

V. D. UNIVERSITETE IŠBRAUKTOS 22 ORGANIZACIJOS. Pagal naują V. D. Universiteto statutą, kuris leidžia veikti organizacijoms, turinčioms nemažiau 25 narių, šiomis dienomis išbrauktos 22 organizacijos, kuriose yra mažas narių skaičius arba kurios laiku neįsiregistravo.

KAUNE RASTI SENAMIESČIO TILTO GRINDINIO LIKUČIAI. Šiomis dienomis darbininkai, dirbę kanalizacijos darbus, netoli Valančiaus g-vės aptiko visai gerai išlikusio seno grindinio likučius. Trijų metrų gilumoje rasta sudėtų didelių akmenų, kuriais seniau vaikščiojo ir važinėjo kaurniečiai. Kitoje vietoje aptiktas grindinys net 6 m gilumoje. Be to, rasta ir Senamiesčio tilto likučiai.

IŠLEISTI ATESTACIJOS LAPAI MOKYTOJAMS. Sąryšyje su naujai įvestuoju mokytojo darbo vertinimu, šiomis dienomis švietimo Ministerijoj išleido mokytojų atestacijos lapus. Juose yra daug klausimų, kuriais apibūdinama mokytojo tarnybinė veikla. Pažymėtina, kad šiose atestacijose daug vietos skiriama mokytojo gabumams nustatyti.

STEIGIAMAS KELIONIŲ BIURAS. Šiomis dienomis Susisiekimo Ministerija nustatė pagrindinius nuostatus steigiamam jos žinioje kelionės biurui. Projektas perduotas patvirtinti Ministerių Kabinetui. Kaip numatoma, kelionių biuro propaganda ir dabar turės išplėsti keliavimą savame krašte ir padėti užsienio turistams.

ATPIGS PASŲ FOTOGRAFIJOS. Nuo vasario 1 d., pagal Kainų Tvarkytojo nustatytas kainas, fotografai, gaminą pasams fotografijas, už tokias nuotraukas turės imti: Kaune — už 4 nuotraukas ne daugiau kaip 2,10 lt., kitur — ne daugiau kaip 1,90 lt., už 6 nuotraukas Kaune — 2,40 lt., kitur — ne daugiau kaip 2,20 lt.

NEPRIKLAUSOMYBĖS IŠKILMĖMS BESIARTINANT būtina reikla gerai įsisąmoninti, kaip mūsų nepriklausomybė kūrėsi, kas dėl jos atgavimo buvo daryta, kaip kariauta. Tam tikslui skaitytinos atitinkamos knygos. Karus dėl nepriklausomybės geriausia galima pažinti iš P. Rusecko sured. knygų „Savanorių Žygiai“ I ir II t. Šios knygos dabar gaunamos visuose šaulių sąjungos būriuose bei savanorių kūrėjų sąjungos skyriuose ir visuose knygynuose.

Pasižymėjęs pragaro gundytojų šimtininkas velnias Gauruočius, apsuptas savo valdinių būrio, tuo laiku dirbo pagundų departamente nr. 9, kai netikėtai telefonu buvo iššauktas į savo šefo vyriausio tamsiųjų jėgų valdovo Liucipieriaus kabinetą.

Kai Gauruočius įėjo į šefo kabinetą, čia buvo jaučiamas nepaprastas atmosferos įtempimas ir susijaudinimas: generalinis pragaro sekretorius Lakuotragis, kuris į karstą dervą pasidažydamas arklio kanopą, kažin ką atsidedęs rašė į milžinišką jaučio odą; prie kito stalo Liucipieriaus referentas Juodžius rūpestingai vartė milžiniškas iš arklio odų siūtas bylas; gi pats Liucipierius piktas sėdėjo už savo plieninio stalo...

Gauruočius, priėjęs prie šefo stalo, išsitempė kaip styga, kaukštelėjo kanopomis, atraportavo ir, įsmeigęs savo gudrias akis į rūstų Liucipieriaus veidą, sustyro laukiamoje pozėje.

— Jeigu ir toliau dalykai taip eis, — gėda bus visam pragarui! — Liucipierius pakėlė kumštį ir su juo, lyg su milžinišku kūju, taip trenkė į plieninį stalą, kad net tūkstančiai kibirkščių pasipylė. — Tam turi būti tuojau padarytas gals!

— Esi vienas gudriausių mano bendradarbių. — tęsė Liucipierius toliau. — taigi tau patikiu didelį darbą: vyk į žemę, į 101 pulko ketvirtą kuopą ir žūt būt tą nenaudėlį eilinį kareivį Valaitį įvelk į mūsų pinkles. Jeigu kiekvienoje kuopoje atsiras po vieną tokį žemės kirminą, kaip kareivis Valaitis, tai neilgai trukus iš kareivių tarpo mes neteksime nė vieno klijento. Jis ne tik pats nesiduoda į mūsų pinkles įveliamas, bet jo pavyzdį seka ir kiti kareiviai... Jeigu gerai atliksi uždavinį, tai ne tik apdovanosiu „Trijų šakių“ ordinu, bet paskirsiu vyriausiu visų gundytojų viršininku.

— Viską atliksiu gerai, Liucipieriau! — sukaukė nudžiugęs Gauruočius ir, vikriai apsisukęs, vėjo greitumu dingo iš kabineto.

Išėjęs iš Liucipieriaus kabineto, Gauruočius atsidūrė prie pragaro vartų. Pasispyręs šoktelėjo ir vienu mostu atsidūrė žemėje 101 pulko ketvirtos kuopos kareivinių rajone. Savo šėtonišku gudrumu jis tuoj pažino eilinį Valaitį tarp išsirikiavusių kareivių rikiuotės pamokoms. Ir ėmė Gauruočius su visa velniška kantrybe sekti Valaitį. Iš Liucipieriaus duotos instrukcijos Gauruočius žinojo, jog Valaitis nerūko. Taigi, nutarė pirmiausia atkaklų kareivį įpratinti rūkyti. Proga greitai pasitaikė. Valaitis nuėjo į pulko krautuve, pasikui nusekė ir Gauruočius.

— Duokite, tamstā, man batams tepalo „Immalin“ — paprašė Valaitis krautuves pardavėjo. Gavęs prašomąją prekę, Valaitis užsimokėjo ir jau rengėsi išeiti, kai jį pastebėjo pora draugų.

— A, eilinis Valaitis! Sveikas, kaip gyvuoji? Še užsirūkyk! — vienas iš draugų atplėšęs ką tik nupirktą, kvėpiantį „Pikolo-Extra“ pokelį, nuoširdžiai ištiesė Valaičiui.

Žinoma, Gauruočius nesnaudė: — Imk vieną, kad siūlo draugas. Tokių gerų tu dar niekad nerūkei! — šnabždėjo Valaičiui į ausį. Valaitis buvo nepalaužiamas.

— Dėkui! Matote, nerūkau. Nutariau šiek tiek taupiau gyventi o už sutaupas isigyti keletą naudingų knygų, — pasakė Valaitis ir išėjo.

Buvo šeštadienio popietis. Valaitis vėl nuėjo į pulko krautuve. Nusipirkęs rašalo, buvo beinas pro duris, kaip jį pakelė prie alaus buteliais apstatyto stalo vėl sučiupo draugai.

— Oi Valaitis! Prašom pas mus į draugiją!

Valaitis davėsi draugų prikalbamas ir prisėdo prie stalėlio, o Gauruočius, tai matydamas, iš džiaugsmo net šokinėjo:

„Palauk, tu nedorėli, dabar iš mano nagų tai jau neišsusi! — džiūgavo velnias.“

PAVEIKSLŲ PARODĄ RENGIANT

— Jūs šį paveikslą atvirksčiai pakabinote. Jo vardas „Saulėlydis“.

— Tai nieko. Dabar bus galima pavadinti „Vidudieniu“.

Draugai pripylė Valaičiui stiklinę puotojančio alaus.

— Na, Valaitis, prašom — išmesk vieną! Matai! Čia mes visi draugai susirinkom truputį pasivaishinti... ir, ir žinai, kad nedidelis kareivio atlyginimas, bet kai gauni — alui užtenka. Na, lenk vieną...

Žinoma, ir Gauruočius nesnaudė: visomis jėgomis stengėsi Valaityje sukelti nenutildomą alaus troškulį. Tačiau Valaičio valia buvo kieta kaip titnagas.

— Labai dėkui už jūsų draugiškus jausmus, bet žinote, aš nei alaus, nei jokių kitų alkoholinių gėrimų visai negeriu. — pareiškė Valaitis. Matote, — tarė Valaitis toliau, — matote, prie alaus bonkų prašvilpti penkinę vieni niekai. Tuo tarpu aš esu nutaręs ką kita: kiek galint taupyti savo kareivišką algą ir už sutaupas namiškiams ir vienam savo draugui išrašyti ištisiam 1938 metams dvi „Kario“ prenumeratas. O dabar — dovanokite ir — viso!

Valaitis pakilo, mandagiai atsisveikino ir išėjo, palikęs nustebintus draugus, perpykusį Gauruočių.

— Iš tiesų, vyrai, ar nereikėtų ir mums daryti taip, kaip Valaitis daro? — kalbėjo pasilikusieji kariai. — Ką? Prageriam pinigų alui, verčiau ir mes, kaip Valaitis, išrašykim namiškiams „Kari“. Ir penki draugai — alaus garbintojai pakilo nuo stalėlio, tvirtai nutarę daugiau alaus negerti, o už tuos pinigų išrašyti namiškiams „Kari“.

Buvo sekmadienio popietis. Valaitis, gavęs leidžiamąjį raštelį, išėjo į miestą. Paskui išsekė ir Gauruočius. „Dukart tau pavyko išsisukti iš mano nagų, — ši kartą nepaspruksi! — vis tiek mano krūtinę papuoš „Trijų šakių“ ordinas“, — galvojo Gauruočius, vos spėdamas sekti paskui žvalgą, mikliai žengiantį eilinį Valaitį. — „Ten, pulko krautuvej bijojai alaus stiklinę išlenkti — čia mieste neatsisakysi ir nuo stiklelio...“ — vis dūmojo Gauruočius.

Praėjo Valaitis pro vieną restoraną — nė kreiva akimi nedirstelėjo. Praėjo pro antrą, pro trečią — nė dėmesio nekreipia. Pagaliau Laisvės alėjoj pasuko į miesto sodą ir nuėjo į Valstybės Teatrą.

Kada Valaitis išėjo iš teatro, buvo vėlyva naktis. Valaitis tuojau skuba į kareivines, nes beliko tik 15 minučių leidžiamąjį laiką.

Kas daryt Gauruočiui? Pasivertė velnias Valaičio tėvu ir ateina priešais Valaitį:

— Sveikas, sūnau!

— Iš kur tu čia, tėve?

— Turėjau reikalų mieste. Norėjau tave sutikti, bet budėtojas pasakė, kad tu mieste. Tai, eime kur į barą, turiu daug ko papasakoti. Ir apie tavo Marytę...

— Negaliu, tėve, Už 10 min. turiu būti kareivinėse.

— Et, ką čia. Galėsi nuvykti ir vėliau. Jei pasivėlinsi — tai tik juokai. Niekas nieko nesakys: galėsi paaiškinti, kad su tėvu susitikai. Einam. Dar dešimtinę duosiu.

— Tėve! Aš esu drausmingas ir šito nepadarysiu. Jei norėsi mane pamatyti, rytoj užėik į dalį. Sudievu, nes jau baigiasi laikas.

Valaitis sėdo į autobusą ir nudūmė.

Velnias iš piktumo sukaukė, kiek jo jėgos nešė. Žmonės pamanė, kad kur nors gaisras, jei rėkia sirena, ir liūdnas nudūzgėjo į pragarą. J. Bakanas

NAUJIEJI LEIDINIAI

Antanas Vaičiulaitis. NUO SIRAKŪZŲ LIG ŠIAURĖS ELNIO. „Šv. Kazimiero dr-jos“ leid. Kaunas, 1937 m. 208 psl. Kaina 2 lt. 50 ct.

Vaičiulaitis mūsų literatūroje nėra naujokas. Į platų pasaulį jis išėjo su savo „Valentina“; jis, be to, išvertė iš prancūzų kalbos: O. V. Milašiaus: „Poemas“, „Miguel Manarą“, Morua: „Sielių sverikas“ ir kt.

Šiame vaizdėlių rinkinyje jis aprašo savo įspūdžius iš įvairių kelionių. Visur jį traukia grožis: architektūros, gamtos; jį masina didieji žmonės, kaip Šileris, Geotė, Papini, na, ir nuo Butrimonių kilęs Bernardas Berensonas bei Kudirką pažinusi Maila Talvio, įžymaus suomių profesoriaus Mikkolos žmona. Nuo jo greit viską pastebinčių akių nepasislepia ir pilkieji žmonės su jų ydomis, būdais, na, ir kasdieniniais rūpesčiais. Autoriaus net būta ir karalių mieste — Krokuvoj, kur visur matyti „Patvariausios žymės įrėžtos Lietuvos atėjūnų: Krokuvoj vyti, šalia lenkų herbo, sutiksi kiekviename žingsny“ (171 psl.). Bene gražiausias ir sąmojingiausias vaizdėlių bus „Muitininkai“, taip įkyrėję visiems keliautojams, na, žinoma, ir pačiam autoriui.

Knyga pailiustruota įdomiais vaizdėliais; ji skaityti lengva, ypačiai mėgstantiems kelionių aprašymus. Ji ne vargina, bet sukelia malonų smalsumą. Dailus ir jos viršelis, dailin. T. Kulakausko komponuotas.

ATSIŪSTA PAMINĖTI NAUJI SAKALO LEIDINIAI:

V. Mykolaitis-Putinas. KRIZĖ. Romanas. Sakalas. 330 psl. Lt. 4. A. Gudaičio viršelis. Krizė — vienintelis veikalas taip plačiai ir rimtai vaizduojas nesena Lietuvos gyvenimo laikotarpį, kuris praėjo po visam pasauliui siaučiančios krizės ženklų. Krizė sužlugdė ne vieną lengvesnio mosto Maleišį. Mūsų sostinės aukštesniųjų sluoksnių ir provinc. dvarininkų gyvenimas šiame tobulos konstrukcijos, stiprios literatūrinės formos veikalas ir įdomių personažų galerijoje įgavo meniškai vertingą ir drauge kiekvienam prieinamą išraišką.

A. Vienuolis, RAŠTAI. X. NEMIGO NAKTYS. Novelės. Sakalas. 226 psl. Lt. 3. A. Vienuolis jau anksčiau gražiausiais mūsų literatūros meninio realizmo kūriniais sau įgavęs klasiko vardą, nei skaitytojų, nei literatūros neapvilia nė dabar. Jo novelėse tiek realistiško tikrumo, tiek gyvų, nemeluotų charakterių, tiek vietomis lengvo jumoru, kad knyga skaitoma su tikru pasigėrėjimu.

Ignas Šeinius, AŠ DAR KARTĄ GRĮŽTU. Novelės. Sakalas. 304 psl. Lt. 4. Savo novelėse vaizduodamas suomių, olandų diplomatų kai kuriuos gyvenimo ir charakterio bruožus, lietuvių d-ro moralisto dvipusę moralę, jauno klieriko pagundas ir išgyvenimus, Ig. Šeinius visur išlaiko savotišką originalų stilių, visur pabrėžia natūralų žmogaus ir gamtos santykį. Jo personažai pasižymi individualiais bruožais, jo gamta pilna gyvybės, sava, lietuviška, vaizdai dvelkia gairių kūrybiškumu.

St. Ivošiškis, SPŪDAI. Romanas. 180 psl. Lt. 2,50. T. Kulakausko viršelis. Šis romanas skaitytoją nukelia į gražų, pilną poezijos ir malonių atsiminimų provincijos miestelių, ramų tik iš paviršiaus — jo viduj vyksta žiauri tragedija, nes viešajai moralei susidūrus su kraštutinių jausmų ir įsitikinimų žmonėmis, pralaimėtojai būna priversti pasitraukti iš gyvenimo. Veikalas pasižymi originaliu stiliumi, gamtos meile ir stipria intriga.

Faustas Kirša, MALDOS ANT AKMENS. V eilių knyga. Sakalas. 80 psl. Lt. 3. Gražus T. Kulakausko viršelis. F. Kirša — vyresnės kartos poetas, bet nei savo stilium, nei turiniu jis nė šiandien nuo gyvenimo neatsilieka. Subrendusia forma, rimta, filosofine, patriotine bei grakščios meilės tematika šis rinkinys imponuoja kiekvienam literatūros mėgėjui.

Liudas Dovydenas, KORTŲ NAMELIS. Novelės. Sakalas. 262 psl. Lt. 3. A. Gudaičio viršelis. Lengvu stilium, plastiškais vaizdais ir gyvais personažais bei gyvenimo natūralumu šios novelės nepaliks nesužavėję nė vieno skaitytojo. Įvairios mūsų inteligentijos, valdininkų ir kitų anormalijos, dažnai komiškos situacijos, mus verčia ne tik šypsotis, bet ir giliai susimąstyti.

Kazys Inčiūra, OBELYS ŽYDI. Novelės. Sakalas. 348 psl. Lt. 4. Gražus trijų spalvų T. Kulakausko viršelis. Stiliaus lengvumas, šviesi personažų ir vaizdų nuotaika ir fantazuotas pasaulis charakterizuoja šį idomų ir gražų beletristikos veikalą. Ypač simpatiškai, grakštūs novelių moteriški personažai ir pagauananti romantiška dvasia.

B. Rutkauskas, VERSMĖS. II-ji lyrikos knyga. Sakalas. 120 psl. Lt. 3. Viršelį piešė P. Rauduvė. Nuo savo I-jo rinkinio poetas padaręs tokia pažangą, kad jis šiandien įeina į pirmųjų mūsų lyrikų eiles. Gaivalinga gamtos, tėviškės, jos gintarinių laukų meilė, susimąstymai dėl žmogaus likimo išreikšta savotiška forma ir sultingu stilium.

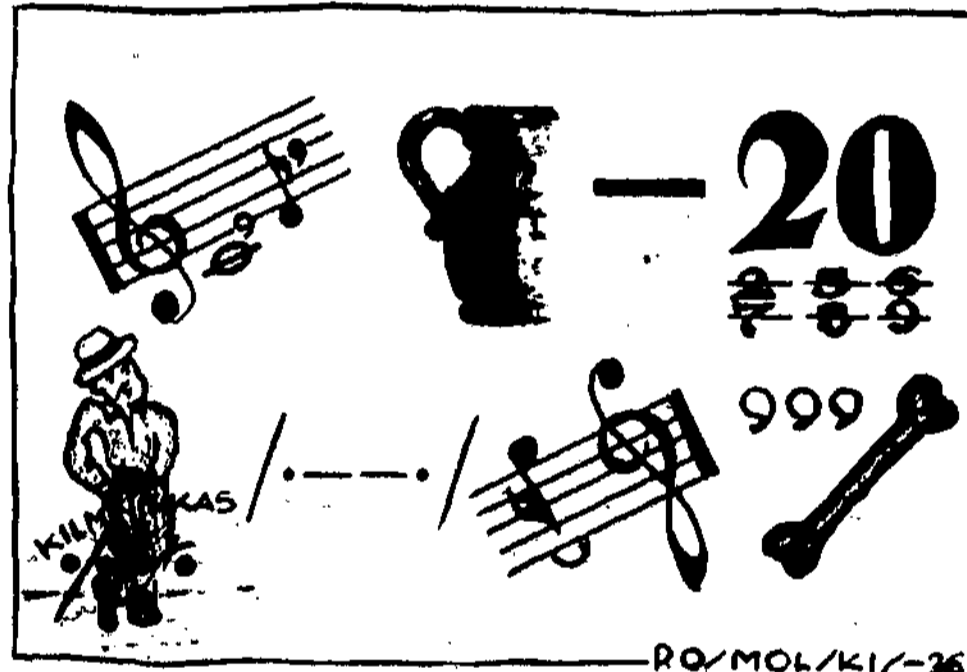
Vyt. Sirijos Gira, ŠEŠELIAI NUO EKRANO. IV eilėraščių knyga. Sakalas. 90 psl. Lt. 2,50. A. Gudaičio viršelis. V. Sirijos Gira visuomet originalus, aktualus ir linksmos. Šiek tiek su ironija ir paradoksis nuotaikos poetas. Jo tematika išėina už Lietuvos ir už Europos ribų. Savanorių motina, kovos prie Vusungo, migloti kvartalai ir kavinės pianistė randa vietos jo drąsiose strofose.

Pearl S. Buck, SŪNŪS. I. Vertė K. Boruta. Sakalas. 320 psl. Lt. 3. Šis romanas yra pagarsėjusios „Gerosios Žemės“ tęsinys. Jame veikia Van Luno sūnūs. Romane vaizdžiai pamatome ir suprantame tos didžiulės kinų tautos tragediją, kadangi kiekviena provincija nori tik vadovauti, o nežiūri bendros tautos gerovės. Romanas, ypač šiandien aktualus ir literatūriškai vertingas.

GALVOSŪKIAI

(Vert. 1 tšk.)

GALVOSŪKIO NR 1 IR 2 SPRENDIMAI

Nr. 1. *Jardas, Kardas, Kanada.*

Nr. 2. *Patranka, ranka, kanarka.*

Abu galvosūkius išsprendė: 1) pusk. P. Geležinis (4 p. p.), 2) Ad. Kremenskas (Lnk.), 3) Vl. Reklevičius (Šnč.), 4) eil. K. Budnikas (1 p. p.), 5) eil. B. Bernšteinas (2 p. p.), 6) R. Kasperavičius (K.), 7) V. Dalangauskas (Vs.), 8) vet. pusk. J. Bačinskas (4 art. p.), 9) j. p. P. Skruodys (K. Mok.), 10) J. Greičius (Žg.), 11) J. Grėbliauskas (Skstg.), 12) J. Ženkevičius (Al.), 13) J. Jankauskas (Al.), 14) St. Laukšas (A. Pn.), 15) j. p. Umbrusevičius (K. laiv.), 16) j. p. V. Gurklys (2 inž. b.), 17) L. Oželis (A. Pn.), 18) K. Žaibas (4 p. p.), 19) Alf. Užkuryš (Žml.), 20) Pr. Juzuitis (Krš.), 21) virš. V. Bernaitis (1 art. p.), 22) pusk. Kelmelis (2 art. p.), 23) virš. Diglys (7 p. p.), 24) V. Tulinauskas (Z.), 25) s. j. p. Pajėda (1 art. p.), 26) St. Doktoravičius (Rs.), 27) gr. P. Matijošaitis (pr. aps. rinkt.), 28) s. j. p. Tranavičius (5 p. p.), 29) j. p. A. Jastremskis (pr. aps. rinkt.), 30) j. p. J. Balšaitis (1 art. sand. kp.), 31) kar. k. P. Vaina (K. Mok.), 32) A. Trinkūnas (Kkt.), 33) ats. j. p. J. Juodis (Kkt.), 34) V. Runkauskas (7 p. p.), 35) J. Geležinis (7 p. p.), 36) j. p. C. Šeikus (1 p. p.).

Po vieną galvosūkį gerai išsprendė: 1) K. Klanas (Lck.), 2) L. Visminas (Mž.), 3) Ed. Abramavičius (Rd.), 4) pusk. Zapkus (1 p. p.), 5) ats. pusk. K. Atkočaitis (K.), 6) P. Jankauskas (Gr.).

